संस्था स्थापना : १९६४ महाविद्यालय स्थापना : जून २०००

।। बहुजन हिताय बहुजन सुखाय ।।

किसान शिक्षण प्रसारक मंडळ, उदगीर द्वारा संचलित –

महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूर–४१३५१५
जि. लातूर

नॅक प्रमाणन 'ब' दर्जा

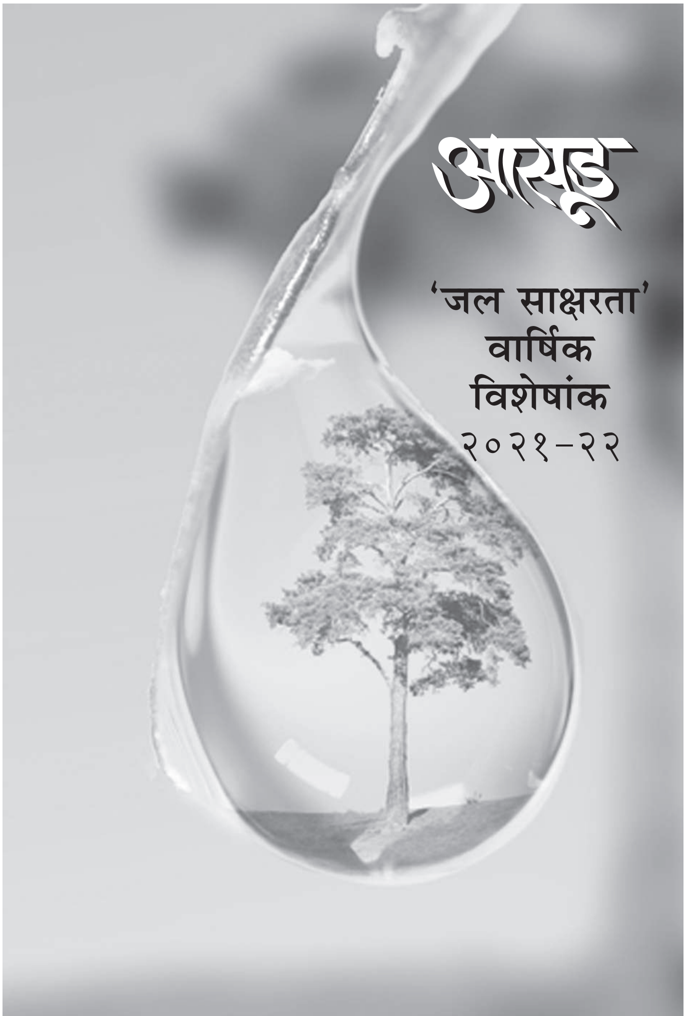

आयडू

'जल साक्षरता' वार्षिक विशेषांक

२०२१–२२

मुख्यसंपादक
प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार

संपादक
उपप्राचार्य डॉ. डी.डी. चौधरी

संपादक मंडळ
डॉ. सतीश ससाणे
डॉ. अनिल मुंढे
डॉ. ए. एस. मोरे
प्रा. अतिश आकडे
डॉ. पी.डी. चिलगर
प्रा. परमेश्वर इंगळे
श्री पी. वाय. डोंगळीकर

मुद्रित शोधक
डॉ. मारोती कसाब

टीप : या अंकात व्यक्त झालेल्या मतांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही.

विद्यार्थी संपादक

मराठी विभाग
दिव्या राजीव दहीकांबळे

हिंदी विभाग
समृद्धी सुदास बनसोडे

संस्कृत विभाग
कोमल संभाजी पोले

इंग्रजी विभाग
गीता व्यंकटराव दोडे

समाजशास्त्र विभाग
ऐश्वर्या सुभाष रेचेवाड

अर्थशास्त्र विभाग
श्रीवाणी तिरुपती रागिरी

अक्षर जुळवणी
अब्दुल अतिख

मुखपृष्ठ
सतीश कुलकर्णी

मुद्रक
सतीश कुलकर्णी
मयूर प्रिंटर्स, कैलासनगर, नांदेड
mayur.ned@gmail.com

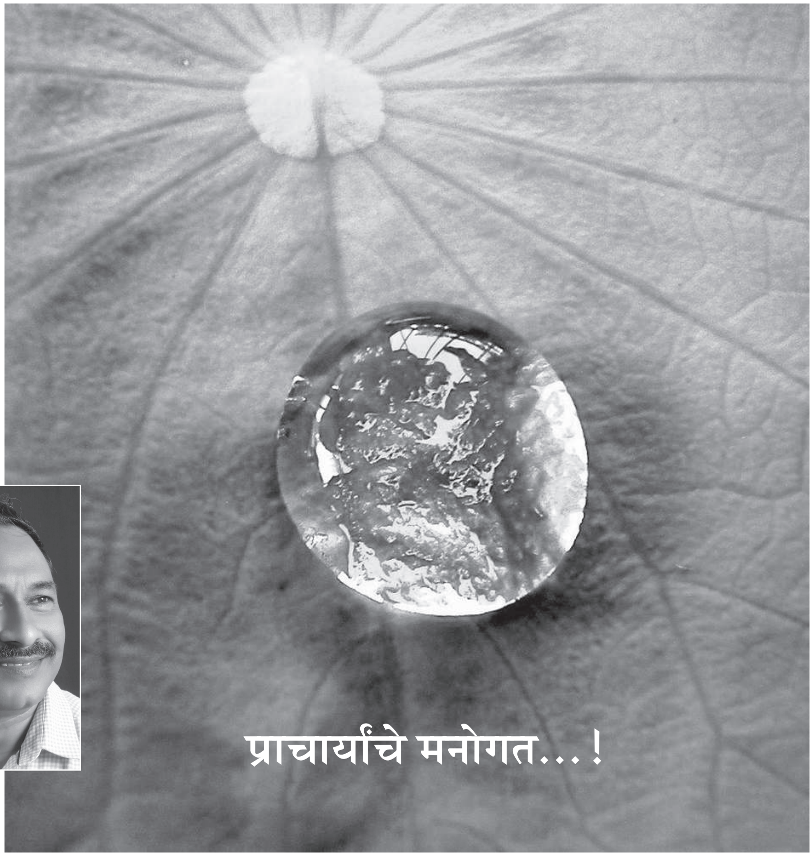

प्राचार्यांचे मनोगत...!

सस्नेह नमस्कार !

किसान शिक्षण प्रसारक मंडळ, उदगीरने मराठवाड्यातच नव्हे तर महाराष्ट्रात आपली स्वतंत्र मुद्रा शैक्षणिक क्षेत्रात अधोरेखित केली आहे.करीत आहे.'बहुजन हिताय! बहुजन सुखाय!'या ध्येयाने प्रेरित होऊन आपला शैक्षणिक कार्यभाग साधत आहे.ग्रामीण भागातील, वाडी तांड्यांवरील, तळागाळातील, दीन, दलित, उपेक्षितांना, वंचितांना, कष्टकरी, सालदार, मजुरदार, यांच्यासह समाजातील सर्वच घटकांना त्यांना त्यांच्या हक्काचं शिक्षण मिळाले पाहिजे ही भूमिका किसान शिक्षण प्रसारक मंडळाची राहिलेली आहे.

शिक्षण प्रसारक मंडळ, उदगीरने अहमदपूर येथे शैक्षणिक रोपटे लावले. आज त्याचा वटवृक्ष झाला आहे. प्राथमिक शिक्षणापासून ते पदवी पर्यंत शिक्षाणाची सोय टप्प्या टप्प्याने येथे उपलब्ध झाली. महात्मा फुले प्राथमिक विभाग, मराठी माध्यमांसह सेमी इंग्लिश, इंग्रजी माध्यम तसेच महात्मा फुले माध्यमिक व उच्च माध्यमिक विद्यालय आणि इ. स. जून २००० मध्ये स्थापन झालेल्या महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूरने आज २२व्या वर्षात पदार्पण केले आहे. या दरम्यानच्या काळात महाविद्यालय हे विद्यापीठात अहमदपूरच्या शैक्षणिक क्षेत्रात 'अव्वल' स्थानावर आहे.

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेडच्या विद्यापीठीय परीक्षेत आमच्या

महात्मा फुले महाविद्यालयाचा विद्यार्थी तानाजी कांबळे हा इ.स.२०१६-२०१७ विद्यापीठात गुणानुक्रमे सर्व प्रथम आला. तसेच तो भूगोल या विषयात सर्व प्रथम येऊन गोल्डमेडलचा मानकरी ठरला.

इ.स.२०१७ -१८ मध्ये आमच्या महाविद्यालयाची विद्यार्थिनी कु. दीपाली परतवाघ हीने संस्कृत या विषयामध्ये सर्व प्रथम येऊन गोल्ड मेडलची मानकरी ठरली.

इ.स. २०१८-२०१९मध्ये कैलाश ससाणे हा विद्यार्थी विद्यापीठात सर्व द्वितीय आला.तसेच तो इंग्रजी आणि भूगोल या विषयामध्ये सर्वप्रथम येऊन इंग्रजी विषयात गोल्ड मेडलचा मानकरी ठरला.

इ.स. २०१९-२०२० मध्ये कु. अक्षता देवकते ही विद्यापीठात सर्व प्रथम तर हिंदी मध्ये श्रीरामे ज्ञानेश्वरी, राज्यशास्त्रामध्ये गुट्टे राजश्री व कुरेशी माजिद हे विद्यार्थी सर्वप्रथम येऊन सुवर्णपदकांचे मानकरी ठरले होते.

इ.स. २०२०-२०२१ मध्ये कु. पूजा चव्हाण ही विद्यापीठात सर्व प्रथम येऊन हिंदी, राज्यशास्त्र या विषयातील दोन पुरस्कारांसह गोल्ड मेडलची मानकरी ठरली. तसेच कु. रेणुका मलकापुरे ही विद्यार्थीनी संस्कृत विषयामध्ये सर्व प्रथम येऊन सुवर्ण पदकाची मानकरी ठरली.

महाविद्यालयाच्या गुणवत्तेची कमान ही सतत वृद्धिंगत होत आहे.

महाविद्यालयाच्या प्रगतीचे सर्व श्रेय हे किसान शिक्षण प्रसारक मंडळाचे सर्व पदाधिका-यांचे डोळस मार्गदर्शन, विद्यार्थ्यांची जिद्द, आणि उच्च विद्याविभूषित असलेले सर्व प्राध्यापकवृंदांचे अचूक व अभ्यासपूर्ण मार्गदर्शन, तर शिक्षकेत्तर कर्मचारी वर्गांच्या सहकार्याला जातेय.

महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूरचा 'आसूड' हा वार्षिक अंक नियमितपणे दरवर्षी विविध शीर्षनामाने प्रकाशित होत असतो.याही वर्षी 'आत्मनिर्भर' या शीर्षकाखाली आम्ही तो प्रकाशित करीत आहोत. या मध्ये 'जल साक्षरता' हा विषय घेऊन पाण्याचा प्रत्येक थेंब कसा वाचवता येईल व त्यामधून पाणी बचत, साठवण कशी करावी हा संदेश देणारा हा आमचा वार्षिक अंक आहे. त्याचे आपण स्वागत कराल ही अपेक्षा!

धन्यवाद !

प्राचार्य डॉ.वसंत बिरादार
मुख्यसंपादक

संपादकीय भूमिका...!

मराठवाड्यातीलच नाही तर महाराष्ट्रातील अग्रगण्य, नामांकित शिक्षण संस्था असलेल्या किसान शिक्षण प्रसारक मंडळ, उदगीर या संस्थेने, अहमदपूर येथे महात्मा फुले शैक्षणिक संकुलात 'महात्मा फुले महाविद्यालय' इ.स. २००० पासून सुरू केले. हे महाविद्यालय, 'बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय' या संस्थेच्या ध्येयाने प्रेरित होऊन अहमदपूर व परिसरातील ग्रामीण, गोरगरीब, वंचित असलेल्या कुटुंबातील विद्यार्थ्यांना उच्च शिक्षण क्षेत्रात दर्जेदार व गुणवत्तायुक्त शिक्षण देण्याचे सेवा कार्य अविरतपणे करत आहे. स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेडच्या कार्यक्षेत्रात गुणवत्तेसह क्रीडा क्षेत्रात एक स्वतंत्र नावलौकिक प्राप्त करून 'फुले पॅटर्न' म्हणून आपली स्वत:ची वेगळी ओळख महात्मा फुले महाविद्यालयाने निर्माण केली आहे.

किसान शिक्षण प्रसारक मंडळाचे सन्माननीय अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, सहसचिव व संस्थेचे सर्व मान्यवर पदाधिकारी, महाविद्यालय विकास समितीचे सर्व पदाधिकारी कल्पक व अनुशासनप्रिय प्राचार्य, कार्य समर्पित असलेले प्राध्यापक व प्राध्यापकेतर कर्मचारी, विद्यार्थ्यांची मेहनत आणि पालकांचा विश्वास या पंचसूत्रीच्या आधारे महाविद्यालय वेगवेगळ्या क्षेत्रांमध्ये भरारी घेत आहे.

महाविद्यालयाचा क्रीडा विभाग, सांस्कृतिक विभाग, गुणवत्ता विकास विभाग, स्पर्धा परीक्षा विभाग, राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्र, यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ अभ्यास केंद्र यासारख्या वेगवेगळ्या विभागातून विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक विकासासह सर्वांगीण विकासाला चालना देण्याचा यशस्वी प्रयत्न विद्यार्थी केंद्रबिंदू मानून महाविद्यालयाने केलेला आहे.

महाविद्यालयाने विद्यार्थ्यांना गुणवत्ता युक्त शिक्षणा सोबत त्यांच्या सर्वांगीण विकासाला, सुप्त कलागुणांना, त्यांच्यातील संशोधन कौशल्याला वाव देण्याचा प्रयत्न वेगवेगळ्या माध्यमातून केलेला आहे. त्यापैकीच 'आसूड' हा वार्षिक अंक होय. या वार्षिक अंकाच्या माध्यमातून दरवर्षी वेगवेगळ्या ज्वलंत विषयांवर विद्यार्थ्यांना लिहिते करण्याचे कार्य महाविद्यालय व 'आसूड' वार्षिक अंकाचे संपादक मंडळ, माननीय प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली

कार्य करत आहे. प्रतिवर्षी वेगवेगळ्या विषयाचे गांभीर्य लक्षात घेऊन विद्यार्थ्यांना त्या विषयाचे आकलन व्हावे व विद्यार्थ्यांची त्या विषयाच्या अनुषंगाने असलेले ज्ञान व संशोधन कौशल्याला यांना एक मंच मिळावा यासाठी, दरवर्षी एक नवीन विषय घेऊन वार्षिकांक प्रकाशित केला जातो. या पूर्वी रोख विरहित अर्थव्यवस्था मॅग्नेटिक महाराष्ट्र, ज्याच्या हाती शून्य होते, शिक्षणातून स्वावलंबनाकडे या वेगवेगळ्या विषयावर वार्षिकांक प्रकाशित झालेले आहेत.

शैक्षणिक वर्ष २०२१– २२ या वार्षिकांकासाठी महाविद्यालयाच्या संपादक मंडळाने, भारतीय स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवी वर्षाचे औचित्य साधून शाश्वत विकासासाठी पाण्याचे महत्त्व लक्षात यावे या हेतूने 'जलसाक्षरता' या विषयावर हा विशेषांक प्रकाशित करण्याचा मानस निश्चित केला. विद्यार्थ्यांनी 'जलसाक्षरता' या विषयावर वेगवेगळ्या दृष्टिकोनातून आपले संशोधनात्मक विचार मांडण्याचा प्रयत्न केला. जलसंरक्षण, जलसंवर्धन व जलनियोजन या जलसाक्षरतेच्या त्रिसूत्रीतून विद्यार्थ्यांना प्रबोधित करण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. शासनाच्या जलसंवर्धनाच्या व जलसंरक्षणाच्या विविध योजना व वेगवेगळ्या जलतज्ज्ञांचे कार्य यावर प्रकाश टाकण्याचा प्रयत्न या वार्षिक अंकातून विविध लेखांच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांनी केलेला आहे. 'जलसाक्षरता ही काळाची गरज' आहे. जमिनीमध्ये पिण्याच्या पाण्यासाठी असलेली स्त्रोते आज संपत आलेली आहेत. येणाऱ्या काळात होणारे महायुद्ध हे केवळ पाण्यासाठी होईल अशी भीती निर्माण झालेली आहे. अशा स्थितीत पाण्याचा वापर अत्यंत काटकसरीने व शाश्वत स्वरूपात कसा होईल यासाठी प्रत्येकाने जलसाक्षर होणे आवश्यक आहे. शासनाच्या 'पाणी आडवा पाणी जिरवा', 'कॅच द रेन', 'जलयुक्त शिवार' यासारख्या वेगवेगळ्या योजनांच्या माध्यमातून पाण्याच्या संवर्धन व संरक्षणाविषयी जे प्रयत्न केले गेले आहेत ते जलसाक्षरता या विशेषांकाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांनी समोर मांडण्याचा प्रयत्न या विशेषांकातून केलेला आहे. जलसाक्षरतेची माहिती व जलसाक्षरता आणि जलसंवर्धनासाठी व पाण्याच्या काटकसरीने वापरासाठी कृतसंकल्प होण्याच्या उद्देशाने हा छोटा प्रयत्न आहे. विश्वास आहे, आपण सर्व या विशेष अंकाचे स्वागत कराल.

या अंकाचा संपादक म्हणून संपादन करण्याची संधी मला दिल्याबद्दल मी महाविद्यालयाचे प्राचार्य मा. डॉ. वसंत बिरादार साहेब यांचे ऋण व्यक्त करतो. तसेच या अंकासाठी प्रेरणा व सहकार्य देणाऱ्या सर्वांचा मी ऋणी आहे. या अंकासाठी संपादक मंडळातील प्राध्यापक, विद्यार्थी तसेच इतर प्राध्यापक सहकाऱ्यांनी, प्राध्यापकेतर कर्मचाऱ्यांनी, विद्यार्थ्यांनी यासाठी प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहकार्य केले त्या सर्वांचे मी मन:पूर्वक आभार व्यक्त करतो. हा अंक प्रकाशित करण्यासाठी मयूर प्रिंटर्सचे संचालक श्री सतीश कुलकर्णी व त्यांचे सहकारी यांनी जे सहाय्य केले त्या सर्वांचे आभार धन्यवाद.

संपादक
प्रो. डॉ. डी. डी.चौधरी
उपप्राचार्य

अ । नु । क्र । म

- **जल साक्षरता** / मिसाळ उमा नामदेव, बी.ए. तृतीय वर्ष
- **जलसाक्षरता काळाजी गरज** / कदम शंकर रमाकांत, बी.ए. तृतीय वर्ष
- **जल साक्षरतेचे महत्त्व** / स्वामी सत्यशिला केरप्पा, बी.ए. प्रथम वर्षे
- **जल साक्षरतेची अपरिहार्यता** / कु. वैष्णवी मुंढे, बी.ए. प्रथम वर्ष
- **जल साक्षरता काल, आज आणि उद्या** / दिशा कोटंबे, बी.ए. प्रथम वर्ष
- **जल व्यवस्थापनाची गरज** / मेघा ससाणे, बी.ए. तृतीय वर्ष
- **पाणी म्हणजे अर्थातच जीवन !** / दोडे गीता, बी.ए. तृतीय वर्ष
- **'जल प्रदूषण '** / कु. वर्षाराणी किशनराव नरवटे , बी.ए. द्वितीय वर्ष
- **'जलप्रदूषण को दूर करने के उपाय '** / कु.मुसळे अल्का पंडित, बी.ए. तृतीय वर्ष
- **जलम्एवंजीवनम्** / कु. केजकर गीतांजली, बी.ए. (तृतीयवर्ष)
- **जलसंधारणस्यमहत्वम्** / कु.पोले कोमल संभाजी, (बी. ए. तृतीय वर्ष)
- **Water Resources /** Chaus Sumiya A.Rauf, B.A. Third Year
- **Water Literacy: Dire need of the hour /** Kambale Dhanshree, B.A.S.Y.
- **Needs and Importance of Water Conservation** / Kambale Samiksha, B.A.T.Y.

।। महाविद्यालय गीत ।।

क्रांतिसूर्य जोतिबांच्या लेखणीमधली ही शिक्षण वाणी ।
ज्ञानमंदिरी भारतभूमी दिसे शोभुनी ।।धृ।।
सर्वांचा निर्मिक एक जानी
माणूस इथला आत्मज्ञानी
सत्याने वर्तावे सद्‌गुण मानी
ज्ञानचक्षु विद्यार्थी इथे अभिमानी
ज्ञानदीप लावुनी तेवत ठेवुया मनोमनी ।।१।।
घेवुनिया वसा जोतिबांचा
ठेविला आदर्श सावित्रीचा
फुलला मळा शिक्षणाचा
मिळाला आधार किसान शिक्षण मंडळाचा
फुले महाविद्यालयाचे रोप लाविले दूरदृष्टीने ।।२।।
बालाघाटच्या डोंगर रांगा
मन्याड खोऱ्यात फुलती ज्ञानबागा
शिक्षण क्रांतीचा गुंफला धागा
माणूस इथला सदैव जागा
फुले पॅटर्नचा झरा वाहे शिक्षण पंढरीतुनी ।।३।।
शिक्षण ज्ञान विज्ञानाचे
मानवतेचे गुणवत्तेचे
जिजाऊ, सावित्री अन् अहिल्याबाईंचे
स्वराज्य स्थापण्या शिवरायांचे
'बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय' चा
ध्यास घेऊनी मनोमनी ।।४।।
विद्यार्थी सारी मिळूनी राहती
एकतेचे गीत गाती
ज्ञानदिव्यांच्या पेटवून वाती
शूरवीरांचे गुण गाती
शब्दरत्नांच्या अलंकाराने दिसते शोभुनी ।।५।।

– प्रो. डॉ. अनिल मुंढे

जल साक्षरता

■ **मिसाळ उमा नामदेव**
बी.ए. (तृतीय वर्ष)

पृथ्वीवरील पाणी हेच जीवन आहे, असे म्हटले तरी ते चूक ठरणार नाही. पृथ्वीवर पाणी नसते, तर जीवसृष्टी निर्माणच झाली नसती. पाण्यामुळे पृथ्वीवर सजीव आजवर टिकून आहेत. 'जल है तो कल है!' असे घोषवाक्य आपण अनेकदा ऐकतो. पाणी संपले तर कदाचित संपूर्ण पृथ्वीवरचे जीवन नष्ट होईल. पृथ्वीवरील उपलब्ध पाण्यापैकी ०.९ टक्के पाणीच नद्या सरोवरे, विहिरी, तलाव यांमध्ये उपलब्ध आहे. त्याचाच उपयोग आपल्याला करावा लागतो. लोकसंख्यावाढ, शहरीकरण, गरजांमधील वाढ या गोष्टी पाणी टंचाईला कारणीभूत ठरतात. एक दिवस असा येईल की पाण्याची किंमत खनिज तेलापेक्षा जास्त असेल, येणारा भविष्य काळ आपल्याला तिसरे महायुद्ध पाण्यासाठी दाखविल अशी तज्ज्ञांची मते आपल्याला उद्याचे विदारक रूप दाखवतात. पाणीरूपी अमृताचा अपव्यय टाळण्यासाठी योग्य ती काळजी घेण्याची सवय प्रत्येकाने लावली पाहिजे. भारतात जलप्रदूषणाची मोठी समस्या आहे.

औद्योगिकीकरणामुळे नद्या नाले प्रदूषित केल्या जातात. मोठे मोठे कारखाने पाण्याचा वाटेल तसा वापर करून त्याची नासाडी करतात. घरात अथवा सार्वजनिक ठिकाणी पाण्याचे गळके नळ किंवा वापरानंतर तसेच, चालू ठेवलेले नळ हे पाण्याच्या अपव्ययाला कारणीभूत ठरतात. पाणवठ्यावरील अस्वच्छताही पिण्यायोग्य पाण्याचे प्रदूषण करते. सणांमध्ये मूळ परंपरा बाजूला ठेवून उगाच पाण्याचा अपव्यय केला जातो. नद्यांमधून चालणारी जलवाहतूकही पाण्याची नासाडी करण्यास कारणीभूत ठरते. या सर्व कारणांमुळे आज पिण्यायोग्य पाण्याचे साठे अत्यंत मर्यादित झाले आहेत. अनेक शहरे, गावे पाणीटंचाईची भीषण समस्या अनुभवत आहेत. पाण्यासाठी मैलोन मैलांची पायपीटही करावी लागत आहे. शेतीला पाणी नसल्याने ती ओसाड ठरत आहे. धरणांमधील पाणीसाठा आता अपुरा पडू लागला आहे मनुष्य आणि इतर प्राणीही या पाणीटंचाईला बळी पडत आहेत.

जलप्रदूषणाची कारणे :

जलप्रदूषणाचे एक प्रमुख कारण म्हणजे उद्योगधंदे आणि व्यवसाय. आपले उद्योग आणि कारखान्यामधून निघणारा रासायनिक कचरा थेट

नद्या व तलावांमध्ये टाकला जातो. नद्यामध्ये आणि तलावामध्ये सोडला जाणारा हा कचरा खूप विषारी असतो आणि त्यामुळे नद्यांचे पाणी, तलावांचे पाणी विषारी होते.

नद्यांचे व तलावांच्या पाण्याचे दूषितीकरण झाल्यामुळे त्यामध्ये राहणाऱ्या जलचर प्राण्यांचे जीवन धोक्यात येते आणि हे पाणी पिण्यायोग्य नसल्याने आपल्याला पाणीटंचाईचा सामना देखील करावा लागतो आणि अनेक आजारांना तोंड द्यावे लागते त्यामुळे आपले आरोग्य धोक्यात येते. उद्योगांव्यतिरिक्त पाण्याची प्रदूषण होण्याची आणखीही अनेक कारणे आहेत.

काही ठिकाणी लोक दैनंदिन कचरा देखील नद्या, नाले व तलावांमध्ये टाकतात. आज लोक शेतीत रासायनिक खते आणि किटकनाशके देखील वापरतात, ज्यामुळे पाण्याचे स्त्रोत मोठ्या प्रमाणात प्रभावित झाले आहेत. जेव्हा नद्यांचे दूषित पाणी समुद्रात येते तेव्हा समुद्राचे पाणीही दूषित होते.

प्लास्टिकचा वापर वाढल्यामुळे लोक प्लास्टिकही नद्यांच्या पाण्यात टाकतात त्यामुळे प्लास्टिकचा ढीग जमा होऊन नद्यांमध्ये गाळ साचतो आणि शहरात पूर येण्याची शक्यताही वाढते. कधी कधी जेव्हा एखादा अपघात होतो तेव्हा जहाजांचे तेल समुद्रात पसरते, ज्यामुळे समुद्राचे पाणी दूषित होते हे तेल समुद्रात सर्वत्र पसरते आणि जलचरांचे जीवन धोक्यात येते. लोक नदी किंवा तलावाजवळ कपडे व भांडी धुतात, त्यामुळे नदी आणि तलावांचे पाणी दूषित होते.

पाण्याचे महत्त्व :

पाणी ही निसर्गाने दिलेली सर्वात मोठी देणगी आहे. त्यामुळे पाणी एक नैसर्गिक संसाधन आहे. पाणी हे सर्व सजीवांसाठी आणि निसर्गासाठी अत्यंत उपयुक्त आहे. या मुळे माणसाच्या जीवनाचा अविभाज्य घटक बनला आहे. पाणी औद्योगिक क्षेत्रामध्ये सुद्धा वापरले जाते. एवढेच नसून पाण्यापासून ऊर्जा निर्मिती सुद्धा केली जाते, पाण्याची सर्वात मोठी गरज भासते ती म्हणजे शेती करण्यासाठी कारण मानव पाण्याशिवाय कुठलेही पीक घेऊ शकत नाही, त्यामुळे मानवाच्या जीवनामध्ये पाण्याला खूप महत्त्वाचे स्थान आहे.

मानवाला जेवढी पाण्याची गरज आहे तेवढीच गरज वनस्पतींना सुद्धा आहे. कारण झाडे आपल्या मुळांच्या माध्यमातून जमिनीतील पाणी शोषून घेतात आणि वनस्पतीच्या इतर शाखांपर्यंत पोहोचवतात. तसेच झाडाच्या खोडामध्ये पाणी साठवले जाते. थोडक्यात सांगायचे म्हणजे झाडांना वाढण्यासाठी सर्वात जास्त गरज असते ती म्हणजे पाण्याची. मुख्यत: झाडांपासून आपल्याला फळे – फुले, लाकूड, औषधी उपचार मिळतात, मग झाडे आपल्यासाठी अत्यंत उपयुक्त आहेत आणि या झाडांना उपयुक्त आहे ते म्हणजे पाणी.

आपल्या अवतीभोवती अनेक कारखाने, व्यवसाय चालत आहेत. आणि यातून मिळणाऱ्या आर्थिक मदतीमुळे मनुष्य आपला उदरनिर्वाह करत आहेत. परंतु या औद्योगिककरणांमधील काही उद्योगधंदे असे आहेत ज्यासाठी अत्यंत आवश्यक असते ते म्हणजे पाणी. अशा उद्योगधद्यांना पाणी नसेल तर ते उद्योगधंदे ठप्प होऊ शकतात. त्यामुळे औद्योगिक करणांमध्ये देखील पाण्याला अत्यंत महत्त्वाचे स्थान आहे.

पाणी संवर्धन :

पाणी हा आपल्या जीवनाचा अविभाज्य घटक आहे. प्रत्येक सजीवाला आपले जीवन जगण्यासाठी पाण्याची अत्यंत आवश्यकता असते. त्यासाठी पाणी

संवर्धन करणे हे गरजेचे आहे. पाणी हे एक अमूल्य संसाधन आहे. ज्याचा वापर आपण जितक्या काटकसरीने करू; तेवढा आपल्या भविष्यामध्ये पाण्याचा साठा उपलब्ध राहील, अन्यथा येणाऱ्या पिढीला पाण्याची कमतरता भासू शकते. त्यासाठी प्रत्येक मनुष्याने पाणी संवर्धन करणे गरजेचे आहे. यासाठी प्रत्येक मनुष्याने पाणी व्यर्थ घालू नये.

माणसाने पाण्याचा उपयोग आवश्यकतेनुसार आणि गरजेनुसारच करावा. जेव्हा आपण कुठलेही भाजी किंवा फळे धुतो तेव्हा ती एखाद्या भांड्यामध्ये पाणी घेऊन धुवावी. जेणेकरुन पाणी बचत होईल. तसेच पावसाचे पाणी टाकी किंवा खड्डयांमध्ये साठवून ठेवावे. तसेच आपल्या आसपासच्या परिसरातील नदी नाले यांमध्ये दूषित पाणी सोडले जाणार नाही किंवा तेथील पाणी दूषित केले जाऊ नये याकडे लक्ष दिले पाहिजे.

प्रत्येक व्यक्तीच्या जीवनामध्ये पाण्याचा एक थेंब अत्यंत महत्त्वाचा आहे. त्यासाठी पाणी हे जपून वापरले पाहीजे, पाण्याचा काटकसरीने वापर केला पाहीजे. पाण्याशिवाय कोणताही सजीव जिवंत राहू शकत नाही यामुळेच म्हणतात, ''पाणी हेच जीवन.''

दररोज भाजी करण्यापूर्वी ती धुण्यासाठी पाणी वापरतो. जवळपास लिटरभर पाणी त्यात जाते. ते कुंड्यांना किंवा झाडांना वापरा. कपडे धुण्यासाठी मोठ्या प्रमाणात पाणी वापरले जाते. ते पाणी ही नालीतच जाते. त्याऐवजी ते पाणी अंगणात शिंपडण्यासाठी वापरु शकतो. पाण्याचे नळ सुरु ठेवून तोंड धवू नका. शॉवर, फ्लशचा वापर टाळा. नळाची गळती असेल तर दुरूस्त करा. वाहने धुताना कमी पाणी वापरा.

◆◆◆

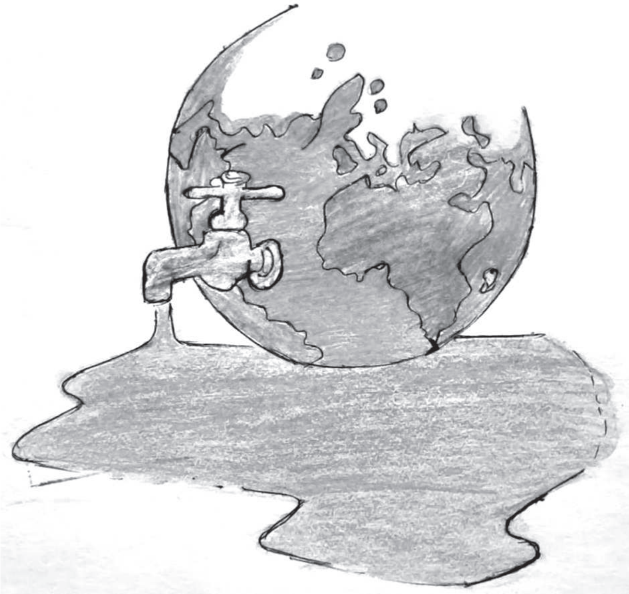

जलसाक्षरता काळाजी गरज

■ **कदम शंकर रमाकांत**
बी.ए. (तृतीय वर्ष)

पाणी वाचवणे आता अतिशय जरुरीचे झाले आहे, कारण देशात सगळीकडे पाण्याची टंचाई जाणवू लागली आहे. मुंबई, पुणे सारख्या मोठ – मोठ्या शहरात फार मोठ्या प्रमाणात पाणी टंचाई दिसून येते. तर छोट्या छोट्या खेड्यातील हाल पहायलाच नकोत. तिथे तर टँकरने पाणी आणलेलेही पुरत नाही. पाण्याने आपले सगळे आयुष्य व्यापून टाकले आहे. अशा या पाण्याचे योग्य जतन, बचत करणे आणि त्याचा योग्य वापर करणे आपल्या प्रत्येकाचे कर्तव्य आहे.

आपण पाणी कुठे वाया घालवतो त्याचा अभ्यास करण्याची वेळ आली आहे. पाण्याचे मूळ आणि ऋषीचे कूळ विचारू नये म्हणतात. पण आता पाण्याचे मूळ शोधण्याची वेळ आली आहे. आपली पृथ्वी ६० टक्के पाण्याने व्यापलेली आहे. त्यात फक्त २.५ टक्के गोड पाणी आहे. पाण्यावरच हे सृष्टीचक्र फिरत आहे. आपण पाण्याशिवाय पृथ्वीची कल्पनाही करु शकत नाही. निसर्गाची नासाडी थांबवणे आता आपल्या हातात आहे. जागतिक तापमान वाढीमुळे जगात चिंतेचे वातावरण पसरले आहे. त्या तापमान वाढीला आपण हातभार न लावणेच बरे. नाही का ?

अन्नाशिवाय एखादा माणूस महिनाभर जगू शकतो. पण पाण्याशिवाय काही दिवसही जगणे केवळ अशक्य आहे. म्हणून असे म्हणावे वाटते की

'पाण्यात कपात करा'

नाहीतर....

'कपात पाणी मिळेल !!'

आपल्या शरीरात ८५टक्के पाणी असते. शरीरातील रक्तामध्ये ९२टक्के पाणी असते शरीरातील ठिकठिकाणच्या सांधेजोडीत वंगण म्हणून शरीराच्या तापमानाच्या नियंत्रणासाठी पाण्याची गरज असते. त्यासाठी पाण्याचे विशिष्ट प्रमाण आपल्या शरीरात असणे आवश्यक आहे. नाहीतर 'डिहायड्रेशन'चा धोका असतो. आपले आरोग्य चांगले राखण्यासाठी पाणी उकळून, गाळून, आणि कोमट किंवा फिल्टर करुन पिणे गरजेचे असते. पिण्यासाठी अनेकजण बाटलीबंद पाणी वापरतात. जगभरात प्लास्टिक विरोधी वातावरण असताना शुद्ध पाणी दिले जात

असल्याचा दावा केला जातो. पण शुद्ध पाणी ज्या प्लास्टिक बाटलीमधून दिले जाते. त्याचे प्लास्टिक चांगल्या दर्जाचे नसते. बऱ्याचदा या बाटल्या दुय्यम आणि कनिष्ठ दर्जाच्या प्लास्टिकपासून तयार केलेल्या असतात.

त्यामुळे त्यातील पाणी अशुद्ध होऊन ते पिण्यासाठी अयोग्य ठरते. त्यामुळे आपल्या शरीरास हानी पोहचू शकते.

घराघरात फ्रिजमध्ये पाणी भरून बाटल्या ठेवण्याची पद्धत आहे. पण या बाटल्या आठवड्यातून एकदा तरी धुतल्या जातात का हाही एक संशोधनाचा विषय आहे.

आपल्या दैनंदिन जीवनातही थोडा विचार करून योग्य नियोजन करुन पाण्याचा दुरुपयोग टाळू शकतो. पण त्यासाठी काय केले पाहीजे.

उन्हाळ्याच्या दिवासात २ वेळा 'वॉश' घेणारेही अनेकजण असतात. त्यासाठी ५० ते १५० लिटर शुद्ध पाणी वापरले जाते. रोजचे कपडे धुण्यासाठी ४० ते १७० लिटर पाणी वापरले जाते. उच्च मध्यमवर्गीय आणि उच्च कुटुंबात पाश्चात्य पद्धतीची स्वच्छतागृहे असतात. त्यासाठी १२ लिटर शुद्ध पाणी प्लशद्वारे सोडून टाकले जाते. हे पाणी साठवून शौचकुपात 'फ्लश' ऐवजी वापरता येईल. खूप जण दात घासताना बेसिनच्या नळाला चालूच ठेवतात. खूप ठिकाणी रस्त्यायावर पाणी मारतांना दिसून येतात पण त्याचा काहीही फायदा नाही मग का पाणी वाया घालतात काय माहीत? अशा प्रकारे जर आपण पाणी वाया घालण्याचे कार्य करत असाल तर त्यावर मला असे म्हणावे वाटते की,

''केलेली पापं जर
पाण्याने धुतली जातात तर
त्याच पाण्याचं संवर्धन करुन
पुण्य कमवायला
काय हरकत आहे.... !!''

आपण सर्व जण वर्षातून एकदा तरी देवाला जात असतो जसे की पंढरपूर, आळंदी इ सारख्या ठिकाणी आपण देवाच्या दर्शनासाठी जातो. गेल्यानंतर चंद्रभागेमध्ये आंघोळ करतो. कारण असे म्हणतात कि चंद्रभागेत आंघोळ केल्याने सर्व पाप धुवून जातात.

मग ते जर खरे असेल आणि तुमची सर्व पाप जर धुवून जावे असे तुम्हाला वाटत असेल तर आपल्या जीवनात पाणी हे योग्य प्रकारे वापरण्याचे कार्य करा. तुम्हाला चंद्रभागेत जाऊन किंवा देवाच्या मंदिरात जाऊन पुण्य कमवण्याची काहीही आवश्यकता नाही. पाणी योग्य प्रकारे वापरा. तुम्ही वापरा; इतरांना ही सांगा. यातच तुमचे पुण्य आहे.

नदी आणि पाणी ह्यांचे अनन्यसाधारण महत्त्व मान्य करुन आपल्या पूर्वजांनी नद्यांना माता आणि देवत्व बहाल करुन पापनाश पुण्यवर्धक संकल्पना रुजवल्या आहेत. त्यामुळे निर्माल्य, देहदहन संस्कारविधी असे कितीतरी त्याज्य पदार्थ नदीस अर्पण होऊ लागले आहेत. नदी काठी जत्रा भरविणे, यात्रा, मेळावे, कुंभमेळा यांचे आयोजन केले जाते. त्यामध्ये हजारो लाखोंच्या संख्येने लोक जमतात. त्याची दिनचर्या भांडी, कपडे, स्नान, सगळे नदीकाठीच चालते. त्याद्वारे नदीचे पाणी दूषित होण्यास सुरूवात होते. पावसाचे आकाशातून पडणारे पाणी शुद्ध स्वरुपातच असते. पण जसे ते जमिनीवर पडून वाहू लागते, त्यात माती, कचरा, वातारणातील वायू मिसळतात.

आपल्याला पाणी मिळविण्याचा खात्रीशीर स्त्रोत म्हणजे पाऊस. त्याच्या लहरीपणावर आपले जीवन अवलंबून आहे. तो वेळेवर आला तर आपण आनंदी

होतो, पण ओढ दिली तर सचिंतीत होतो. जमिनीवर पडणाऱ्या पावसाचा प्रत्येक थेंब अडविणे आणि जिरविणे गरजेचे आहे. त्यासाठी जलपुनर्भरण आवश्यक आहे. शेतकऱ्यांनी त्यांच्या जमिनीत पडणाऱ्या आणि शहरी भागात राहणाऱ्या प्रत्येकाने आपल्या परिसरात पडणाऱ्या पावसाच्या पाण्याला थांबवून अडविणे आवश्यक आहे. शेतात, शेततळी, बांध बांधून आणि शहरी भागात रेन वॉटर हार्वेस्टिंग म्हणजे छतावर पडणारे पाणी साठविता येईल. आपल्या घराच्या अंगणात मोठा हौद बांधून त्यात छतावर पडणारे पाणी साठवता येते. वृक्षतोड थांबवून मोठ्या प्रमाणात झाडे लावली पाहिजेत. झाडे पाणी वाहण्याच्या वेगावर मर्यादा घालतात. पाणी आपल्या जीवनात खूप महत्त्वाचे आहे. आई, वडील, बहीण, भाऊ, पत्नी इ. पैकी आपल्या जीवनात कोणीही नसले तरी माणूस जास्त दिवस जगू शकत नाही. म्हणून पाण्याचा योग्य प्रकारे वापर करा आपल्या प्रत्येकाला पाण्याचा काटकसरीने वापर करणे, पाण्याचा पुनर्वापर करणे, जलप्रदूषण टाळणे आणि शुद्ध पाणी प्राशन करणे आवश्यक आहे.

पाणी कसे वापरावे कसे वाचवावे याचा सुंदर प्रकारे संदेश देणारी कविता

'पाणी वाचवा
झाडाविना ढग गेले,
ढगाविना गेले पाणी,
जिवंत न राहिल रे कुणी,
जेव्हा नसेल पृथ्वीवर पाणी.

पाण्याविना शेती गेली,
तहानलेल्यांचा वाली न कोणी
लोक सारे हवालदिल झाले,
वृक्षतोडीने अनर्थ केले,

पृथ्वीचेही वाळवंट झाले,
ऋतुचक्र पण बदलून गेले.
साठवून ठेवा सांडपाणी,
वृक्षांना ते द्या टाकुनी.

लागेल तेवढेच वापरा पाणी,
नका करु तुम्ही मनमानी
पाणी हेच जीवन आहे,
म्हणून सारे वाचवा पाणी.'

– डी. एच. राठोड
(वडनेर)

◆◆◆

जल साक्षरतेचे महत्त्व

■ स्वामी सत्यशिला केरप्पा
बी.ए. (प्रथम वर्ष)

पाणी वाचवणे आता गरजेचे झाले आहे. कारण देशात सगळीकडे पाण्याची टंचाई जाणवू लागली आहे. मुंबईसारख्या शहरातली पाणी टंचाई आहे, तर छोट्याछोट्या खेड्यातील हाल पहायलाच नकोत. तिथे तर टँकरने पाणी आणलेलेही पुरत नाही. पाण्याने आपले सगळे आयुष्य व्यापून टाकले आहे. अशा या पाण्याचे योग्य जतन, बचत करणे आणि त्याचा योग्य वापर करणे आपल्या प्रत्येकाचे कर्तव्य आहे. आपण पाणी कुठे वाया घालवतो त्याचा अभ्यास करण्याची वेळ आली आहे.

पाण्याचे मूळ आणि ऋषीचे कूळ विचारु नये म्हणतात. पण आता पाण्याचे भ्या शोधण्याची वेळ आली आहे. आपली पृथ्वी ७० टक्के पाण्याने व्यापलेली आहे. त्यात फक्त २५ टक्के गोड पाणी आहे. पाण्यावरच हे सृष्टीचे चक्र फिरत आहे, आपण पाण्याशिवाय पृथ्वीची कल्पनाही करु शकत नाही. निसर्गाची नासाडी थांबवणे आता आपल्या हातात आहे. जागतिक तापमान वाढीमुळे जगात चिंतेचे वातावरण पसरले आहे. त्या तापमाज वाढीला आपण हातभार न लावलेच बरे नाही का ? अन्नाशिवाय एखादा माणूस महिनाभर जगू शकतो पण पाण्याशिवाय काही दिवसही केवळ अशक्य आहे. कारण आपल्या शरीरात ८५ टक्के पाणी असणे शरीराच्या विविध अवयवांच्या चलनवलणात पाण्याचे महत्त्व मोठं आहे. त्यासाठी शुद्ध पाण्याची आवश्यकता आहे. शरीरातील रक्तामध्ये ९२ टक्के पाणी असते. शरीरातील ठिकठिकाणच्या सांधेजोडीत वंगण म्हणून शरीराच्या तापमानाच्या नियंत्रणासाठी पाण्याची गरज असते. त्यासाठी पाण्याचे विशिष्ट प्रमाण आपल्या शरीरात असणे आवश्यक आहे नाहीतर

डिहायड्रेशनचा धोका असतो.

आपले आरोग्य चांगले राहण्यासाठी पाणी उकळून, गाळून आणि गार करुन किंवा फिल्टर करुन पिणे गरजेचे असते पिण्यासाठी अनेकजण बाटलीबंद पाणी वापरतात. जगभरात प्लास्टिक विरोधी वातावरण असताना शुद्ध पाणी दिले जात असल्याचा दावा केला जातो. पण शुद्ध पाणी ज्या प्लास्टिक बाटलीमधून दिले जाते त्याचे प्लास्टिक चांगल्या दर्जाचे नसते बऱ्याचदा या बाटल्या दुय्यम आणि घातक दर्जाच्या प्लास्टिक पासून तयार केलेल्या असतात. त्यामुळे तयार केलेल्या असतात. त्यामुळे त्यातील पाणी अशुद्ध घेऊन ते पिण्यासाठी आयोग्य असते. घरघरात फ्रिजमध्ये पाणी भरुन बाटल्या ठेवण्याची पद्धत आहे. शेतीसाठी पाणीवापर करताना तुषार अथवा ठिबक प्रणालीचा वापर बंधनकारक असावा. भूगर्भातील जलसाठ्याचे पुनर्भरण न करता पाणी उपसणे हा गंभीर गुन्हा समजला जावा पाणीसाठ्याला बाष्पीभवनाने होणारी हानी कमी खर्चिक असेल. तरीही आवश्यक आहे. डोंगरमाथ्यापासून पायथ्याकडे वाहणारे पाणी अडविण्यासाठी सोपे आणि योग्य उपचार करणे गरजेचे आहे.

पावसाच्या अखेरीस उघड्या नाल्यातून वाहणारे पाणी अडविण्यासाठी वनराई अगर तत्सम बंधारे उपयुक्त आणि किफायतशीर ठरतात.

लोकसंख्या ११५ कोटींवर स्थिर व्हायला, तसेच अनुद्यात्पादक गुरांची संख्या नियंत्रित करता यावी यासाठी राष्ट्रीय मतैक्य घडवून आणावयास हवे.

छपरांवर पडणाऱ्या पाण्याचा थेंब अन थेंब, साठवून पिण्यासाठी तसेच इतर कामासाठी वापरला जावा यासाठी देशव्यापी मोहिम राबविण्यात यावी.

पाण्यात घरगुती अगर शेतीकामासाठी पुनर्वापर करणे सक्तीचे पाहिजे.

◆◆◆

जल साक्षरतेची अपरिहार्यता

■ कु. मुंढे वैष्णवी
बी.ए. (प्रथम वर्ष)

व्यक्तीगत पातळीवर पाण्याचा वापर – लाखो, करोडो सुशिक्षित कुटुंबात सकाळी कितीतरी लिटर पाणी शिळे झाले म्हणून गटारात टाकण्यासाठी मोरीत सोडले जाते. परंतु जलाशयात महिनो न् महिने साठविलेले पाणी नळाच्या तोटीतून घरात ताजे पाणी म्हणून प्रवेश करते, हे ओरडून सांगणे म्हणजेच जलसाक्षरता.

जे पाण्याचा विचार करतात, ते जीवनाचा विचार करतात. कारण पाणी म्हणजे जीवन आणि जीवन म्हणजे पाणी. एवढे अनन्यसाधारण महत्त्व असलेले हे पाणी म्हणजे पंचमहाभूतांपैकी एक, आग विझविणारे पाणी, पण आता पाण्यासाठी माणसाची मने पेटू लागली तर विझवायची कशाने ? थोडक्यात गरजेपेक्षा पाणी कमी पडणार आणि त्यामुळे तंटे होणार. जाणकार मंडळी जसे म्हणतात, की यापुढे होणारे महायुद्ध पाण्यासाठी होणार.

तरीही भविष्यात निर्माण होणाऱ्या या जलसंकटावर मात करण्यासाठी पाण्याबद्दल जेवढे ज्ञान लोकांपर्यंत पोचविता येइल तेवढे पोचविले पाहिजे. ज्ञानामुळे समस्या सुटतात. अज्ञानामुळे काहीही घडू शकते. खरेच पाण्याबद्दल लोकांना ज्ञान कमी आहे का ? ज्ञान कमी आहे असे म्हणणेही योग्य वाटत नाही. सामाजिक बांधिलकीचे विस्मरण होत चालले आहे आणि त्यासाठी जलसाक्षरतेची नितांत गरज आहे. पाणी त्याच्या उपलब्धतेच्या सहजतेमुळे आणि त्याच्या अतिपरिचयामुळे क:पदार्थ मानण्याची विचारधारा बदलण्यासाठी समाज जलसाक्षर करावा लागेल. विचार – आचारांना, आचार – सवयींना, सवयी – स्वभावांना, स्वभाव – व्यक्तींना आणि व्यक्ती सर्व समाजाला बदलतील म्हणून विचारधारेवरच संस्काराचे शिंपण करुन जलसाक्षर समाज घडविण्यासाठी सुरुवात करावी लागेल.

पाण्याची उपलब्धता :

शुद्ध पाणी एक दुर्मिळ नैसर्गिक वस्तु आहे. एकूण उपलब्ध पाण्याच्या ९७ टक्के पाणी समुद्राचे खारे पाणी आहे. उरलेल्या तीन टक्क्यांपैकी दोन टक्के हिमनद्या व ध्रुवीय प्रदेशातील बर्फामध्ये आहे. मानवी उपयोगासाठी फक्त एक टक्का पाणी उपलब्ध आहे. त्यापैकी ०.६२ टक्के सहज उपलब्ध आहे, तर ०.३८ टक्के पाणी भूगर्भात ८०० मीटरपेक्षा खोल सामावले आहे.

उपलब्ध पाण्यापैकी चार टक्के पाणी आपल्या देशाच्या वाट्याला आले आहे. एकंदर जगाच्या पृष्ठभागाच्या दोन टक्के जमीन आणि १७ टक्के लोकसंख्या, तसेच १५ टक्के गाई – गुरांची संख्या आपल्या देशातच आहे, त्यामुळे भूमीवर आणि जलस्त्रोतावर प्रचंड दबाव पडतोय. देशात सरासरी ११७० मी.मी. आणि महाराष्ट्रात १२५० मि.मी. पाऊस पडतो, तो पुरेसा असल्याचे भासते, आपल्याकडे पडणारा पाऊस अत्यंत बेभरवशाचा आणि लहरी आहे. देशात दर वर्षी जवळ–जवळ ४०० दशलक्ष हेक्टर मीटर पाणी पावसाद्वारे मिळते. यापैकी सुमारे १८७ दशलक्ष हेक्टर पाणी पावसाद्वारे मिळते. यापैकी सुमारे १८७ दशलक्ष हेक्टर मीटर पाणी पावसाद्वारे मिळते. यापैकी सुमारे दर वर्षी दर माणशी सुमारे १९०० घनमीटर पाणी वाट्यास

येते. वाढती लोकसंख्या आणि पाण्याची कमी होत जाणारी उपलब्धता पुढील कोष्टकावरुन सहज स्पष्ट होते.

सन	लोकसंख्या (कोटींमध्ये)	पाण्याची उपलब्धता (घनमीटरमध्ये)
१९५१	३६.१	५१७७
१९९१	८४.६	२२०७
२००१	१०२.७	१८२०
२०२५	१४१.४ (अंदाजे)	१३४१
२०५०	१६४.० (अंदाजे)	११४०

जेथे दरडोई १००० घनमीटरपेक्षा पाणी कमी आहे किंवा शेतीच्या संदर्भात दर हेक्टरी ३००० घनमीटरपेक्षा पाणी कमी आहे. तेथील पाण्याचे व्यवस्थापन समाधानकारक स्तरावर आणणे अतिशय अवघड आहे. महाराष्ट्र राज्याचे क्षेत्रफळ ३०७ लाख हेक्टर असून, जलसंपत्ती सुमारे ४३५० टीएमसी आहे.

देशातील पाण्याची भावी गरज लक्षात घेता खालील स्वरुपाचे निर्णय राबविणे आवश्यक आहे.

पाणी ही एक राष्ट्रीय तसेच नैसर्गिक संपत्ती आहे. पाण्याची मालकी सर्व सामाजाची आणि देशातील सर्व लोकांची आहे, याची जाण प्रत्येकाला हवी.

पिण्याच्या पाण्याची टंचाई, तसेच दुष्काळावर मात करण्यासाठी पावसाचा थेंब अन् थेंब अडविणे, त्यांना मुरविणे यासाठी शास्त्रोक्त पाणलोट विकास कार्यक्रम राबविणे हा एकमेव मार्ग आहे.

पाण्याचा प्रत्यक्ष वापर करणाऱ्यांकडून पाणी वापराबाबत योग्य तो अधिकार वसूल करता यावा यासाठी लाभधारकांच्या पाणीवापर संस्था स्थापन करण्यात याव्यात.

शेतीसाठी पाणीवापर करताना तुषार अथवा ठिबक प्रणालीचा वापर बंधनकारक असावा.

भूगर्भातील जलसाठ्याचे पुनर्भरण न करता पाणी उपसणे हा गंभीर गुन्हा समजला जावा.

जलसाक्षरतेच्या माध्यमातून खालील गोष्टीचे ज्ञान लोकांपर्यंत पोचविले पाहिजे :-

- ग्रामीण भागात पिण्याच्या पाण्यासाठी येणाऱ्या अडचणी व उपाय.
- शहरी भागात पाण्याचा होणारा अतिरिक्त वापर व उपाय.
- शेतीची सध्याची प्रचलित सिंचन पद्धती त्यामुळे होणारे नुकसान, सुधारित सिंचन पद्धती, फायदे आणि उत्पादनात वाढ.
- औद्योगिकारणांमुळे वापर, त्यामुळे होणारे प्रदूषण व वाढ.
- बाष्पीभवनामुळे वाया जाणारे पाणी.
- पाणी पुनर्भरण, पाणी अडवा, पाणी जिरवा, पाणी साठवा व्यक्तीगत पातळीवर पाण्याचा जपून वापर.
- लाखो, करोडो सुशिक्षित कुटुंबात सकाळी कितीतरी लिटर पाणी शिळे झाले म्हणून गटारात टाकण्यासाठी मोरीत सोडले जाते. परंतु जलाशयात महिनो न महिने साठविलेले पाणी नळाच्या तोटीतून घरात ताजे पाणी म्हणून प्रवेश करते, हे ओरडून सांगणे म्हणजेच जलसाक्षरता.

रस्त्याच्या कडेला सार्वजनिक नळाची रात्रभर चालू राहिलेली तोटी जाता जाता वाटेत थांबून बंद करावीशी वाटणे म्हणजेच जलसाक्षरता.

सकाळी सकाळी बेसीनचा चालणारा अखंड नळ किंवा बाथरुममध्ये कपडे धुताना धो – धो वाहणारा नळ गरजेपुरता जरी वापरला तरीसुद्धा लाखो लीटर पाण्याची बचत सहज होऊ शकेल.

◆◆◆

जलसाक्षरता : काल, आज आणि उद्या

■ कोटंबे दिशा
बी.ए. (प्रथम वर्ष)

‘दोन जागतिक महायुद्धानंतर जग आता दुसऱ्या महायुद्धाच्या प्रतीक्षेत असून, हे तिसरे महायुद्ध दुसरे तिसरे कशासाठी नाही ; तर पाण्यासाठी होणार आहे..!’

अशी युगवाणी अनेक दिवसांपासून आपण ऐकत आहोत पाणी म्हणजेच जीवन. पाणी हा एक नैसर्गिक स्त्रोत असून, जगाच्या स्थापनेच्या आरंभीच निसर्गाने त्याची मुबलक प्रमाणात निर्मिती केलेली आहे. जगाचा एक नियम आहे, तो म्हणजे उत्पत्ती– स्थिती– आणि लय नियमा प्रमाणे पाण्याचाही अंत होणार आहे. जीजी वस्तू निर्माण झाली, तिचा विकास होतो आणि शेवटी तिचा अंतही होतोच. कधी ना कधी एक वेळ अशी येणार आहे, की जेव्हा जगातील सर्व पाणी संपलेले असेल. पाण्या विना सृष्टी ही कल्पनाच अंगावर काटे उभे करणारी आहे. पण हे वास्तव आहे. म्हणून पाणी संपू नये आणि त्यामुळे जीवन संपू नये, असे ज्यांना ज्यांना वाटते त्या प्रत्येकाने आतापासूनच पाणी वाचविण्यासाठी प्रयत्न केले पाहिजेत.

आपण ‘अक्षरांची साक्षरता ’ म्हणतो; परंतु आता ‘पाण्याची साक्षरता’ समाजात निर्माणकरण्याची कधी नव्हे एवढी मोठी गरज निर्माण झाली आहे.पाण्याविषयी समाजात जागृती निर्माण करणे, यालाच पारिभाषिक शब्दांमध्ये ‘जलसाक्षरता’ असे म्हटले जाते. अक्षरांची साक्षरता निर्माण व्हावी यासाठी सरकारने आणि समाजानेही एकत्रित येऊन प्रयत्न केले आणि मोठ्या प्रमाणावर अक्षरांची साक्षरता निर्माण केली, त्याच प्रमाणे आता निसर्गाच्या कुशीत असलेल्या पाण्याचे साठे वाचविण्यासाठी समाजात मोठ्या प्रमाणावर चळवळ सुरू केली पाहिजे. शासनाची वाट न पाहता ‘पाणीवाचवा – जीवनवाचवा’ ही मोहीम हाती घेतली पाहिजे. यासाठी पहिल्यांदा विद्यार्थी व शिक्षक वर्गाने पुढाकार घेतला पाहिजे असे मला प्रामाणिकपणे वाटते. कारण आजच्या

संभ्रमाच्या काळात आणि गुंतागुंतीच्या राजकीय परिस्थितीत ही लोकांचा शिक्षण, शिक्षक आणि विद्यार्थी वर्गावर विश्वास आहे. शिवाय ज्याला जास्त कळते, त्यानेच पुढे होऊन समाजाला प्रगतीची दिशा दाखवीत आपली जबाबदारी पार पाडली पाहिजे.

म्हणून या माध्यमातून मी माझ्या भावांना आणि बहिणींना, मित्र आणि मैत्रिणींना असे आवाहन करते की, आपण सर्वांनी एकत्र येऊन काम करण्याची वेळ आली आहे. तरीही आपण आपल्या परीने देशातील जलसाक्षरता चळवळीत योगदान दिले पाहिजे. 'पाणीवाचवा देशवाचवा'; 'जल है तो कल है' हे सांगण्याची चळवळ आपण आपल्या घरापासून सुरुवात केली पाहिजे.

मित्रहो, आपण ज्याशाळेत, महाविद्यालयात शिक्षण घेतोते तेथील गुरुजनांनाही आपल्यासोबत घेतले पाहिजे. आणि आपापल्या गल्लीमध्ये, मोहल्ल्यामध्ये , गावामध्ये जल साक्षरतेचे महत्त्व पटवून सांगण्यासाठी विविध कलापथकांच्या माध्यमातून, पथनाट्याच्या माध्यमातून, गायनातून आणि भाषणांतून पाण्याचे महत्त्व सांगितले पाहिजे. मला खात्री आहे, की लोक अजूनही आपले ऐकतील...! कारण लोकांचा विद्यार्थ्यांवर, शिक्षकांवर आणि शिक्षणावर अजूनही पूर्णपणे विश्वास आहे. हा विश्वास आपण सार्थ करुयात. जगातील जीवजंतू वाचविण्यासाठी, आणि हे जग सुंदर करण्यासाठी जलसाक्षरतेची चळवळ उभा करूयात. आपला वेळ, आपली बुद्धी आणि आपला पैसा या चळवळीसाठी खर्च करू यात. हे जग सुंदर करण्यासाठी प्रयत्न सुरू करुयात. एवढेच नम्र आवाहन करते. धन्यवाद.

◆◆◆

जल व्यवस्थापनाची गरज

■ ससाणे मेघा
बी.ए. (तृतीय वर्ष)

भारतात मूलभूत सोयीसुविधांची मोठ्या प्रमाणात वानवा आहे. त्यातच पाण्यासारख्या अत्यावश्यक घटकाची येत्या १०वर्षात मोठ्या प्रमाणात टंचाई भासणार असल्याचे अलीकडे सादर करण्यात आलेल्या भारतीय जलउद्योगांच्या सर्वेक्षणातून समोर आले आहे. भारत हा नैसर्गिक साधनसंपत्तीने विपुल असा देश आहे. त्यात भारतात सरासरी पावसाचे प्रमाणही चांगले आहे; परंतु या पडणाऱ्या पाण्याचे योग्य नियोजन केल्यामुळे हे पाणी जमिनीवर पडून वाहून जाते. ते अडवले जात नसल्यामुळे ते थेट नदी, नाले किंवा समुद्राला जाऊन मिळते. त्याचा काहीच फायदा होत नाही. शेतीला पावसाळ्यात मिळणारे पाणी ही जमेची बाब सोडली तर पावसाचा फारसा उपयोग भारतात होत नाही. तो करता येत नाही कारण शेतीसाठी पाऊस हे समीकरण मान्य केले तरी इतर सगळ्या गोष्टींसाठी पाणी लागते, हे समीकरण लोक मान्य करायला तयार नाहीत. त्यांची तशी मानसिकता बनत नाही, ही भयंकर गोष्ट आहे. गेल्या काही वर्षात लोकांचा सरकारवर अवलंबून राहण्याची मानसिकता वाढलेली आहे. सरकार करेल, त्यांनी करावे, अशी मानसिकता आता कालबाह्य झाली पाहिजे. शेतीसाठी जसे पाणी लागते त्याच प्रकारे घरगुती आणि घराबाहेर उद्योग धंदे तसेच इतर वापरासाठी मोठ्या प्रमाणात पाण्याचा वापर केला जातो. पण शेतीशिवाय विहिरी, धरणे, कालवे यांच्यात पावसाचे पडणारे पाणी असते. त्या व्यतिरिक्त शहरे आणि ग्रामीण भागांसाठी वर्षभर पाणी उपलब्ध असणे आवश्यक आहे, ते होत नाही. भारतात जलप्रदूषणाचे प्रमाण इतके वाढलेले आहे की, त्यामुळे देशभरातील नद्या, कालवे आणि शहरांच्या मध्यभागी असलेल्या विहिरी आता प्रदूषित झालेल्या आहेत. शहरातील सांडपाणी आणि उद्योग धंद्यातील प्रक्रिया

न केलेले रसायनमिश्रित पाणी यामुळे जलप्रदूषण वाढले आहे. पण हे जलप्रदूषण कमीकरून जमिनीतील जलपुनर्भरण वाढवणे आवश्यक आहे, ते होत नाही. शेती आणि उद्योगासाठी पाण्याचा बेसुमार उपसा होतो. पण धरणे, विहिरी, कालवे यातील पाण्याचे पुनर्भरण होत नाही. हे वाढवणे आवश्यक आहे. लोकसंख्येचे वाढते प्रमाण लक्षात घेता आणि लोकांची मानसिकता लक्षात घेता येत्या काळात भारतीयांनी आपली मानसिकता बदलणे आवश्यक आहे. पाण्याचे जमिनीतील पुनर्भरण तसेच पाण्याचा पुनर्वापर तसेच वर्षा जलसंचयनाचे प्रमाण वाढवणे आवश्यक आहे. पाण्याबाबत लोकांचा दृष्टिकोन बदलणे आवश्यक आहे. पाण्याचा उपसा कमी करून जलप्रदूषणाबाबत कठोर कायदा आणि त्याची कठोर अंमलबजावणी करणे आवश्यक आहे. आज शहरी आणि ग्रामीण भागात एक लीटरची पाण्याची बाटली २० ते २५ रुपयांना विकली जात आहे. हे बाटलीबंद पाणी विकत घेण्याची लोकांची मानसिकता बनली आहे. पण जलव्यवस्थापन करण्यासाठी पुढाकार घ्यावा. शहरी आणि ग्रामीण भागात सरकार आणि स्वयंसेवी संस्थांच्या मदतीने हे काम मार्गी लावणे आवश्यक आहे. पुढील १०वर्षात भीषण पाणीटंचाई होणारा देश म्हणून भारताकडे बोट दाखवले जात आहे. आधीच राज्याअंतर्गत आणि राज्यांराज्यांमध्ये पाणीप्रश्न पेटला असून हा प्रश्न जटील बनू लागला आहे. त्यामुळे येत्या १०वर्षात पाणी प्रश्न अधिक समस्यांना जन्म देणारा ठरणार आहे. खाऱ्या पाण्याला पिण्यायोग्य पाणी बनवण्याचे प्रयोग सुरू आहेत. परंतु ते फार खर्चिक असल्यामुळे ते भारतासारख्या देशाला परवडणारे नाहीत. म्हणून जलव्यवस्थापन करताना सर्वच पातळीवर लोकांचे प्रबोधन करणे आवश्यक आहे. जलसाक्षरता आणि त्यातून येणारे जलव्यवस्थापन ही काळाची गरज आहे. त्यासाठी लोकांनी आपल्या मानसिकतेत बदल घडवून आणणे आवश्यक आहे.

◆◆◆

पाणी म्हणजे अर्थातच जीवन !

■ कु.दोडे गीता व्यंकटराव
बी.ए. (तृतीय वर्ष)

रोज वापरण्यात येणारे पाणी व्यक्तीपरत्वे वेगवेगळ्या प्रमाणात असेल परंतु त्याचा सुयोग्य वापर करणे आज कर्तव्य बनून गेले आहे. सकाळपासून रात्री झोपेपर्यंत एक व्यक्ती जेवढे पाणी वापरतो, त्याचे प्रमाण दिवसेंदिवस वाढत चालले आहे.

दैनंदिन कामात पाण्याचा वापर वाढत चाललेला आहे. पाणी सर्व कामांसाठी गरजेचे देखील आहे पण त्याचा अपव्यय होत असल्यास काय करावे लागेल, याचा गंभीरतेने विचार केला पाहिजे. आज लोकसंख्या आणि जलप्रदूषण या समस्या भेडसावत असल्याने पाण्याचा नियंत्रित वापर ही काळाची गरज होऊन बसली आहे.

प्रत्येक शासकीय यंत्रणा ही जलसंधारणबाबतीत विचार करतेच आणि त्याबाबत धोरण आणि योजना ठरवत असते. लोकसंख्या, उपलब्ध जलस्त्रोत आणि त्याचे नियोजन व पुरवठा या सर्व गोष्टी सरकारला स्वत:च्या धोरणात ठरवाव्या लागतात.

पाऊस ज्या क्षेत्रात जास्त पडतो तेथे जल प्रकल्प उभारणे आणि जेथे दुष्काळ किंवा पाणी टंचाई असते, त्या विभागात पाणीपुरवठा करणे अशा धोरणांनी जलसंधारण यशस्वी ठरत असते. धरणांमुळे शेतीविकास शक्य झाला. आज शेतीवर उपजीविका करून लोक एक चांगले आयुष्य जगत आहेत.

मागील दोन दशकांत भारत देशात झालेले प्रयत्न उल्लेखनीय असे आहेत. भारतात तरी वीज निर्मिती आणि पाणी पुरवठा योजना योग्य प्रकारे अंमलात आणल्या जात आहेत. मोठ्या नद्यांवर उभारलेले वीजप्रकल्प आणि धरणे यांमार्फत त्यासंपूर्ण राज्यातील वीज समस्या टाळली गेली आहे.

जलसंधारण किंवा जलनियोजन करण्यासाठी पाणी बारामहिने उपलब्ध असणे आवश्यक आहे. सध्या निसर्गाचा समतोल ढासळत आहे. त्यावरील कारणे शोधताना आपण लोकसंख्यादेखील विचारात घेतली पाहिजे. जंगले का तोडली जात आहेत? पाणी का दूषित बनत चालले आहे? अशा काही प्रश्नांची उत्तरे शोधावी लागतील.

जलप्रदूषण आणि नियोजनातील इतर अडथळे दूर सारून जलसंधारण व्यवस्थितरीत्या राबवता येईल. कोणत्याही राज्याच्या विकासात उद्योग धंदे, शेती, आणि विज्ञान – तंत्रज्ञान यांची मोलाची साथ मिळत असते. अशा उत्पन्नाच्या साधनांना पाणी उपलब्ध करून देणे यासाठी जलसंधारण करणे आवश्यक आहे.

जलसंधारण करताना भौगोलिक आधार लक्षात घ्यावा लागतो. निसर्गनिर्मित सरोवरे, तळी, नाले यांचाही विचार करावा लागतो कारण बारा महिने पाणी पुरवण्यासाठी त्यांचा उपयोग होत असतो. अशा प्रदेशात पाणी अडवा – पाणीजिरवा, शेततळे, डोंगरांवर चऱ्या खोदणे, असे प्रकल्प उभारल्यास तेथील भू–क्षेत्र आणखी विकसित होऊ शकते.

भूगर्भातील पाण्यामुळे आपण नेहमीच उत्तम शेती करू शकलो आहे. त्यासाठी त्या क्षेत्रात पाणी जिरवणे खूप आवश्यक ठरते. त्यासाठी जलसंधारण करताना पाणी जमिनीत जिरवणे, पावसाळ्यात पाणी जास्त वाया जाऊ न देता ते साठवणे अशाप्रकारच्या उपाययोजना केल्या जातात.

भूगर्भात जलसाठा वाढवणे, पाण्याचा वापर सुयोग्य पद्धतीने करणे, पाणीपुरवठा, पाणी नियोजन, पाणी प्रदूषण प्रतिबंध अशा काही संकल्पना जलसंधारण करताना आवश्यक ठरतात. सरकार अशा योजना आणि प्रकल्प राबवत असते.

◆◆◆

‘जल प्रदूषण ’

■ कु. नरवटे वर्षाराणी किशनराव
बी.ए. (द्वितीय वर्ष)

जल प्रदूषण भारत में व्याप्त सबसे बड़े संकटों में से एक है। इसका सबसे बड़ा स्त्रोत है – बिना ट्रीटमेंट किया सीवेजका पानी। यह साफ दिखता है। इसे देखनेके लिए ज्यादा मेहनत करनेकी जरूरत नहीं है। प्रदूषण के कई अन्य स्त्रोत भी हैं। जैसे – खेतों से आता पानी, छोटे और अनियंत्रित उद्योगों से आनेवाला पानी। हालात इतने गंभीर हैं किं भारत में कोई भी ऐसा जल स्त्रोत नहीं बचा है, जो जरा भी प्रदूषित न हो। हकीकत तो यह है कि देश के ८० प्रतिशत से ज्यादा जलस्त्रोत बहुत ज्यादा प्रदूषित होचुके हैं। इन में भी वह जलस्त्रोत ज्यादा प्रदूषित हैं, जिनके आसपास बड़ी संख्या में आबादी रहती है। गंगा और यमुना भारत की सबसे प्रदूषित नदियों में से एक है। कखग भारत में जल प्रदूषण के कारण शहरीकरण और उसकी अनियंत्रित दर है। पिछले एक दशक में शहरीकरण की दर बहुत तेज गति से बढ़ी है या हम ऐसा भी कह सकते हैं कि इस शहरीकरण ने देश के जलस्त्रोतों पर अपनी अमिट छाप छोड़ी है। इसकी वजह से लंबी अवधि के लिए कई पर्यावरणीय समस्याएँ पैदा हो गई हैं। इनमें जलआपूर्तिकी कमी, पानी के प्रदूषित होने और उसके संग्रहण जैसे पहलू प्रमुख हैं। इस संबंधमें प्रदूषित पानीका निपटान और ट्रीटमेंट एक बहुत बड़ा मुद्दा है। नदियों के पास कई शहर और कस्बे हैं जिन्होंने इन समस्याओं को बढ़ाने में कोई कसर नहीं छोड़ी है।

इन इलाकों में अनियंत्रित शहरीकरण से सीवेज का पानी बह रहा है। शहरी इलाकों में नदियों, तालाबों, नहरों, कुओं और झीलों के पानी का इस्तेमाल घरेलू और औद्योगिक आवश्यकताओं लिए होता है। हमारे घरेलू इस्तेमाल का ८० % पानी खराब हो जाता है। ज्यादातर मामलों में पानी का ट्रीटमेंट अच्छे से नहीं होता और इस तरह जमीनकी सतह पर बहने वाले ताजे पानी को प्रदूषित करता है। यह प्रदूषित जल सतह से गुजरकर भूजल में भी जहर घोल रहा है। एक अनुमान के मुताबिक एक लाख से ज्यादा आबादी वाले शहरों में १६,६६२ मिलियन लीटर खराब पानी एक दिन में निकलता है। आश्चर्य इस बात का है कि इन शहरों के ७० प्रतिशत लोगोंको सीवेज की सुविधा मिली हुई है। गंगा नदी के किनारों पर बसे शहरों और कस्बों में देशका करीब ३३ % खराब पानी पैदा होता है।

भारत में जलप्रदूषण के बढ़ते स्तर के प्रमुख कारण निम्नानुसारहैं : –

१– औद्योगिक कूड़ा
२– कृषिक्षेत्रमें अनुचित गतिविधियाँ
३– मैदानी इलाकों में बहनेवाली नदियों के पानी की गुणवत्ता में कमी
४– सामाजिक और धार्मिक रीति–रिवाज जैसे पानी में शवको बहाने, नहाने, कचरा फेंकने आदि.
५– जहाजों से होनेवाला तेल का रिसाव
६– एसिड रैन (एसिड की बारिश)
७– ग्लोबल वार्मिंग
८– यूट्रोफिकेशन
९– औद्योगिक कचरे के निपटान की अपर्याप्त व्यवस्था
१०– डीनाइट्रिफिकेशन

इस प्रकार जलप्रदूषण के उपर्युक्त प्रकार बताये जा सकते है।

◆◆◆

■ कु.मुसळे अल्का पंडित
बी.ए. (तृतीय वर्ष)

जिस जलस्त्रोत का पानी जरा-भी प्रदूषित होता है, उसके आसपास रहनेवाले प्रत्येक जीवन पर जलप्रदूषण का किसी न किसी हद तक प्रतिकूल प्रभाव पड़ता है। एक निश्चित स्तरपर प्रदूषित पानी फसलोंके लिए भी नुकसानदेह साबित होता है। इससे जमीन कीउर्वरक क्षमता कम होती है। कुलमिलाकर कृषिक्षेत्र और देश को भी प्रभावित करता है। समुद्र का पानी प्रदूषित होता है तो उसका बुरा असर समुद्री जीवन पर भी होता है। जल प्रदूषण का सबसे बड़ा कारण पानी की क्वालिटी में गिरावट होती है। इसके सेवन से कई तरह की बीमारियाँ हो सकती हैं।

हकीकत तो यह है कि भारत में, खासकर ग्रामीण इलाकों में स्वास्थ्य के निम्न स्तर का एक बड़ा कारण जलप्रदूषण ही है। प्रदूषित पानी की वजह से कॉलरा, टीबी, दस्त, पीलिया, उल्टी- जैसी बीमारियाँ हो सकती हैं। भारत में पेटके विकारों से पीड़ित ८० % मरीज प्रदूषित पानी पीने की वजह से बीमार हुए हैं।

भारत में जलप्रदूषण को दूर करने के उपाय :

जल प्रदूषण का सबसे अच्छा समाधान है - इसे न होने देना। इसका सबसे प्रमुख समाधान है मिट्टी का संरक्षण। मिट्टी के कटाव की वजह से भी जल प्रदूषित होता है। ऐसे में, यदि मिट्टी का संरक्षण होता है तो हम कुछ हद तक पानी का प्रदूषण रोक सकते हैं। हम ज्यादा से ज्यादा पौधे या पेड़ लगाकर मिट्टीके कटाव को रोक सकते हैं। खेती के ऐसे तरीके अपना सकते हैं जो मिट्टी की उर्वरता की चिंता करें और उसे बिगाड़ने के बजाय सुधारें। इसके साथ ही जहरीले कचरे के निपटाने के सही तरीकों को अपनाना भी बेहद महत्वपूर्ण है। शुरुआत में हम ऐसे उत्पादों का

इस्तेमाल न करें या कम करें जिनमें उन्हें नुकसान पहुंचाने वाले जैविक यौगिक शामिल हों। जिन मामलों में पेंट्स, साफ-सफाई और दाग मिटाने वाले रसायनों का इस्तेमाल किया जाता है, वहाँ पानी का सुरक्षित निपटान बेहद जरूरी है। कार या अन्य मशीनोंसे होनेवाले तेल के रिसाव पर ध्यान देना भी बेहद जरूरी है।

यह कहा जाता है कि कारों या मशीनों से निकलनेवाला- तेल का रिसाव भी जलप्रदूषण के प्रमुख कारणों में से एक है। इस वजह से कारों और मशीनों की देख भाल करना बेहद जरूरी है। नियमित रूप से यह देखा जाए कि तेल का रिसाव तो नहीं हो रहा। काम पूरा होने के बाद -खासकर जिन फैक्टरियों और कारखानों में तेल का इस्तेमाल होता है। खराब तेल को साफ कर नया सुरक्षित निपटान या बाद में इस्तेमाल के लिए रखनेमें सावधानी बरतनी जरूरी है। यहाँ हम नीचे कुछ तरीके बता रहे हैं जिनके जरिए इस समस्या को दूर किया जा सकता है -

१- पानी के रास्ते और समुद्रीत टोंकी सफाई

२- प्लास्टिक जैसे जैविक तौर पर नष्ट न होने वाले पदार्थों का इस्तेमाल न करें

३- जल प्रदूषण को कम करने के तरीकों पर काम करें

भारत में जल प्रदूषण को दूर करने की सही समाधानकारक और प्रयास किये जा सकते हैं जिसका उल्लेख मैने उपर्युक्त परिच्छेद मे किया है। जल प्रदूषण यह एक बहुत बडी समस्या है, इस समस्या का निवारण मनुष्य ही कर सकते हैं । क्योंकि समस्या का निर्माण ही मनुष्य ने किया है। मैंने की उपाय बताये जल प्रदूषण को दूर करने के लिए इससे हमारा देश जल प्रदूषण मुक्त होगा ऐसा मुझे विश्वास है।

◆◆◆

जलम् एवं जीवनम्

■ कु. केजकर गीतांजली
संस्कृत, बी.ए. (तृतीय वर्ष)

पृथिव्यां जलं पर्याप्तम् अस्ति। अत:पृथिवी नीलग्रह:इति उच्यते। जलं निरन्तरं स्वरूपं परिवर्तते। सूर्यस्य तापेन वाष्पस्वरूपं, शीतले सति सङ्घनीकरणे मेघस्वरूपं, वर्षामाध्यमे न जलस्वरूपं धरति। जलं महासागरेषु, वायुमण्डले, पृथिव्यां च परिभ्रमति। जलस्य तत्परिभ्रमणं जल चक्रं कथ्यते।

जलम् एव जीवनम् इति उक्त्यनुसारम् अस्माकं जीवने जलस्य आवश्यकता वर्तते। जीवनाय जलम् आवश्यकं वर्तते। तृष्णायां सत्यां जलेन एव निवारणं भवति। पृथिव्या: जीवानां कृते आवश्यकंतत्त्वम् अस्ति जलम्। अस्माकं सौभाग्यम् अस्ति यत्पृथिवी जलीय:ग्रह: वर्तते। जलंसौरमण्डले दुर्लभं वर्तते। अन्यत्र कुत्रापि जलं नास्ति।

अस्माकं पृथिवी स्थलशाला इव अस्ति। अलवणस्य जलस्य मुख्यं स्रोत:नदी, तडाग:, हिम नदी च वर्तते। महासागराणां, समुद्राणां च जलं लावण्यं वर्तते। तस्मि जले सोडियम्क्लोराइड्, पाचक लवणं च प्राप्यते। जलम् एकं चक्रीय संसाधनं वर्तते। पौन:पुन्येन जलस्यउपयोग:क्रियते। अस्मिजलचक्रे जलं महासागरत:धरातलं, धरातलत: महासागरं प्राप्नोति। इदं चक्रं सततं कार्यरतम् अस्ति। पृथिव्यां जीवनाय आवश्यकतत्त्वंवर्तते। जलस्यवितरणं पृथिव्याम् असमानम् अस्ति। केषुचि तक्षेत्रेषुजलम् अधिकमात्रायां प्राप्यते।

जलसंधारणस्य महत्त्वम्

■ कु.पोले कोमल संभाजी
संस्कृत, बी. ए. (तृतीय वर्ष)

महाराष्ट्रप्रान्तस्य कृषि: पर्जन्याधारित: अस्ति। महाराष्ट्र प्रान्ते कृषिकृते पर्याप्तं जलं नास्ति। अस्मिन प्रान्ते जलसंधारणस्य अतीव उपयुक्तं कार्यंसुधाकर: नाईकमहोदयेन कृतं। अत: तस्य स्मरनार्थं १० मेदिने जलसंधारण दिनं इति मत्वा सर्जरिकरोति।

सुधाकर: नाईक महोदये न महाराष्ट्र प्रान्ते जलसंधारणस्य विविधानि उपक्रमानि आयोजितवान आसीत। तेन महाराष्ट्रप्रान्ते जलसंधारणस्य स्वतंत्रं विभागं निर्माणं कृतम्। इदं भारतदेशस्य प्रथममेव विभागं मंत्रालये निर्मितं आसीत। जलस्य न्यूनत्वं तथा अकाल निवारणार्थंतेन अनेकानिकार्यं साहसेन कृतम्। तस्य जलसंधारणस्य धोरणं, कार्यंत था परिश्रमं अद्यपि आदरेण स्मतम्।

कृषिकृतेअनेकानिविघ्नानि सन्ति। तस्य निवारणार्थं जलसंधारणं, पाणलोटं आदि उत्तमानि मार्गानि सन्ति। जलसंधारण विभागे विविधार्नि नि उपायानां प्रयोगं कुर्वन्ति। महाराष्ट्रप्रान्ते पाणी 'आडवा पाणी जिरवा' इतिविषयं अनुसृत्य 'जलयुक्तश्विार' आदि अभियानानांप्रयोगंकृतमासीत। जिल्हा परिषदे अपि जलसंधारणस्य समितीं अस्ति। पर्जन्यस्य जलस्य रक्षणं कृत्वा तस्य उपयोजनं कृत्वा पृथ्व्या: भूजलस्य जलस्तरवर्धनं कुर्याम।

◆◆◆

■ **Chaus Sumiya A.Rauf**
B.A. (Third Year)

Water, is the basic need of every life on earth. It is water that helps us to lead a comfortable life on this planet. Our body is up of 70% of water, which is why water is such an important component for us.

We can conserve water using simple steps like using a bucket instead of shower while bathing. The industries also consume a great deal of water on a large scale for almost every step of your process, you need water.

One of the most important things is that the lack of sufficient water can cause serious health problems for humans. Therefore, the amount and quality of water which we consume is essential for our physical health plus fitness. Uses of water include agriculture,industrial, household, recreational and environmental activities. Water is the foundation of our life as we think about our personal lives. Your body uses water in all its cells, organs and tissues to help the regulate its temperature and maintain body functions. Our mother earth will not exist without water.

About 40 million peoples in Canada & the United States depends on the on the largest fresh water system in the world known as the great lakes for water.

Future wars are likely to stem from a desire to control sufficient water resources. The concept of trinity revolves around water resources world ocean cover about the three fourth of earth's surface.According to UN estimates, total amount of water on earth is about 1400 million cubic kilometers which is enough to cover the earth with a layer of 3000 (meters) in depth.

The 2030 water resources group formed in 2008 to provide insight into emerging water. Worldwide in its report chatting our globally for India, the annual demand is expected to increase to almost 1500 km against projected availability of 744 km,a deficit of 50 percent.
Water resources that can be found like the seas and the oceans only 2.5% is readily available for human consumption . In a way, it is all a cycle where one depends on another. But there are cases where we can hear people dying from thirst and the lack of availability of water.Some places receive less while some places receive over rainfall too. People who depend on rainwater for farming are left helpless as they watch their crops dry away or drown in the heavy rainfall. Proper thoughts must be given out for the management of water resources. Water demand already exceeds in most places of the world and with the current rate of depletion of water resources we can soon see scarcity of water everywhere.
There are two types of water scarcity: a) physical or b) economic water scarcity.
Physical water scarcity is where there is not enough water to meet all demands, including that needed for ecosystems to function effectively. Arid areas (for example Central and West Asia, and North Africa) often suffer from physical water scarcity.
On the other hand, economic water scarcity is caused by a lack of investment in infrastructure

or technology to draw water from rivers, aquifers, or other water sources, or insufficient human capacity to satisfy the demand for water. Much of Sub-Saharan Africa has economic water scarcity.

Water pollution or aquatic pollution is the contamination of water bodies, usually as a result of human activities, so that it negatively affects its uses. Water bodies include lakes, rivers, oceans, aquifers, reservoirs and groundwater. Water pollution results when contaminants are introduced into these water bodies. Water pollution can be attributed to one of four sources: sewage discharges, industrial activities, agricultural activities, and urban runoff including storm water. It can be grouped into surface water pollution (either fresh water pollution or marine pollution) or groundwater pollution. For example, releasing inadequately treated wastewater into natural waters can lead to degradation of these aquatic ecosystems. Water pollution can also lead to water-borne diseases for people using polluted water for drinking, bathing, washing or irrigation. Water pollution reduces the ability of the body of water to provide the ecosystem services (such as drinking water) that it would otherwise provide.

Water conflict is a term describing a conflict between countries, states, or groups over the rights to access water resources.The United Nations recognizes that water disputes result from opposing interests of water users, public or private.A wide range of water conflicts appear throughout history, though rarely are traditional wars waged over water alone. Instead, water has historically been a source of tension and a factor in conflicts that start for other reasons. Water conflicts arise for several reasons, including territorial disputes, a fight for resources, and strategic advantage.

Water security is a policy goal that describes the fundamental societal goal of water policy and water management, whereby the productive potential of water is harnessed and its destructive impact is limited.Water has productive contributions to human and ecosystems' well-being, livelihoods and development. It can also have destructive impacts on societies and ecosystems when there is too much water (flood), too little water (drought and water scarcity) or poor quality (polluted) water.A widely accepted definition of water security is: "Water security is the reliable availability of an acceptable quantity and quality of water for health, livelihoods and production, coupled with an acceptable level of water-related risks".Improving water security, by managing water resources, is a key factor to achieve growth, sustainable development and poverty reduction.The main three factors that determine a society's ability to sustain water security include: hydrologic environment, socio-economic environment and changes in the future environment (climate change).

Low-income countries are at greater risk of water insecurity. This can result in human suffering, sustained poverty, constrained growth and social unrest.Greater rainfall variability (within one year and across several years) is statistically associated with lower per capita incomes: "Not coincidentally, most of the world's poor face difficult hydrologist".

Improving water security, by managing water resources, is a key factor to achieve growth, sustainable development and poverty reduction. Water security is linked to social justice and fair distribution of environmental benefits and harms. Sustainable development would result in lowered poverty and increased living standards for those most susceptible to the impacts of insecure water resources in the region, especially women and children.

◆◆◆

Water Literacy: Dire need of the hour

■ Kambale Dhanshree
B.A. (Second Year)

Water Literacy is the overall process of educating the public about how the water we use daily is delivered and treated, the quality and safety of that water, and why saving water is important.Additionally, water literacy is required to understand how water can be conserved through rainwater harvesting and wastewater management.

We all know water is a limited source. The recent statistics say that only 1360 million cubic kilometers of water are available out of which 0.2 million cubic kilometers are freshwater. In recent years, wastage of water and increase in water consumption have led to severe problems related to water crisis.

We all know the importance of water and its vital role in economic sustainability.Building water resources for various needs will help mitigate the wastage to a great extent. Through water literacy programs people will understand the value of water.

In rural India, the majority of the population is still unaware of water-crisis management. They still do not know how to use water judiciously across households. Water literacy will help them understand the value of water management and make them aware of the basics of water resources and their cycle.

In short, Water literacy is a powerful tool to educate the masses about the value of water. To boost the groundwater management programs, it is important to make sure that the general public understands the need for watershed programs and water sustainability. Groundwater management is at the center stage of water literacy. As the water crisis continues to escalate it brings into the picture the underrated use of groundwater in India, which is alarming.

Banking on a robust groundwater management plan, rural India can ensure proper drinking water, sustainability in water resources, improvement in irrigation. The proper way of groundwater harvesting will also lead to economic developments in large parts of rural India, which is essential for the country's overall growth.

Groundwater is a common pooled resource used by millions of farmers for agricultural purposes. It is also one of the main sources of drinking water for the rural population. By providing appropriate training on water management proper groundwater harvesting can be achieved.The picture we are aiming at indeed requires the active participation of people. Along with people's participation a coordinated effort from the government, research institutes, and Panchayati Raj Institutions will lead to careful evaluation of water storage and usage for the long run.

This, in turn, will ensure proper water consumption, budgeting, resource management, and other water efficiency measures. All these steps will not only ensure Water literacy but also pave way for efficient water-crisis management.

The impact of water literacy on the overall growth of the country cannot be judged only at the primary level. However, with proper implementation of water literacy in rural India, the agriculture sector might witness a boost, which will eventually contribute to the country's economy.

◆◆◆

Needs and Importance of Water Conservation

■ **Kambale Samiksha**
B.A. (Third Year)

Water is an essential part of human life and plays a major role in human sustenance. We use water for drinking purpose, cooking, washing, for producing electricity, for farming, for industrial purpose and many other purposes that support the human lifestyle. Earth is about 70% water, but there is only a small amount of groundwater source that is fit for drinking and cooking purpose. Ninety - seven per cent of all the water on the earth is salt water which is not suitable for drinking. Only three per cent of all the water is fresh water, and only one per cent is available for drinking water. The other two per cent is locked in ice caps and glaciers. About 70% of the water source that is from the sea and oceans the major part contains saline water that is the salt level of this water is so high that it cannot be used for drinking purpose and purification process for this water is really high. Our water supply is finite, which means that we do not have an endless supply.

We only have the water that we have now. The adult human uses on average about 100 gallons of water a day which may seem to be a small figure but with the rising population and depleting water sources there is a fear that one day there will not be enough water sources available to meet even drinking demands. Seawater that is highly salty as a result is not fit for human consumption and not even for industrial purpose or for producing electricity. Since this water contains a high amount of salts, therefore, using this water in industries and for producing electricity leads to salt deposition on the machinery and this at times can get really dangerous and lead to some major industrial disasters. Hence sea water is of no major use for humans.

As we discussed earlier that water resources are finite and there is only 3% of freshwater sources, with all the people on Earth relying on such a small percentage of all the water on Earth, it only makes sense that we must preserve and conserve our water for our own survival otherwise a day will come when all the water sources will be extinguished. Besides conserving water it is also important that we must not pollute our water sources because it is the only water we will ever have. There are a lot of people who do not realize the importance of water, and they are continually wasting and polluting it. Only about ten per cent of wastewater is disposed of properly.

It is a high time that we must start saving water today so that it will be available to us in the future. We need to think of future generations, if we go on wasting our water resources recklessly then it is obvious that in future we will not have a sufficient supply of water unless we become more concerned with how we use our water today. There are many things that we can do to help preserve water. These are not things that are hard. All it takes is a little bit of extra effort, and soon it will be second nature. Save the water, that's all we can do.

Water Conservation

It is often a misconception that water conservation is the job of government departments and environmental analysts which is not true, in fact water conservation is not a job that is just for these technician, soil scientist, hydrologist, forester, wildlife

manager, plant scientist, city planner, park manager, farmer, rancher, or mine owner alone but involves a collective effort at community as well as personal level by every household. It is a job for the everyday person who just likes to have access to the life-sustaining resource of water. It is very important that we must all recognize that water conservation is our personal responsibility and not just leave it up to other people. It has been observed that a lot of times we tend to think that my small effort would be of no use, but if we all start thinking the same way then everyone will become ignorant and there will be an effort in this field. A collection of small effort by many people makes a lot of difference.

We all enjoy benefits of water in many ways, so it becomes our moral duty to care about our water resource and take necessary steps towards conserving our water resources. There is no need of doing something big; instead, some small practices can bear some big results. We need to ensure that we do not waste our water resources and are really vigilant in case there are any running taps.

We must learn to save water now for the future. The quality of our water is very important. We have the same amount of water now as there was when the earth was created and it is very important to realize that this is the water we have, and we must preserve its quality. Each and every effort towards water conservation counts. Water is the foundation of food and life and it would not be wrong to say that next to air, water is the most precious resource for human life and it is impossible to live without water. Saving water helps to preserve our environment. Saving water now means having water available in the future for recreational purposes, too. Conserving the water minimizes the effects of water shortages and helps us to build a better defence against future drought years. If we save water now, we are helping to ensure a water supply adequate for future generations.

Water conservation programs are typically initiated at the local level or community level, by either municipal water utilities or regional governments. Common strategies for water conservation include public outreach campaigns, tiered water rates by charging progressively higher prices as water use increases, or restrictions on outdoor water use such as lawn watering and car washing during the summer season. It is important to realize benefits and also to practice water conservation techniques in our routine life.

Methods of Conserving Water

The most important step in the direction of finding solutions to issues of water and environmental conservation is to change people's attitudes towards the fact and also changing habits which include each one of us to put in some sincere efforts. Conserve water because it is the right time to do so.

Water conservation is a big thing and involves using water sources judiciously, but every little bit helps, every drop that you save counts so don't think that what you do doesn't matter. A whole lot of people doing a little bit adds up to a big total. We must all make some little changes in our lifestyles that will change the course of our water. It takes just a small amount of motivation and willingness to bring about a change which brings in some great results and a huge amount of satisfaction. Water conservation needs to be a way of life, not just something we think about once in a while. If we all do our part in conserving water, we can make a huge difference for the environment.

◆◆◆

लोकमत

भूगौलिक ज्ञानाचे उपयोजन व्यवहारात होणे आवश्यक

कार्यक्रम : डॉ. व्ही. सी. दंडे यांचे मत

लोकमत न्यूज नेटवर्क

अहमदपूर : प्रत्येक नैसर्गिक घटकांचा मानवी जीवनावर परिणाम होत असतो. भूगोल हा समाज आणि पर्यावरणाला जोडणारा महत्त्वाचा विषय आहे. त्यामुळे त्याच्या ज्ञानाचे उपयोजन व्यवहारात होणे आवश्यक आहे, असे प्रतिपादन सोलापूर येथील दयानंद कला व वाणिज्य महाविद्यालयातील भूगोलचे प्रा. डॉ. व्ही. सी. दंडे यांनी केले.

येथील महात्मा फुले महाविद्यालयात राष्ट्रीय भूगोल दिन कार्यक्रमात ते ऑनलाईन बोलत होते. अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार होते. यावेळी डॉ. दंडे म... उपयोग क... भूगोलशा... आहे. प्रा...

मकरसंक्रांतीदिवशी राष्ट्रीय भूगोल दिन...

यावेळी प्राचार्य डॉ. वसंत ... पाटील म्हणाले, महाराष्ट्र... तर संपूर्ण भारतात भूगो... अभ्यासासाठी शाळेपास... स्तरापर्यंत कार्यक्रमा... देशपांडे यांचा जन्मदि... भूगोल दिन म्हणून... जाती. तसेच या दि... सूर्याच्यानुसारही... आज सूर्य मकर... व उत्तरायणाला... मकरसंक्रांतीच... भूगोल दिन स...

लोकमत समाचार

कॉलेज परिसर हरा-भरा, विद्यार्थियों को शुद्ध हवा मिल रही

अहमदपुर के महात्मा फुले कॉलेज परिसर में एक हजार चार सौ अड़तीस पौधे रोपने से वातावरण खुशगवार रहने लगा

अहमदपुर के महात्मा फुले कॉलेज परिसर में एक हजार चार सौ अड़तीस पौधे लगाने से बना कर इसका संवर्धन किया जा रहा है। इससे कॉलेज परिसर हरा-भरा दिखाई दे रहा है।

पर्यावरण का तालमेल

उद्यान के जरिए संवर्धन

पक्षियों के बसेरे बन गए वृक्ष

Apna Samachar
Page No. 3 Jun 07, 2022
Powered by: erelego.com

लोकमत समाचार

...ा फुले कॉलेज में सोमवार को राष्ट्रीय कन्या दिवस मनाया गया.

...का प्रतीक इंदिरा गांधी : चौकटे

...के महात्मा फुले कॉलेज के राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग की ...ो राष्ट्रीय कन्या दिवस समारोह आयोजित किया गया. इसमें ...ने कहा कि भारतीय राजनीति में बदलाव करने वाला काल ...ा ही नहीं, बल्कि विश्व को स्त्री शक्ति क्या होती है, यह देश ...प्रधानमंत्री स्व इंदिरा गांधी ने दिखाई. इसलिए इंदिरा गांधी ...प्रतीक माना जाता है. उन्होंने कहा कि इंदिरा गांधी ने महिला ...से अच्छा कार्य किया. भारत की सही शक्ति विश्व को दिखा ...ादर ने कहा कि इंदिरा गांधी ने 24 जनवरी 1966 को पहली ...के रूप में शपथ ली. इस दिन के उपलक्ष्य में 24 जनवरी को राष्ट्रीय कन्या दिवस के रूप में मनाया जाता है. समारोह की अध्यक्षता प्राचार्य डॉ वसंत बिरादार ने की. मार्गदर्शक कालेज के राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख डॉ प्रकाश चौकटे थे. प्रस्तावना रासेयो के कार्यक्रम अधिकारी डा पांडूरंग चिलगर ने रखी. इस समय प्राध्यापक व कार्यालयीन कर्मचारी कोविड नियमों पर अमल करते हुए उपस्थित थे. संचालन डॉ प्रशांत बिरादार ने किया. आभार प्रो नागराज...

आदर्श गावकरी

आगामी काळ स्त्रियांच्या कर्तृत्त्वाचाच असे...

माजी सभापती अयोध्या केंद्रे यांचे प्रतिपादन

अहमदपूर / प्रतिनिधी

सध्याचा काळ हा स्त्रियांसाठी अत्यंत कठीण आणि खडतर संघर्षाचा असला तरी, आगामी काळ हा स्त्रियांच्या सन्मानाचा आणि कर्तृत्त्वाचाच असेल, असे प्रतिपादन अहमदपूर पंचायत समि...

या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील होते, तर प्रमुख वक्ते म्हणून पत्रकार प्रा.डॉ. बालाजी कारामुंगीकर उपस्थित होते. यावेळी विचारपीठावर महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. डी.डी. चौधरी, कार्यक्रम ...चे संयोजक समाजशास्त्र विभागप्रमुख...

शिक्षणासाठी सध्याचा काळ प्रतिकूल असला तरी मुलींनी येणाऱ्या संकटांना सामोरे गेले पाहिजे. अनेक अडचणी असल्या तरी शिक्षणात खंड पडू देऊ नका, स्वतःच्या पायावर उभी राहिल्याशिवाय शिक्षण बंद करू नका, असेही आवाहन केले. यावेळी महाविद्यालयातर्फे आशा भराडिया, ...

बालाजी कारामुंगीकर म्हणाले की, स्त्रियांच्या योगदानामुळेच समाज...

बेगम व सुचिता कापसे यांनी मनोगत व्यक्त केले. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक संयोजक डॉ. सतीश ससाणे यांनी केले. पुस्तकांचा प्राध्यापकांचा परिचय डॉ. पांडुरंग चिलगर यांनी करून दिला, तसेच सूत्रसंचालन डॉ. अनिल मुंढे यांनी केले तर आभार प्रदर्शन डॉ. मारोती कसाब यांनी केले. यावेळी महाविद्यालयातील विद्यार्थी, पालक, कर्मचारी व प्राध्यापक उपस्थित होते.

महानगरी टाइम्स

महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या प्रगतीबद्दल कुलगुरु डॉ.उद्धव भोसलेंनी व्यक्त केले समाधान

■ प्रतिनिधी । अहमदपूर

येथील महात्मा फुले महाविद्यालयास स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेडचे कुलगुरु डॉ.उद्धव भोसले यांनी महाविद्यालयास व विद्यापीठाच्या परीक्षा केंद्रास अचानक भेट देऊन व महाविद्यालयाने अल्पावधीत केलेल्या प्रगतीबद्दल समाधान व्यक्त केले. याबाबत...

महाविद्यालयाने केलेल्या शैक्षणिक, सामाजिक, सांस्कृतिक आणि क्रीडा क्षेत्रातील प्रगतीबद्दल कुलगुरु डॉ. उद्धव भोसले यांनी पाहणी करुन समाधान व कौतुक केले. कुलगुरुंच्या या भेटीमुळे सर्व महाविद्यालय परिसरात व प्राध्यापकांमध्ये ...नवचैतन्य ...र्माण झाले ...

उपप्राचार्य डॉ.दुर्गादास चौधरी, कार्यालय अधिक्षक प्रशांत डोंगळीकर, प्रा.डॉ.अनिल मुंढे, प्रा.डॉ.सतीश ससाणे, प्रा.डॉ.पांडुरंग चिलगर, प्रा.डॉ.मारोती ...

यावेळी शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ ...महाविद्यालयाच्या विविध आठ ...ने घेतलेल्या राष्ट्रीय चर्चासत्रात ...करण्यात आलेले शोधनिबंध ...र्य डॉ.वसंत बिरादार पाटील ...रुनां भेट दिले. यावेळी

आदर्श गावकरी

महाविद्यालयीन राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धेचे आयोजन

अहमदपूर : येथील महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या छत्रपती शिवाजी म...हाराज अध्यासन केंद्राच्या वतीने छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती व स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त आंतरमहाविद्यालयीन राज्यस्तरीय ऑनलाईन निबंध स्पर्धा आयोजित केली आहे.

प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली महाविद्यालयाच्या छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्राच्या वतीने छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती व स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवी वर्षानिमि...त्त महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांसाठी 'कोरोना व बदलते जग' या विषयावर आंतरमहाविद्यालयीन राज्यस्तरीय ऑनलाईन निबंध स्पर्धा आयो... असून स...

...५१ रुपये, द्वितीय पारितोषिक सन्मानचिन्ह, प्रमाणपत्र व ३ हजार ५१ रुपये तर तृतीय पारितोषिक सन्मानचिन्ह, प्रमाणपत्र व २ हजार ७१ रुपये असे आहे. तसेच सर्व स्पर्धकांना सहभागी प्रमाणपत्र देण्यात येणार असून निबंध स्वतः लिहिलेला व स्वहस्ताक्षरात असावा. निबंध स्वलिखित असल्याचे हमीपत्र जोडणे आवश्यक आहे. तसेच निबंधाची शब्दमर्यादा ५०० ते ७०० शब्दापर्यंत असून पीडीएफ, जेपीजी फाईल मध्ये तयार करून 'छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्र' च्या व्हाटसअप मो.नं. ९९२३३५१६७८ वर पाठवावे. निबंध पाठविण्याची अंतिम दिनांक ७ जानेवारी ...सायंकाळी ५ वाजेपर्यंत पाठवावे. ...पर्यंत जास्तीत जास्त विद्यार्थ्यांनी ...ी व्हावे, असे आवाहन प्राचार्य ...ांत बिरादार पा... ...ास चौधरी ... ...न मोरे यांनी के...

पुढारी

महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या मुलींची पदवी परीक्षेत गरुड झेप

अहमदपूर, पुढारी वृत्तसेवा : येथील महात्मा फुले महाविद्यालयाने स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाने घेतलेल्या उन्हाळी २०२१ बी.ए.पदवी परीक्षेत यशाची परंपरा कायम ठेवून, यावर्षीही गुणवत्तेची गरुड झेप घेतली आहे. या महाविद्यालयातून पूजा चव्हाण या विद्यार्थिनीने प्रथम येण्याचा मान पटकावला आहे तर गुणवत्तेत ४० मुलींनी बाजी मारली आहे.

महाविद्यालयाचे एकूण सर्वच म्हणजे ४० विद्यार्थी विशेष प्राविण्यासह उत्तीर्ण झाले असून, महाविद्यालयाचा निकाल १०० टक्के एवढा लागला आहे. बी. ए. पदवी अंतिम परीक्षेत पूजा गोविंदराव चव्हाण ही विद्यार्थिनी ९०.४० टक्के गुण मिळवून महाविद्यालयातून सर्व प्रथम आली. मिसबा अलिमोद्दीन शेख ही विद्यार्थिनी ८९.३७ टक्के गुण मिळवून महाविद्यालयातून द्वितीय आली तर रेणुका पुंडलिक मलकापूरे ही विद्यार्थिनी ८९.०३ टक्के गुण मिळवून महाविद्यालयातून तृतीय आली आहे. त्याचबरोबर ४० विद्यार्थी विशेष प्राविण्यासह उत्तीर्ण झाले आहेत. त्यात गणेश मोहन सरवदे (८८.२९), निकिता मधुकर (८७.९७), मकरपल्ले (८७.५४), सोनकांबळे (८७.४३), ...

मंजुषा हैसे (८५.६१), पूजा कांबळे भदाडे (८५.२३), निखिल भालेराव (८५.२३), निकिता कांबळे (८३.९१), शुभांगी टोकलवाड (८३.९१), रमताई गायकवाड (८३.६९), जया सुरनर (८३.६१), संतोष तेलंगे (८३.५४), कुसुम देमगुंडे (८३.५४), हणमंत मेकाले (८३), नीलेश रोडे (८२.८३), भाग्यश्री वाघमारे (८२.८), कृष्णा राठोड (८२.६), पूजा देशमुख (८२.५१), संभाजी भुतेके (८२.२३), प्रतिभा सुरनर (८१.९४), गोविंद नागने (८१.९१), प्रवीण कराड (८१.५७), कविता तिवळे (८१.०३), वैभव लामतुरे (८०.७४), प्रियंका सकनूर (८०.६३), अमोल वाघमारे (८०.५१), अस्मिता बनसोडे (८०.४३), निकिता सावंत (८०.४३), अजित शिंदे (७९.९७), योगेश्री पिलवडे (७९.७७), पवन कुणाल शिंदे (७९.७१), सुजाता कांबळे सुरनर (७९.७१), तेजस्विनी गायकवाड (७८.८९), आदींचा समावेश आहे. (७६.४२) प्रियंका कांबळे एकूण ४४ बी. ए. तृतीय वर्षाच्या एकूण ४४ विद्यार्थ्यांनी परीक्षा दिली होती. त्यापैकी विशेष प्राविण्यात ४० उत्तीर्ण झाले आहेत.

उत्तीर्ण विद्यार्थी प्रथम श्रेणीत आलेले आहेत. महाविद्यालयाचा निकाल १०० टक्के लागला आहे. या विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन किसान शिक्षण प्रसारक मंडळाचे अध्यक्ष नामदेवराव चामले, सचिव ज्ञानदेव झोडगे यांच्यासह उपाध्यक्ष सर्व पदाधिकारी, प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील, उपप्राचार्य, प्राध्यापक व कर्मचाऱ्यांनी केले.

My Latur Edition
Sep 2, 2021 Page No. 3
newspaper.pudhari.co.in

लोकमत

म. फुले महाविद्यालयास मैदानी स्पर्धेत सुवर्णपदक

मार्गदर्शक, सहभागी खेळाडूंचा सत्कार

लोकमत न्यूज नेटवर्क

अहमदपूर : येथील महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठअंतर्गत घेण्यात आलेल्या 'ब' झोनमध्ये मैदानी क्रीडा प्रकारात एक सुवर्ण व एक कांस्य पदक पटकाविले आहे.

उदगीर येथील महाराष्ट्र उदयगिरी महाविद्यालयात झालेल्या अॅथलेटिक्स क्रीडा स्पर्धेत लातूर जिल्हा 'ब' झोन मध्ये थाळीफेक प्रकारात दिशा कोटंबे हिने सुवर्णपदक तर हॅमर या क्रीडा स्पर्धेत प्रिया शिंदेने कांस्य पदक प्राप्त केले. यामध्ये गीता दोडे, शिंदे अंजली, कांचन गुट्टे, ज्ञानेश्वर श्रीरामे व स्वप्नील भालेराव यांनी सहभाग नोंदविला.

मार्गदर्शक क्रीडा संचालक प्रो. डॉ. अभिजीत मोरे यांचा व खेळाडूं... प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांच्या ... सत्कार करण्यात आला. यावेळी ... डॉ. नागराज मुळे, प्रा. डॉ. अनिल ... डॉ. सतीश ससाणे, डॉ. बब्रुवा... प्रशांत डोंगळीकर आदी ... होते.

Hello Latur
Page No. 3 Dec 16, 2021
Powered by: erelego.com

लोकमत

सावित्रीबाई फुले यांना अभिवादन

अहमदपूर : येथील महात्मा फुले महाविद्यालयात क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले यांना स्मृतीदिनानिमित्त अभिवादन करण्यात आले. अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार होते. यावेळी उपप्राचार्य डॉ. दुर्गादास चौधरी, प्रा.डॉ. अनिल मुंडे, प्रा. डॉ. नागराज मुळे, डॉ. सतीश ससाणे, डॉ. मारुती कसाब, डॉ. प्रशांत बिरादार, डॉ. सचिन गर्जे, प्रशांत डोंगळीकर, शिवाजी चोपडे, चंद्रकांत शिंपी आदी उपस्थित होते. सूत्रसंचालन डॉ. बब्रुवान मोरे यांनी केले. आभार रासेयोचे कार्यक्रमाधिकारी डॉ. पांडुरंग चिलगर यांनी मानले.

Hello Latur
Page No. 4 Mar 14, 2022
Powered by: erelego.com

पोलीस आणि जनतेचे बुलंद व्यासपीठ...!

पोलीस न्यूज

अहमदपूरच्या महात्मा फुले महाविद्यालयात आज इतिहासाचे आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र

April 11, 2022 पोलीस फ्लॅश न्यूज

अहमदपूर (गोविंद काळे) : येथील महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या इतिहास विभागाच्या वतीने स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड व महात्मा फुले महाविद्यालय अहमदपूर जि. लातूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने आयोजित "भारतीय स्त्री शिक्षणाचे जनक महात्मा फुले व सावित्रीबाई फुले" या विषयावरील एक दिवसीय आंतरराष्ट्रीय ऑनलाईन चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले आहे. याबाबतचे सविस्तर वृत्त असे की, भारतीय स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव आणि महात्मा फुले जयंतीनिमित्त महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली आज दिनांक दि.11 एप्रिल 2022 सकाळी ठीक 10:45 वाजता. इतिहास विषयाच्या आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले आहे. यावेळी किसान शिक्षण प्रसारक मंडळ, उदगीरचे सचिव ज्ञानदेव झोडगे यांची व ... उदगीरचे कार्यकारी ... पाटील एकंबेकर

याचा प्रमुख उपस्थिती लाभणार असून या चर्चासत्राचे उद्घाटन कॅलिफोर्निया, अमेरिका येथील डॉ. देवयानी बोरसे या करणार आहेत. तसेच बीजभाषक म्हणून ज्येष्ठ इतिहासकार, विचारवंत तथा नांदेड येथील स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या इतिहास अभ्यास मंडळाचे अध्यक्ष प्रा. डॉ. सुरेश सदाशिव दंदे हे आभासी तंत्रज्ञानाच्या माध्यमातून उपस्थित राहून ... आहेत. या चर्चासत्रामधील ... वसमत येथील ... महाविद्यालयाचे ... लेखक प्रा.डॉ. ... तसेच या स... औरंगाबाद ये... येथील प्रा.डॉ... भागे हे अभ्... या आंत... प्राध्यापक... व्हावे अ... प्राचार्य... आंतर... विभा... यांच...

लोकमत समाचार

अहमदपुर के महात्मा फुले कॉलेज की टीम का अंतर महाविद्यालयीन रस्सीखेंच स्पर्धा में द्वितीय स्थान प्राप्त करने पर सम्मान किया गया.

महात्मा फुले कॉलेज टीम को सफलता

लातूर. स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाड़ा विश्वविद्यालय की ओर से नांदेड़ ...तर महाविद्यालयीन रस्सी खेंच ...ज की छात्राओं ने द्वितीय स्थान ...दार के हाथों इन छात्राओं का ...भिजीत मोरे का सम्मान किया ..., विश्वनंदा नंदवंशी, ऐश्वर्या ...सुप्रिया साबले, धनश्री कांबले, ... सम्मान समारोह में उपप्राचार्य ...श ससाणे, डॉ पांडुरंग चिलगर ...स्थित थे.

वतनवाला

...दासांच्या समतावादी विचारांची गरज - प्राचार्य डॉ.वसंत बिरादार

...रविदास जयंती कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील होते तर ... उपप्राचार्य डॉ. ... डॉ. बब्रुवान मोरे यांनी केले. ... प्रदर्शन डॉ. पांडुरंग चिलगर यांनी केले. ... कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक ... सूत्रसंचालन सांस्कृतिक विभाग प्रमुख ... यावेळी महाविद्यालयातील प्राध्यापक, कार्यालयीन कर्मचारी कोविड-१९च्या नियमांचे पालन करून उपस्थित होते.

दैनिक रत्नापूर समाचार

RNI No. MAHMAR/2009/31030

डॉ. पांडुरंग चिलगर यांचा महात्मा फुले व गांधी महाविद्यालयाच्या वतीने सत्कार

लोकमत

महात्मा फुले महाविद्यालयाची बाजी

अहमदपुरात आंतर महाविद्यालयीन नेटबॉल स्पर्धा उत्साहात

लोकमत न्यूज नेटवर्क

अहमदपूर : येथील महात्मा फुले महाविद्यालय आणि नांदेडचे स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ यांच्या संयुक्त विद्यमाने विद्यापीठस्तरीय आंतर महाविद्यालयीन नेटबॉल स्पर्धा येथील महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या क्रीडांगणावर पार पडल्या. त्यात महात्मा ... महाविद्यालयाच्या संघाने बाजी मारली आहे.

समारोपाच्या अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. वसंत बिराजदार होते. यावेळी शिवछत्रपती पुरस्कार ... पोलीस उप... गायकवा... चापोलीच्या संजीवनी महाविद्यालयाने तृतीय क्रमांक पटकाविला. सूत्रसंचालन डॉ. अनिल मुंढे यांनी केले. आभार ...योजक डॉ. अभिजीत मोरे यांनी ...ले. यावेळी निवड समितीचे सचिव ...नोज रेड्डी, डॉ. तात्याराव केंद्रे, डॉ. ... कहाळेकर, विशाल शेळके, ...चाळ, वैभव कज्जेवाड, राहुल ...यादी उपस्थित होते.

लोकमत

महात्मा फुले महाविद्यालयात अभिवादन...

शहीद दिनानिमित्त अहमदपूर येथील महात्मा फुले मह... प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार, उपप्राचार्य डॉ. डी. डी. चौधरी, डॉ. बब्रुवान ...

पुढारी

मातृभाषेच्या संवर्धनासाठी प्रत्येकांनी संवेदनशील असले पाहिजे : डॉ. चौधरी

मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडानिमित्त व्याख्यान

अहमदपूर, पुढारी वृत्तसेवा : मातृभाषेतूनच आपली ओळख होते. मराठी रोजगार निर्मितीची भाषा व्हावी यासाठी आपण सर्वांनी मातृभाषेच्या संवर्धनासाठी संवेदनशील असले पाहिजे, असे प्रतिपादन येथील महात्मा फुले महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य प्रो.डॉ. दुर्गादास चौधरी यांनी केले.

महात्मा फुले महाविद्यालयात मराठी विभागाच्या वतीने महाराष्ट्र ... उच्च शिक्षण विभाग ... यांच्या युगल मीट या ... 'मराठी भाषा ... गरज' या विषयावर ... मराठी भाषा संवर्धन ... ते बोलत होते.

राजभाषाच नव्हती तर ती रोजगाराची भाषा होती. आज मराठीला केवळ राजभाषेपुरतीच मर्यादित असता कामा नये तर मराठी भाषा रोजगार देणारी भाषा व्हावी ही जबाबदारी सर्व मराठी भाषिकांची आहे, असेही ते म्हणाले.

अध्यक्षीय समारोपप्रसंगी प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील म्हणाले की, जोपर्यंत माय हा शब्द जिवंत आहे तोपर्यंत मराठी अबाधित राहील. मराठी आपल्या संस्कृतीची भाषा आहे म्हणून तिचे संवर्धन करणे गरजेचे आहे. तसेच मराठी भाषेची शुद्धता जपली पाहिजे त्यासाठी प्राचीन कवींच्या, साहित्यिकांच्या साहित्याचा अन्वयार्थ लावून त्याचे संशोधन करून ते साहित्य नव्या पिढीपर्यंत पोहचविले पाहिजे असे ही ते म्हणाले.

या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक व प्रमुख मार्गदर्शकांचा परिचय प्रो. डॉ. अनिल मुंढे यांनी करून दिला तर सूत्रसंचालन डॉ.मारुती कसाब यांनी केले तर आभार संजीवनी तेंडले यांनी मानले. यावेळी ऑनलाईन आभासी पद्धतीने मराठी भाषेचे अभ्यासक, संशोधक, प्राध्यापक, कार्यालयीन कर्मचारी व विद्यार्थी उपस्थित होते.

Edition Page No. 3 ...hari.co.in

दैनिक रत्नापूर समाचार

RNI No. MAHMAR/2009/31030

संपादक - त्र्यंबक कुंभार, मो. 9422658913 RATNAPUR SAMACHAR

दैनिक ■ वर्ष 11 वे ■ अंक 291 ■ रविवार, दि. 27 मार्च 2022 ■ किंमत 1 रु. ■ पृष्ठे 4 ■ ई-मेल- ratnapur3@gmail.com

महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या संपादित दोन हिंदी ग्रंथाचे प्रकाशन संपन्न

अहमदपूर /प्रतिनिधी :येथील महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या हिंदी विभागाच्या वतीने प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली व अध्यक्षतेखाली घेण्यात आलेल्या ऑनलाईन राष्ट्रीय संगोष्टीसाठी देशभरातून प्राप्त झालेल्या शोधनिबंधांचे संपादकिय ग्रंथांचे नुकतेच लातूर येथे मान्यवरांच्या हस्ते प्रकाशन करण्यात आले.

याबाबतचे सविस्तर वृत्त असे की, लातूरच्या संत कबीर प्रतिष्ठानच्या वतीने प्रो. डॉ. अंबादास देशमुख यांच्या प्रथम स्मृतिदिना निमित्त सांस्कृतिक मंत्रालय महाराष्ट्र राज्य, महाराष्ट्र साहित्य अकादमी मुंबई, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड व संत कबीर प्रतिष्ठान लातूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने घेण्यात आलेल्या एक दिवसीय राष्ट्रीय संगोष्टीमध्ये संपादक डॉ. पांडुरंग चिलगर व उपसंपादक प्रा.डॉ. नागराज मुळे यांच्या २१ वीं सदी और हिंदी कथा साहित्य व २१ वीं सदी और हिंदी कहानी साहित्य या दोन संपादित ग्रंथांचे प्रकाशन राष्ट्रीय संगोष्टीच्या उद्घाटन सत्रात स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाचे संस्थापक कुलगुरू डॉ. जनार्धन वाघमारे, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाचे प्र- कुलगुरू जोगेंद्रसिंह बिसेन, प्रसिद्ध साहित्यिक व समीक्षक डॉ. महेंद्र ठाकुरदास, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठातील भाषा संकुलातील प्रा. डॉ. पृथ्वीराज तौर, कार्यक्रमाचे संयोजक प्रा.डॉ.रणजीत जाधव, गुरुमाता श्रीमती विजयादेवी अंबादासराव देशमुख, डॉ. दिलीप गुजरंगे, डॉ. राजेश विभुते यांच्या शुभहस्ते प्रकाशन संपन्न झाले.

या मान्यवरांसह विचारमंचावर संपादक डॉ.पांडुरंग चिलगर यांची उपस्थिती होती. यावेळी महाराष्ट्रासह भारतातील विविध राज्यातून प्राध्यापक, संशोधक विद्यार्थी मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

लोकमत

जिजाऊ-सावित्री कार्य गौरव पुरस्कार

लोकमत न्यूज नेटवर्क

अहमदपूर : जागतिक महिला दिनानिमित्ताने येथील महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या वतीने विविध क्षेत्रात उल्लेखनीय कार्य करणाऱ्या महिलांना देण्यात येणारे जिजाऊ-सावित्री कार्य गौरव ... प्राचार्य डॉ. वसंत बिराद... यांनी जाहीर केले आहेत.

आशा भराडिया (साहित्यिक), कल्पना जोंधळे (वाहक), सारिका सोनकांबळे (अंगणवाडी मदतनीस), डॉ. कान्होपात्रा क्षीरसागर (संशोधन), इंदुमती वाघमारे (सफाई कामगार), नसिरा बेगम खुरेशी (सामाजिक), डॉ. सुचिता कापसे (वैद्यकीय सेवा), विद्यादेवी टाळकुटे (सामाजिक) यांना पुरस्कार जाहीर झाला असून, मंगळवारी महाविद्यालयात होणाऱ्या जागर स्त्री शक्तीचा : सन्मान स्त्री कर्तृत्वाचा या विषयावरील कार्यशाळेत गौरविण्यात येणार असल्याची माहिती प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार व संयोजक डॉ. सतीश ससाणे यांनी दिली.

... Latur
... No. 4 Mar 06, 2022

लोकमत

महात्मा फुले महाविद्यालयाची बाजी

अहमदपुरात आंतर महाविद्यालयीन नेटबॉल स्पर्धा उत्साहात

लोकमत न्यूज नेटवर्क

अहमदपूर : येथील महात्मा फुले महाविद्यालय आणि नांदेडचे स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ ... संयुक्त विद्यमाने ... स्तरीय आंतर महाविद्यालयीन ... स्पर्धा येथील महात्मा फुले ... याच्या क्रीडांगणावर पार ... यात महात्मा ... महाविद्यालयाच्या संघाने बाजी मारली आहे.

समारोपाच्या अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार होते. यावेळी शिवछत्रपती पुरस्कार प्राप्त माजी पोलीस उपनिरीक्षक धर्मपाल गायकवाड यांची उपस्थिती होती. या स्पर्धेत ... महात्मा गांधी ... म व द्वितीय, चापोलीच्या संजीवनी महाविद्यालयाने तृतीय क्रमांक पटकाविला. सूत्रसंचालन डॉ. अनिल मुंढे यांनी केले. आभार संयोजक डॉ. अभिजीत मोरे यांनी मानले. यावेळी निवड समितीचे सचिव डॉ. मनोज रेड्डी, डॉ. तात्याराव केंद्रे, डॉ. जयदीप कहाळेकर, विशाल शेळके, गणेश पांचाळ, वैभव कज्जेवाड, राहुल बिराजदार आदी उपस्थित होते.

...6, 2022
...o.com

लोकमत

सावित्रीबाई फुले यांना अभिवादन

अहमदपूर : येथील महात्मा फुले महाविद्यालयात क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांना स्मृतीदिनानिमित्त अभिवादन करण्यात आले. अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार होते. यावेळी उपप्राचार्य डॉ. दुर्गादास चौधरी, प्रा.डॉ. अनिल मुंडे, प्रा. डॉ. नागराज मुळे, डॉ. सतीश ससाने, डॉ. मारुती कसाब, डॉ. प्रशांत बिरादार, डॉ. सचिन गर्जे, प्रशांत डोंगळीकर, शिवाजी चोपडे, चंद्रकांत शिंपी आदी उपस्थित होते. सूत्रसंचालन डॉ. बब्रुवान मोरे यांनी केले ...

लोकमत

'महात्मा फुले'मध्ये अभिवादन कार्यक्रम

अहमदपूर : येथील महात्मा फुले महाविद्यालयात हिंदवी स्वराज्याचे संस्थापक, रयतेचे राजे छत्रपती शिवाजी महाराज यांना स्मृतिदिनानिमित्त रविवारी अभिवादन ... प्राचार्य डॉ. वसंत ... आयोजित कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी ... यावेळी प्रा. डॉ. ... प्रा.डॉ. अनिल ... नागराज मु... युवराज मो... उपस्थिती ... बब्रुवान ... पांडुरंग ...

गोदातीर समाचार

संपादक : केशव घोणसे पाटील
www.godateer.com
सोमवार, दि. १४ मार्च २०२२ • पृष्ठे ६ • किंमत २ रुप...

यशवंतराव चव्हाण जयंतीनिमित्त महात्मा फुले महाविद्यालयात आयोजित ग्रंथ प्रदर्शनाला प्रतिसाद

...–भारतीय स्वातंत्र्य ... महान स्वातंत्र्य ... वक्ते व लेखक, ... महाराष्ट्राचे पहिले ... भारताचे पाचवे ... यशवंतराव चव्हाण ... निमित्त येथील महाविद्यालयाच्या सभागृहात निवडक दुर्मिळ ५५ ग्रंथांचे प्रदर्शन भरविण्यात आले. या प्रदर्शनाचे उद्घाटन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या हस्ते करण्यात आले. ग्रंथप्रदर्शनात महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाने ... केलेले अनेक नवे ... विद्यार्थी आणि प्राध्यापकांनी मोठ्या प्रमाणात घेतला.

या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठाचे अभ्यास केंद्र समन्वयक डॉ. अनिल मुंढे यांनी केले. सूत्रसंचालन केंद्र सहाय्यक डॉ. संतोष पाटील यांनी केले तर आभार प्रदर्शन ग्रंथपाल प्रा. परमेश्वर इंगळे यांनी केले.

यावेळी डॉ. सतीश ससाणे, ... डॉ.मारोती ...

लोकमत

महाराष्ट्राचा मानबिंदू

महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या ... 'माझे कुटुंब; माझी जबाबदारी' ...

अहमदपूर (प्रतिनिधी)

येथील महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने महाराष्ट्र शासन, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड ... प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या आदेशान्वये ... सेच कार्यक्रमाधिकारी डॉ. पांडुरंग चिलगर यांच्या मार्गदर्शनाखाली माझे कुटुंब माझी जबाबदारी ही मोहीम ... शस्वीपणे राबविण्यात आली.

याबाबतचे सविस्तर वृत्त असे की महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने 'कोविड १९' च्या सर्व नियमांचे पालन करून दि. २४ सप्टेंबर २०२० या एनएसएस दिनाचे औचित्य साधून दिनांक २४ ते २९ सप्टेंबर या दरम्यान ... युट्युब, व्हाट्सअप सारख्या समाज माध्यमांचा आधार घेऊन एनएसएस ... आपापल्या गावी 'माझे कुटुं... या अभियानाबाबत जनजाग... सामाजिक ज... विद्यार्थ्यांना ... यांच्यासह ... कार्यालयीन ...

लोकमत

भाषा ज्ञानस्त्रोताचे माध्यम असल्याने सन्मान करावा

कार्यक्रम : प्राचार्य डॉ. डी. एम. मुगळे

लोकमत न्यूज नेटवर्क

अहमदपूर : मातृभाषा, राष्ट्रभाषा, आंतरराष्ट्रीय भाषेच्या माध्यमातून आपल्याला ज्ञान मिळते. भाषा ही संप्रेषणाचे माध्यम आहेच, त्याबरोबरच भाषा ही ज्ञानस्त्रोताचे महत्त्वाचे माध्यम आहे. म्हणून सर्व भाषांचा सन्मान करा, असे प्रतिपादन नांदेडच्या स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाचे सिनेट सदस्य तथा येथील यशवंत अध्यापक महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. डी.एम. मुगळे यांनी केले.

येथील महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या मराठी, हिंदी, संस्कृत आणि इंग्रजी विभागाच्या वतीने आयोजित वाङ्मय मंडळ उद्घाटन व भित्तिपत्रक प्रकाशनप्रसंगी ते बोलत होते. अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार होते. यावेळी उपप्राचार्य डॉ. दुर्गादास चौधरी, प्रा. डॉ. अनिल मुंढे, डॉ. मारोती कसाब, प्रा. अतिश आकडे, डॉ. प्रशांत बिरादार, प्रा. डॉ. नागराज मुळे, डॉ. पांडुरंग चिलगर यांची उपस्थिती होती.

प्रास्ताविक प्रा. डॉ.एन.यु. मुळे यांनी, तर पाहुण्यांचा परिचय डॉ. प्रशांत बिरादार यांनी करून दिला.

भाषेला जीवनात सर्वाधिक महत्त्व

यावेळी प्राचार्य मुगळे ... आपल्या जीवनात ... महत्त्व आहे. भाषे... जीवनाची कल्पना ... नाही. यावेळी ... सुप्रिया सावळे ... नूरजहाँ पठाण ... व्यक्त केले ... माय सिंधु ... श्रद्धा ... प्राचार्य ... यांच्या ... समीक्षा ... आले.

यावेळी प्राचार्य ... पाटील म्हणाले, साहित्यप्र... वाचनाची सवय लावून घ्यावी. साहित्यात समाज व जीवनाचे चित्रण असते. भाषा ही भावनेच्या प्रकटीकरणाचे माध्यम आहे.

सूत्रसंचालन प्रा. डॉ. अनिल मुंढे यांनी केले. आभार प्रा. अतिश आकडे यांनी मानले. यावेळी महाविद्यालयातील प्राध्यापक, शिक्षकेतर कर्मचारी, विद्यार्थी उपस्थित होते.

Hello Latur
Page No. 4 Jan 07, 2022
Powered by: erelego.com

लोकमत समाचार

एक नजर

अहमदपुर के महात्मा फुले कॉलेज के विद्यार्थियों ने स्वारातीम विवि अंतर्गत आयोजित तलवारबाजी स्पर्धा में दो रजत पदक प्राप्त किए.

फुले कॉलेज को दो रजत पदक

लातूर. अहमदपुर के महात्मा फुले कॉलेज के विद्यार्थियों ने स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाड़ा विश्वविद्यालय अंतर्गत मंगलवार को परभणी के कमलताई जामकर महिला कॉलेज में आयोजित तलवारबाजी स्पर्धा में दो रजत पदक प्राप्त किए. कॉलेज की छात्रा मनीषा सुरनर ने सेबर व यशपाल बनसोड़े ने फाइल तलवारबाजी में पदक प्राप्त किया. खिलाड़ियों का प्रो अभिजीत मोरे ने मार्गदर्शन किया. सफल खिलाड़ियों का प्राचार्य डॉ वसंत बिरादार पाटील के हाथों सम्मान किया गया. इस अवसर पर प्रो अनिल मुंढे, डॉ सतीश ससाणे, डॉ पांडुरंग चिलगर, प्रशांत डोंगलीकर आदि उपस्थित थे.

Apna Samachar
Page No. 3 Dec 17, 2021
Powered by: erelego.com

लोकमत

विद्यार्थी घेताहेत शुद्ध हवेचा मोकळा श्वास

'महात्मा फुले'ने जोपासली दीड हजार झाडे

सलीम सय्यद
लोकमत न्यूज नेटवर्क

अहमदपूर : येथील महात्मा फुले महाविद्यालयाने १ हजार ४३८ रोपांची लागवड करुन त्याचे संवर्धन केले आहे. त्यामुळे महाविद्यालयाच्या परिसरात हिरवळ निर्माण झाली असून विद्यार्थ्यांना शुद्ध हवेचा मोकळा श्वास मिळत आहे. त्यामुळे वातावरण नेहमीच प्रसन्न राहत आहे.

शहरातील महात्मा फुले महाविद्यालय, यशवंतराव चव्हाण मुक्त विद्यापीठ अभ्यास केंद्र आणि प्राध्यापकांच्या सहकार्याने राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या वतीने पर्यावरण संवर्धनासाठी १ हजार ४३८ रोपांची लागवड करण्यात आली आहे. तसेच १५३ रोपांच्या कुंड्या लावण्यात आल्या आहेत. त्यामुळे वातावरणातील कार्बन डायऑक्साइड वायू शोषून घेऊन तेवढीच शुद्ध हवा झाडे देत आहेत.

महाविद्यालयाने उद्यान साकारले आहे. महाविद्यालयातील प्राध्यापक, शिक्षकेत्तर कर्मचाऱ्यांच्या वाढदिवसानिमित्ताने भेट म्हणून दिलेल्या रोपांची लागवड करुन त्याचे ... किलबिलाट ऐकावयास मिळतो. त्यामुळे आनंदी वातावरण निर्माण होत

उद्यानाच्या माध्यमातून संवर्धन...

- झाडे किती कार्बनडाय ऑक्साइड शोषून घेतात तसेच ते किती ऑक्सिजन देतात, हे मोजणे कठीण आहे. मात्र, जेवढी पाने जास्त तेवढी प्रकाश संश्लेषणाची प्रक्रिया वेगाने व जास्त होते. त्यासाठी झाडांना जास्त कार्बन डायऑक्साईड लागतो. महाविद्यालयाच्या परिसरात १ हजार ४३८ झाडे लावण्यात आली आहे. त्याचे संवर्धनही केले जात आहे, असे महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार म्हणाले.
- महाविद्यालयाच्या परिसरातील वनराई ही पक्ष्यांसाठीचे वस्तीस्थान बनले आहे. वाहनांच्या वर्दळीने आजूबाजूचा परिसर प्रदूषित झाला तरी या झाडांमुळे परिसरातील हवा शुद्ध राहते. त्यामुळे या भागातील सर्वांना शुद्ध हवा मिळते, असे उपप्राचार्य डॉ. डी. डी. चौधरी म्हणाले.
- महात्मा फुले महाविद्यालयातील प्राध्यापक, कर्मचारी व विद्यार्थ्यांनी विविध रोपांची लागवड करुन त्याची जोपासना केली आहे. त्यामुळे उन्हाळ्याच्या दिवसात थंडगार सावली मिळते. त्यामुळे पक्ष्यांचा थवा येथे असतो. नेहमी किलबिलाटही ऐकावयास मिळतो. वृक्ष लागवडीमुळे पर्यावरणाचा समतोल राखला जात आहे, असे रासेयोचे कार्यक्रमाधिकारी डॉ. पी.डी. चिलगर म्हणाले.

लोकमत

महाविद्यालयाचा परिसर बनला हिरवागार...

लोकमत

'महात्मा फुले'मध्ये अभिवादन कार्यक्रम

अहमदपूर : येथील महात्मा फुले महाविद्यालयात हिंदवी स्वराज्याचे संस्थापक, रयतेचे राजे छत्रपती शिवाजी महाराज यांना स्मृतिदिनानिमित्त रविवारी अभिवादन करण्यात आले. प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांच्या मार्गदर्शनाखाली आयोजित कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्रा.डॉ. अनिल मुंढे होते. यावेळी प्रा. डॉ. नागराज मुळे, डॉ. संतोष पाटील, युवराज मोरे, शिवाजी चोपडे, आदींची उपस्थिती होती. सूत्रसंचालन डॉ. बब्रुवान मोरे यांनी केले. आभार डॉ. पांडुरंग चिलगर यांनी मानले.

Hello Latur
Page No. 3 Apr 04, 2022
Powered by: erelego.com

गोदातीर समाचार

स्थापना १९६२/RNI No.6331/62 · D.NO. G2/RNP/NND-27/2021-2023 · संपादक : केशव घोणसे पाटील · www.godateer.com
सोमवार, दि. १४ मार्च २०२२ · पृष्ठे ६ · किंमत २ रुप...

यशवंतराव चव्हाण जयंतीनिमित्त महात्मा फुले महाविद्यालयात आयोजित ग्रंथ प्रदर्शनाला प्रतिसा...

अहमदपूर–भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील महान स्वातंत्र्य सेनानी, फर्डे वक्ते व लेखक, संयुक्त महाराष्ट्राचे पहिले मुख्यमंत्री आणि भारताचे पाचवे उपपंतप्रधान यशवंतराव चव्हाण यांच्या जयंतीनिमित्त येथील महात्मा फुले महाविद्यालयात भव्य ग्रंथ प्रदर्शन संपन्न झाले.

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक अभ्यास केंद्र आणि महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयाच्या वतीने संयुक्तपणे आयोजित केलेल्या या कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांनी भूषविले. प्रारंभी त्यांच्या हस्ते यशवंतराव चव्हाण यांच्या प्रतिमेचे पूजन करण्यात आले.

यावेळी महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या सभागृहात निवडक दुर्मिळ ५५ ग्रंथांचे प्रदर्शन भरविण्यात आले. या प्रदर्शनाचे उद्घाटन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या हस्ते करण्यात आले. ग्रंथप्रदर्शनात महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाने प्रकाशित केलेले अनेक नवे ग्रंथ तसेच महाराष्ट्र शासनाच्या वतीने प्रकाशित करण्यात आलेले जुने दुर्मिळ ग्रंथ ठेवण्यात आले होते.

यशवंतराव चव्हाण यांनी लिहिलेले 'कृष्णाकाठ' हे आत्मचरित्र विद्यार्थ्यांचे लक्ष वेधून घेत होते. त्याचबरोबर विविध शब्द कोश आणि ऐतिहासिक संदर्भग्रंथही यावेळी ठेवण्यात आले होते. या ग्रंथप्रदर्शनाचा लाभ विद्यार्थी आणि प्राध्यापकांनी मोठ्या प्रमाण...

या कार्य... यशवंतराव ... मुक्त विद्यापी... समन्वयक डॉ... केले. सूत्रसंच... डॉ. संतोष ... तर आभार प्र... परमेश्वर इंगळे ...

यावेळी ड... डॉ.नागराज ... कसाब, डॉ. ... दिगंबर माने, ... डॉ. अभिजीत ... आकडे, का... प्रशांत डोंग... महाविद्यालया... प्राध्यापक, ... व विद्यार्थी उ...

वतनवाला

वर्ष –२ · अंक १४७ · शुक्रवार, दि.२१ जानेवारी २०२२ · MAHMAR49914 · पृष्ठे ४
Year - 2 · Issue No 147 · Friday Date 21 January 2022

मराठी भाषेला रोजगाराभिमुख बनवून व्यवहारात उपयोजना करणे आवश्यक – डॉ.राजकुमार यल्लावाड

अहमदपूर (प्रतिनिधी)

भाषा ही सांस्कृतिक आणि सामाजिक अभिसरणाची जननी असते. म्हणून भाषेला रोजगाराभिमुख बनवून तिचे दैनंदिन व्यवहारात उपयोजन होणे आवश्यक आहे असे प्रतिपादन परळी येथील लक्ष्मीबाई देशमुख महिला महाविद्यालयाचे मराठी विभाग प्रमुख तथा डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद च्या मराठी अभ्यास मंडळाचे माजी सदस्य प्रा. डॉ. राजकुमार यल्लावाड यांनी केले.

याबाबतचे सविस्तर वृत्त असे की, किसान शिक्षण प्रसारक मंडळ उदगीर द्वारा संचालित महात्मा फुले महाविद्यालय अहमदपूरच्या मराठी विभागाच्या वतीने महाराष्ट्र शासन व उच्च शिक्षण विभाग यांच्या आदेशान्वये गुगल मीट या दूरदृश्य प्रणालीद्वारे 'मराठी भाषेचे व्यवहारात उपयोजन ' या विषयावर आयोजित करण्यात आलेल्या 'मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा ' निमित्त विशेष व्याख्यान कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील हे होते तर प्रमुख मार्गदर्शक म्हणुन परळी येथील लक्ष्मीबाई देशमुख महिला महाविद्यालयाचे मराठी विभाग प्रमुख तथा डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ, औरंगाबाद च्या मराठी अभ्यास मंडळाचे माजी सदस्य प्रा. डॉ. राजकुमार यल्लावाड हे उपस्थित होते .यावेळी पुढे बोलतांना ते म्हणाले की, जी भाषा रोजगार देता नाही त्या भाषेपासून लोक दूर जातात. त्यासाठी मराठी माणसाने रोजगार निर्माण करने आवश्यक आहे. तसेच यासाठी माहिती तंत्रज्ञानाचा उपयोग करून मराठी भाषेचे व्यवहारात उपयोजन करणे आपले कर्तव्य आहे. त्यासाठी ब्लॉक, युट्यूब, प्रतिलिपी असे असंख्य माध्यमे तर आहेतच त्याबरोबर प्रसारमाध्यमे, चित्रपट,नाटक, प्रकाशन संस्था आदी क्षेत्रात रोजगाराच्या असंख्य संधी उपलब्ध आहेत त्यासाठी आपले भाषेवर प्रभुत्व असणे ही गरजेचे आहे, असे ही ते म्हणाले .

अध्यक्षीय समारोपाप्रसंगी प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील म्हणाले की, मराठी भाषेचं आस्तित्व कधीच संपणार नाही कारण मराठी माणूस रडणाऱ्यापैकी नसून तो लढणाऱ्यापैकी आहे. मराठीच्या उज्वल भविष्यासाठी प्रत्येक मराठी माणसाने आपल्या जीवन व्यवहारात मराठी भाषेचा उपयोग अभिमानाने केला पाहिजे असे ही ते म्हणाले. या कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक व प्रमुख मार्गदर्शकांचा परिचय प्रो. डॉ. अनिल मुंढे यांनी करून दिला तर सूत्रसंचलन डॉ.मारोती कसाब यांनी केले तर आभार कु. संजीवनी येडले ने मानले. यावेळी ऑनलाईन आभासी पध्दतीने मराठी भाषेचे अभ्यासक, संशोधक, महाविद्यालयातील प्राध्यापक, कार्यालयीन कर्मचारी व विद्यार्थी मोठ्या संख्येंने उपस्थित होते.

...मत समाचार

...पुर के महात्मा फुले कॉलेज की टीम का अंतर महाविद्यालयीन ...क्षेत्र स्पर्धा में द्वितीय स्थान प्राप्त करने पर सम्मान किया गया.

...त्मा फुले कॉलेज टीम को सफलता

...: स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाड़ा विश्वविद्यालय की ओर से नांदेड़ ...विज्ञान महाविद्यालय में आयोजित अंतर महाविद्यालयीन रस्सी खेंच ...र्धा में अहमदपुर के महात्मा फुले कॉलेज की छात्राओं ने द्वितीय स्थान ...प्त किया. इस पर प्राचार्य डॉ वसंत बिरादार के हाथों इन छात्राओं का और मार्गदर्शक क्रीड़ा विभाग प्रमुख प्रा अभिजीत मोरे का सम्मान किया गया. टीम में मेघा ससाणे, प्रिया शिंदे, विश्वनंदा नंदवंशी, ऐश्वर्या रेंचेवाड़, जुफिशा शेख, वर्षारानी नरवटे, सुप्रिया साबले, धनश्री कांबले, मनीषा सुरनर और गीता दोड़े शामिल थीं. सम्मान समारोह में उपप्राचार्य डॉ डीडी चौधरी, प्रो नागराज मुले, डॉ सतीश ससाणे, डॉ पांडुरंग चिलगर, अधीक्षक प्रशांत डोंगलीकर आदि उपस्थित थे.

लोकमत

अजय मुरमुरे यांचा सत्कार समारंभ

अहमदपूर : येथील महात्मा फुले महाविद्यालयातील कनिष्ठ लिपिक अजय मुरमुरे यांनी नेट परीक्षेत यश संपादन केल्याबद्दल त्यांचा प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांनी सत्कार केला. यावेळी शिवाजीराव सूर्यवंशी, प्रा. डॉ. अनिल मुंढे, डॉ. संतोष पाटील, उपप्राचार्य डॉ. दुर्गादा... चौधरी, प्रा. डॉ. अभिजित मो... डोंगळीकर आदी उपस्थि...

Hello Latur
Page No. 3 Mar ...
Powered by: ere...

वतनवाला

–२ · अंक १९३ · बुधवार, दि.२३ मार्च २०२२ · RNI No - MAHMAR/2020/81006 · पृष्ठे ४
...ar - 2 · Issue No 193 · Wednesday, Date 23 March 2022 · RNI No - MAHMAR/2020/81006 · Pages 4

तुकारामांच्या अध्यात्मातून जीवनाची शिकवण मिळते – ह.भ.प.डॉ.अनिल मुंढे महाराज

अहमदपूर (प्रतिनिधी)

'आम्ही जातो अमुच्या गावा आमुचा राम राम घ्यावा' या निरोपासमयीच्या निरूपणात्मक अभंगांचे अभ्यासपूर्ण विवेचन केल्यानंतर 'संतश्रेष्ठ जगद्गुरू संत श्री तुकाराम महाराजांनी आपल्या अभंगाच्या माध्यमातून चराचरातल्या जीवधारींनी कसे जगावे? कसे जगावे? संकटातून मार्ग कसा काढावा ? आदिची शिकवण दिली असून त्यांच्या संत तुकाराम महाराजांच्या अध्यात्मातून जीवनाची खरी शिकवण मिळते असे प्रतिपादन महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या मराठी विभागातील प्रा. ह. भ. प. डॉ. अनिल मुंढे महाराज यांनी केले .

याबाबतचे सविस्तर वृत्त असे की, ते महात्मा फुले महाविद्यालयात प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली राष्ट्रीय सेवा योजना व सांस्कृतिक विभागाच्या वतीने आयोजित करण्यात आलेल्या संत तुकाराम महाराज बीज या कार्यक्रमानिमित्त बोलत होते. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्रा. डॉ. नागराज मुळे हे होते. तर प्रमुख उपस्थिती म्हणून महाराष्ट्रातील ख्यातनाम प्रवचनकार ह.भ.प. प्रा. डॉ.अनिल मुंढे महाराज यांची उपस्थिती होती. प्रमुख पाहुणे म्हणून शिरीष फुलारी व प्रवीण वाघमारे हे उपस्थित होते. अध्यक्षीय समारोप प्रा.डॉ. नागराज मुळे यांनी केला. कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक व सूत्रसंचालन सांस्कृतिक विभागप्रमुख प्रा. डॉ. बब्रुवान मोरे यांनी केले तर आभार राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रमाधिकारी प्रा. डॉ. पांडुरंग चिलगर यांनी मानले. यावेळी 'कोव्हिड-१९' च्या नियमांचे पालन करीत महाविद्यालयातील प्राध्यापक व कार्यालयीन कर्मचारी उपस्थित होते.

लोकमत

कुसुमाग्रजांनी मराठीचा कणा ताठ ठेवण्याचे कार्य केले

लोकमत न्यूज नेटवर्क

अहमदपूर : मराठी भाषेला संपविण्याचे काम पाश्चात्य संस्कृतीची भुरळ पडलेल्यांकडून होत आहे. परंतु, ज्यांचा जन्मदिवस मराठी भाषा गौरव दिन म्हणून साजरा केला जातो, अशा कुसुमाग्रजांनी पाठीवरती हात ठेवून फक्त लढ म्हणा अशा काव्यातून मराठी माणसाच्या पाठीचा कणा मजबूत करण्याचे कार्य केले, असे प्रतिपादन बालकवी मुरहरी कराड यांनी केले.

येथील महात्मा फुले महाविद्यालयात आयोजित मराठी भाषा गौरव दिन व प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांच्या कविता : सौंदर्यशोध आणि समीक्षा या ग्रंथाच्या प्रकाशनात ते बोलत होते. अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार होते. यावेळी डॉ. मारुती कसाब, प्रा. डॉ. अनिल मुंढे, आदींची उपस्थिती होती.

यावेळी प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या कविता : सौंदर्यशोध आणि समीक्षा ग्रंथाचे प्रकाशन व मराठी विभागाच्या आविष्कार भित्तीपत्रकाचे विमोचन करण्यात आले. प्रा.डॉ. अनिल मुंढे यांनी प्रास्ताविक केले. विश्वनंदा नंदवंशी यांनी सूत्रसंचालन केले...

Hello Latur
Page No. 4 Mar 07, 2022
Powered by: erelego.com

महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूर

अहवाल

२०२१-२०२२

मराठी विभाग : वार्षिक अहवाल
२०२१-२२

कोरोनामहामारीच्या पार्श्वभूमीवर या वर्षीचे शैक्षणिक सत्र काहीशा उशिरानेच सुरू झाले. मात्र स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या शैक्षणिक वेळा पत्रकानुसार महाविद्यालयाचे प्राचार्य तथा मराठी विभाग प्रमुख डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली मराठी विभागाचे सर्व वर्ग आणि इतर सर्व वार्षिक उपक्रम वेळेवर सुरू झाले. त्याचा लेखा जोखा खालील प्रमाणे आहे.

राष्ट्रीय चर्चासत्र

हे वर्ष भारतीय स्वातंत्र्याचे अमृत महोत्सवी वर्ष. या निमित्ताने महाविद्यालयाच्या वतीने विविध उपक्रम घेण्यात आले. त्याचाच एक भाग म्हणून मराठी विभागाच्या वतीने गुगल प्लॅटफॉर्मवर आभासी माध्यमातून दि.२६ नोव्हेंबर २०२१ रोजी एक राष्ट्रीय चर्चासत्र घेण्यात आले. 'इ.स. २००० नंतरच्या साहित्य प्रवाहाचे स्वरूप आणि आकलन' या विषयावरचा रीतसर प्रस्ताव विद्यापीठात दाखल करण्यात आला होता. त्यास विद्यापीठाने मान्यता दिली. या चर्चासत्राचे समन्वयक म्हणून डॉ. मारोती कसाब यांनी तर सहसमन्वयक म्हणून डॉ. अनिल मुंढे यांनी काम पाहिले. चर्चासत्रात जवळपास ९० हून अधिक अभ्यासक, संशोधक देशभरातून सहभागी झाले होते. या चर्चासत्रामध्ये सादर झालेल्या शोधनिबंधांचे दोन आय. एस.बी.एन. संदर्भग्रंथ डॉ.मारोती कसाब आणि डॉ.अनिल मुंढे यांनी संपादित केले. मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा महाराष्ट्र शासन, स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ आणि शिक्षण सहसंचालक उच्च शिक्षण नांदेड विभाग नांदेड यांच्या आदेशानुसार महाविद्यालयात मराठी विभागाच्या वतीने मराठी भाषा संवर्धन दिनांक १४ जानेवारी ते ३१ जानेवारी २०२२ या दरम्यान विविध उपक्रम आयोजित करुन साजरा करण्यात आला. दि. १५ जानेवारी २०२२ रोजी महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य डॉ. दुर्गादास चौधरी यांचे ' मराठी भाषा संवर्धन :काळाची गरज' या विषयावर व्याख्यान झाले. दि. १७ जानेवारी २०२२ रोजी महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांसाठी 'माझी मराठी' या विषयावर निबंध लेखन स्पर्धा घेण्यात आली. दि.२० जानेवारी२०२२ रोजी परळी वैजनाथ येथील सुप्रसिध्द भाषा अभ्यासक व व्याकरण तज्ज्ञ डॉ.राजकुमार यल्लावाड यांचे 'मराठी भाषेचे व्यावहारिक उपयोजन : तंत्र आणि मंत्र ' या विषयावर व्याख्यान झाले.

दि. २३ जानेवारी २०२२ रोजी गंगाखेड येथील सुप्रसिद्ध साहित्य समीक्षक, विचारवंत प्रा.डॉ.कीर्तीकुमार मोरे यांचे 'दलित साहित्याची चळवळ आणि आजचे साहित्य' या विषयावर व्याख्यान झाले. मराठी भाषा संवर्धन पंधरवड्याचा समारोप दि.३१ जानेवारी २०२२ रोजी आजी-माजी विद्यार्थ्यांच्या कवी संमेलनाने झाला. तर कवि-संमेलनात वर्षा लगडे (माळी), राहुल गायकवाड, सरोजा भोसले, महादेवी चौकटे या माजी विद्यार्थ्यां सोबतच मोहिनी मेकाले, शंकर कदम, दिव्या दहीकांबळे, विश्वनंदा नंदवंशी, क्रांती राठोड , वैष्णवी मुंडे आदी आजी विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला. वरील सर्व कार्यक्रमांचे अध्यक्षस्थान महाराष्ट्रातील ख्यातनाम लेखक, समीक्षक महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.वसंत बिरादार यांनी भूषविले.

मराठी भाषा गौरव दिन व ग्रंथ प्रकाशन

महाराष्ट्रातील ज्ञानपीठ विजेते साहित्यिक कविवर्य कुसुमाग्रज यांची जयंती व मराठी भाषा गौरव दिन हा कार्यक्रम मराठी विभागाच्या वतीने दि. २७ फेब्रुवारी २०२२ रोजी महात्मा फुले सभागृहात साजरा करण्यात आला. अहमदपूर येथील सुप्रसिद्ध कवी आणि वक्ते मुरहारी कराड यांचे 'माय मराठीचा गोडवा' या विषयावर व्याख्यान झाले. तसेच या वेळी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांनी लिहिलेल्या 'कवितेच्या गाभाऱ्यात' या समीक्षा ग्रंथाचे प्रकाशनही मान्यवरांच्या हस्ते करण्यात आले. या ग्रंथावर डॉ. मारोती कसाब यांनी अभ्यासपूर्ण भाष्य केले.

एक दिवसीय आंतरराष्ट्रीय आभासी चर्चासत्र

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली आज पर्यंत सातत्याने मराठी विभागाने विविध उपक्रम घेतले असून, भारतीय स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवी वर्षानिमित्त दि. २३मार्च२०२३ रोजी घेण्यात आलेले एक दिवसीय आभासी आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र हाही त्यापैकीच एक महत्त्वाचा उपक्रम होय.

नांदेड येथील स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या मान्यतेने व संयुक्त विद्यमाने हे एक दिवसीय आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्र गुगलमीट या आभासी माध्यमातून यशस्वीपणे घेण्यात आले. सदरील आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्राच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य व सुप्रसिद्ध लेखक, समीक्षक प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील हे उपस्थित होते; तर प्रमुख पाहुणे म्हणून किसान शिक्षण प्रसारक मंडळाचे सचिव आणि आमचे मार्गदर्शक मा. ज्ञानदेव झोडगे गुरुजी आणि किसान शिक्षण प्रसारक मंडळाचे संचालक मा. पृथ्वीराज अशोकराव पाटील एकंबेकर हे उपस्थित होते. त्यांनी आपल्या भाषणातून जागतिक पातळीवर झालेल्या या चर्चासत्राला हार्दिक शुभेच्छा दिल्या.

या चर्चासत्राच्या उद्घाटक म्हणून अमेरिकेतील केंटकी राज्य या ठिकाणी वास्तव्यास असलेल्या सुप्रसिद्ध पर्यावरणतज्ज्ञ, लेखिका व विचारवंत डॉ.संगीता तोडमल या थेट अमेरिकेतून उपस्थित होत्या. त्यांनी आपल्या भाषणातून जागतिक स्त्रीवादावर अभ्यासपूर्ण भाष्य केले. आपल्या उद्घाटकीय मनोगतामध्ये त्या म्हणाल्या की, आजही जगात स्त्रियांचे शोषण थांबलेले नाही. या साठी लेखकांनी स्त्रियांच्या बाजूने लिहिले पाहिजे, असे आवाहन ही त्यांनी आपल्या ओघवत्या शैलीतील उद्घाटकीय भाषणात केले. त्याच बरोबर महात्मा फुले महाविद्यालयाने महत्त्वाच्या विषयावर जागतिक चर्चासत्र आयोजित केल्याबद्दल त्यांनी आनंद व्यक्त केला.

जागतिक स्त्रीवाद आणि मराठी साहित्य या आंतरराष्ट्रीय चर्चासत्राच्या 'जागतिक स्त्रीवाद आणि मराठी साहित्य' या मुख्य विषयाची संकल्पनात्मक मांडणी बीजभाषक व गोवा येथील सुप्रसिद्ध लेखिका व समीक्षक डॉ. स्नेहा सुवास प्रभू महांबरे, सरकारी कला, शास्त्र आणि वाणिज्य महाविद्यालय, सांखळी गोवा यांनी केले.

आपल्या अभ्यासपूर्ण बीज भाषणातून त्यांनी जागतिक स्तरावरील स्त्रीवादाचा विवेचक आढावा घेत स्त्रीवादी साहित्याचे सिद्धांतनही त्यांनी केले. त्याच बरोबर स्त्रीवाद' ही संकल्पना स्पष्ट करून सांगितली आणि भारतीय लेखकांबरोबरच जगातील विविध भाषांतील सर्व लेखकांनी स्त्रियांच्या बाजूने अन्याया विरोधात, शोषणा विरोधात आपली लेखणी उचलावी आणि स्त्रियांना न्याय मिळवून द्यावा असे आवाहनही त्यांनी या वेळी केले.

उद्‌घाटनसत्र संपल्या नंतर लगेचच शोध निबंध वाचन सत्र सुरू झाले. या सत्राच्या अध्यक्षस्थानी विदर्भातील अमरावती येथील संत गाडगेबाबा विद्यापीठाच्या मराठी विभाग प्रमुख आणि मराठीतील ज्येष्ठ विज्ञानवादी साहित्यिक, लेखिका, संशोधक डॉ. मोना चिमोटे या होत्या. या चर्चासत्रामध्ये अमेरिकेतील कॅलिफोर्निया येथून मा. अनुजा पटणे पाटील, कर्नाटकातील बेंगलोर येथून डॉ.कीर्ती गोयल, अमरावती येथील इंदिराबाई मेघे महिला महाविद्यालयाच्या मराठी विभाग प्रमुख डॉ. मंदाकिनी मेश्राम, हिंगोली येथील ग्रामीण मुस्लिम मराठी साहित्य चळवळीचे प्रणेते आणि प्रसिद्ध कवी शेख शफी बोल्डेकर हे शोध निबंध वाचक उपस्थित होते. त्यांनी आपापल्या विषयावरचे अभ्यासपूर्ण शोधनिबंध सादर केले.

या शोध निबंधवाचनसत्राचा अध्यक्षीय समारोप डॉ. मोना चिमोटे यांनी केला. या वेळी त्यांनी एकूणच जागतिक पातळीवरील स्त्री साहित्याचा विवेचक आढावा घेतला आणि मराठी साहित्यातील स्त्रीवादी लेखिकांचे योगदान सांगितले. त्याच बरोबर मराठी साहित्यातून स्त्री वाद कशा प्रकारे आता पर्यंत प्रकट झाला आहे, याचेही दाखले डॉ. चिमोटे यांनी दिले. शेवटी त्यांनी सर्व शोधनिबंध वाचकांच्या शोधनिबंधांचे परीक्षण ही आपल्या अध्यक्षीय समारोपात केले. शोधनिबंध वाचकांनी आपल्या विषयावर अभ्यासपूर्ण सादरीकरण केल्याबद्दल त्यांनी समाधान व्यक्त केले.

या आंतरराष्ट्रीय एक दिवसीय आभासी चर्चासत्राचा समारोप महाराष्ट्रातील ख्यातनाम लेखक, समीक्षक प्राचार्य डॉ.वसंत बिरादार पाटील यांच्या अध्यक्षीय भाषणाने झाला. या प्रसंगी त्यांनी जागतिक स्त्रीवादाचे स्वरूप स्पष्ट करून स्त्रीवादीलेखनाची आवश्यकता प्रतिपादन केली. त्याच बरोबर सर्वस्तरातील स्त्रियांचे दुःख साहित्यातून मांडले जावे, अशी अपेक्षा ही या वेळी त्यांनी व्यक्त केली.

शेवटी या आंतरराष्ट्रीय ऑनलाइन चर्चासत्राचे आभार प्रदर्शन बी.ए. द्वितीय वर्षाची विद्यार्थिनी कु. क्रांती राठोड हिने केले.

कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक व पाहुण्यांचा परिचय संयोजक डॉ. मारोती कसाब यांनी करून दिला तर सूत्र संचालन संयोजक डॉ. अनिल मुंढे यांनी केले. या चर्चासत्राला दोनशेहून अधिक विद्यार्थी, अभ्यासक, संशोधक, प्राध्यापक उपस्थित होते.

क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले व महात्मा राष्ट्रीय पुरस्कार

भारतीय स्वातंत्र्याच्या अमृतमहोत्सवी वर्षानिमित्त महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या मराठी विभागाच्या वतीने देशातील साहित्यिकांसाठी महात्मा फुले व क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या नावाने पुरस्कार देण्याची योजना कार्यान्वित करण्यात आली पुरस्कार खालील प्रमाणे देण्यात आले.

महात्माफुले साहित्य पुरस्कार :

डॉ. प्रतिभा जाधव, नाशिक, संजय महल्ले, अमरावती आणि डॉ. रामकिशन दहिफळे, औरंगाबाद.

क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले साहित्य पुरस्कार:
उषा हिंगोणेकर (जळगाव), प्रा.विद्या बयास ठाकूर (शिरूर ताजबंद जि.लातूर), संजय चौधरी (नाशिक), हबीब भंडारे (औरंगाबाद) आणि डॉ. युवराज मानकर (यवतमाळ) यांना देण्यात आले.

मराठी विभाग विद्यार्थी संख्या २०२१–२२

अ.क्र.	वर्ग	प्रवेश विद्यार्थी			खुला		इमाव		अजाती		अनुजमाती	
		मुले	मुली	एकूण	मुले	मुली	मुले	मुली	मुले	मुली	मुले	मुली
१	बी.ए.प्रथम ऐच्छिक	२१	१५	३६	२	२	४	१०	१४	३	१	०
२	बी.ए.प्रथम द्वि.भाषा	२२	१९	४१	४	४	४	१४	१०	५	०	०
३	बी.ए.द्वितीय ऐच्छिक	११	१५	२६	२	१	२	४	७	९	०	१
४	बी.ए.द्वितीय द्वि.भाषा	१०	१९	२९	२	४	४	८	४	६	०	१
५	बी.ए.तृतीय वर्ष	९	१२	२१	१	१	३	८	५	३	०	०

मराठी विभाग निकाल
हिवाळी परीक्षा २०२०

अ.क्र.	वर्ग	पेपर	परीक्षेस बसलेले	परीक्षा दिलेले	अनुपस्थित	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	टक्केवारी
१	बी.ए.प्रथम द्वि.भाषा	१	४२	३५	७	३५	०	१००
२	बी.ए.प्रथम ऐच्छिक	१	४५	३५	१०	३५	०	१००
३	बी.ए.प्रथम ऐच्छिक	२	४५	३५	१०	३५	०	१००
४	बी.ए.द्वितीय भाषा	३	२१	१९	०	१९	०	१००
५	बी.ए.द्वितीय ऐच्छिक	५	२१	२०	१	२०	०	१००
६	बी.ए.द्वितीय ऐच्छिक	६	२१	२०	१	२०	०	१००
७	बी.ए.तृतीय ऐच्छिक	९	२३	२३	०	२३	०	१००
८	बी.ए.तृतीय ऐच्छिक	१०	२३	२३	०	२३	०	१००

मराठी विभाग निकाल
उन्हाळी परीक्षा २०२१

अ.क्र.	वर्ग	पेपर	परीक्षेस बसलेले	परीक्षा दिलेले	अनुपस्थित	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	टक्केवारी
१	बी.ए.प्रथम द्वि.भाषा	२	३०	३०	३	३०	०	१००
२	बी.ए.प्रथम ऐच्छिक	३	३४	२६	८	२६	०	१००
३	बी.ए.प्रथम ऐच्छिक	४	३४	२६	८	२६	०	१००
४	बी.ए.द्वितीय भाषा	४	२१	१९	२	१७	२	८९.४७
५	बी.ए.द्वितीय ऐच्छिक	७	२१	२०	१	२०	०	१००
६	बी.ए.द्वितीय ऐच्छिक	८	२१	२०	१	१९	१	९५.००
७	बी.ए.तृतीय ऐच्छिक	११	२२	२२	०	२२	०	१००
८	बी.ए.तृतीय ऐच्छिक	१२	२२	२२	०	२२	०	१००

प्रो.डॉ.अनिल मुंढे
प्रा.डॉ.मारोती कसाब
(मराठी विभाग)

हिंदी विभाग अहवाल
२०२१-२२

सन २००० मे महाविद्यालय की स्थापना के साथ हिंदी विभाग भी स्थापित हुआ है। हिंदी विभाग इस महाविद्यालय प्रारंभ से ही कार्यरत है। इस महाविद्यालय मे हिंदी विभाग निरंतर प्रगति के पथ पर अग्रेसर है। इस महाविद्यालय मे हिंदी विषय द्वितीय भाषा एवं ऐच्छिक के रूप मे पढाया जाता है। स्नातक स्तर पर हिंदी विषय लेने के लिए छात्र छात्राओं का बारावी कक्षा मे हिंदी विषय ही हो आवश्यक नही हैं। महाविद्यालय के हिंदी विभाग मे दो पूर्णकालीन अध्यापक है। प्रो. डॉ.नागराज मुळे ३ फरवरी २००४ से विभाग अध्यक्ष तथा प्रोफेसर के रूप में कार्यरत है तथा डॉ.पांडुरंग चिलगर ३० नंबर २००९ से सहाय्यक प्राध्यापक के रूप मे कार्यरत है। दोनो पूर्णकालीन हैं।

हर साल महाविद्यालय की सुरुवात जून मे होती है , इस साल महाविद्यालय की सुरुवात 'कोविड–१९' का प्रादुर्भाव होने के कारण सितंबर २०२१ को हुई। महाविद्यालय में प्रवेश लेते ही तासिकाएँ सुरू होती है। शैक्षणिक वर्ष २०२१ – २२ मे भी हमारे महाविद्यालय मे स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विश्वविद्यालय नांदेड का सत्र निहाय पाठ्यक्रम पठाया जाता है। हर साल की तरह २०२१ – २२ मे भी बी.ए.प्रथम, द्वितीय एवं तृतीय वर्ष मे प्रवेश लेने के बाद नियमित रूप से हिंदी की तासिकाएँ शुरू हो गई। हिंदी विभाग सत्र के प्रारंभ में सभी छात्र–छात्राओं की बैठक बुलाकर हिंदी साहित्य मंडल, संपादक मंडल की स्थापना करता हैं। सत्र के प्रारंभ मे सभी छात्रों के साथ चर्चा कर हिंदी विभाग साहित्य मंडल के अध्यक्ष तथ अन्य पदाधिकारीयों का प्रयास पत्रिका के संपादक व अन्य पदाधिकारी उनका चयन किया । उन्हे शुभकामनाये दी गई ।

शैक्षणिक वर्ष (२०२१–२२) हिंदी साहित्य मंडल तथा संपादक मंडल का गठन किया गया। वह इस प्रकार है ;

हिंदी साहित्य मंडल (२०२१ २२)

अध्यक्ष बनसोडे समृद्धी सुदास बी.ए.तृतीय वर्ष, उपाध्यक्ष पठाण फ़िज़ा महेबुब बी.ए. प्रथम वर्ष, सचिव नरवटे वर्षाराणी किसनराव बी.ए. द्वितीय वर्ष, सदस्य गवळी आरती मुकुंद बी.ए. तृतीय वर्ष, सदस्य काळे प्रीतम त्रिशरण, बी.ए.तृतीय वर्ष, सदस्य कांबळे प्रतीक्षा ज्ञानबा बी.ए.प्रथम वर्ष, सदस्य कोटंबे दिशा ज्ञानेश्वर बी.ए.प्रथम वर्ष, सदस्य साबळे सुप्रिया बालाजी बी.ए. द्वितीय वर्ष .

संपादक मंडल (२०२१ –२२)

संपादक कांबळे धनश्री प्रकाश बी.ए. द्वितीय वर्ष, सहसंपादक श्रीरामे ज्ञानेश्वर वेंकट बी.ए. द्वितीय वर्ष, सदस्य पाटील राम यशवंत बी.ए. द्वितीय वर्ष, सदस्य–गवळी आरती राम बी.ए. द्वितीय वर्ष, सद्स्य आडे अश्विनी मारोती बीए द्वितीय वर्ष उपर्यूक्त हिंदी साहित्य मंडल, संपादक मंडल का गठन किया गया। और दिनांक ५ जनवरी २०२२ के दिन हिंदी विभाग की ओर से हिंदी साहित्य मंडल व संपादक मंडल का उद्‌घाटन समारोह संपन्न हुआ। इस समारोह के लिए प्रमुख अतिथी के रूप में यशवंत अध्यापक महाविद्यालय, अहमदपुर के प्रधानाचार्य डॉ. मुगळे सर की उपस्थिती तथा महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपुर के प्रधानाचार्य डॉ. वसंत बिरादार सर ने

इस कार्यक्रम की अध्यक्षता की। कार्यक्रम बहुत ही शानदार संपन्न हुआ। इस अवसर पर हिंदी विभाग की ‘प्रयास’ पत्रिका का विमोचन भी किया गया।

हिंदी विभाग द्वारा डॉ.पांडुरंग चिलगरके संयोजन में दि. २९नवम्बर २०२१ के दिन ‘२१ वीं सदी और हिंदी कथा साहित्य ’ इस विषय पर राष्ट्रीय ई – संगोष्ठी का आयोजन किया गया । इस राष्ट्रीय संगोष्ठी के उद्घाटक तथा बीज भाषक डॉ. हेमंतकुमार ‘हिमांशु’, शहीद भगतसिंग महाविद्यालय, दिल्ली के थे तथा महाविद्यालय के प्रधानाचार्य डॉ डॉ.वसंत बिरादार सर ने अध्यक्षता की और किसान शिक्षण प्रसारक मंडल, उदगीर के सचिव मा.ज्ञानदेव झोडगे साहब की प्रमुख उपस्थिती थी। इस राष्ट्रीय संगोष्ठी मे मुख्य वक्ता के रूप मे डॉ.पंढरीनाथ पाटील नगांव धुले, डॉ. संतोष कुलकर्णी लातूर ने मार्गदर्शन किया। शोधनिबंध पठन सत्र के अध्यक्ष डॉ. कुमार बनसोडे थे। प्रातिनिधिक स्वरूप में डॉ. दयानंद साळुंखे, (कर्नाटक) डॉ.फरिदा खातून (पश्चिम बंगाल), डॉ.मनोहर भंडारे (महाराष्ट्र)इन्होने प्रस्तुत किये। इस राष्ट्रीय संगोष्ठी मे झूम और यू–ट्यूब के माध्यम से तीन सौ अधिक प्रतिभागी उपस्थित थे। प्राप्त शोधालेखों का प्रकाशन वान्या पब्लिकेशन्स कानपुर से ‘२१ वीं सदी और कथा साहित्य’ तथा ‘२१वीं सदी और कहानी साहित्य’ इन संपादकिय ग्रंथों का प्रकाशन किया गया।

हिंदी विभाग के सहा. प्रा.डॉ. पांडुरंग चिलगर के शोधनिर्देशन मे स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विश्वविद्यालय, नांदेड से कारामुंगीकर बालाजी गोविंदराव को पीएच.डी. की उपाधी प्राप्त हुई हैं ।

साथ ही छात्रों के सर्वांगीण विकास के लिये हिंदी विभाग सदैव कार्यरत रहता है । साल भर मे हिंदी विभाग की ओर से ‘प्रयास पत्रिका’ का विमोचन किया जाता है। साथ ही राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, क्रीडा विभाग, युवक महोत्सव, सांस्कृतिक कार्यक्रम मे भाग लेने के लिए छात्र –छात्राओं को सदैव प्रेरीत एवं प्रोत्साहित किया जाता है। इसके परिणाम स्वरूप अनेक विद्यार्थीयों ने उपर्युक्त विभाग में उल्लेखनीय काम किया है । शैक्षणिक गतिविधियों के साथ ही हिंदी दिवस, विश्व हिंदी दिवस तथा हिंदी साहित्यकारों की जयंती, पुण्यतिथी के उपलक्ष्य मे छात्रों को अवगत कराया जाता है। और साहित्यकारों का विशेष परिचय पी.पी.टी. के माध्यम से दिया जाता है । इस तरह शैक्षणिक वर्ष २०२१ – २२ में सबके सहयोग से हिंदी विभाग ने सफलता प्राप्त की हैं।

डॉ. पांडुरंग चिलगर
प्रो. डॉ. एन. यु. मुळे
हिंदी विभाग,
महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपुर, जि. लातूर

WINTER -2020

Class	Sem	Admited	Present	Absant	Pass	Faill	Parsentage
B.A.F.Y	S.L. I	67	52	15	52	-	100%
OPT	I	33	25	08	25	-	100%
	II	33	25	08	25	-	100%
B.A.S.Y.	S.L. III	27	25	00	25	-	100%
OPT	VI	09	09	00	09	-	100%
	VII	09	09	00	09	-	100%
SEC	I	05	05	00	05	-	100%
B.A.T.Y.	IX	06	06	00	06	-	100%
	X	06	06	00	06	-	100%

SUMMER-2021

Class	Sem	Admitted	Present	Absant	Pass	Faill	Parsentage
B.A.F.Y	S.L. II	54	44	1	43	01	97.72%
OPT	III	24	22	02	22	-	100%
	IV	24	22	02	22	-	100%
B.A.S.Y.	S.L. IV	27	26	01	26	-	100%
OPT	VII	09	08	01	07	01	87.50%
	VIII	09	08	01	07	01	87.50%
SEC	II	05	05	00	05	-	100%
B.A.T.Y.	XI	06	06	01	05	-	100%
	XII	06	05	01	05	-	100%
SEC	III&IV	04	04	00	04	-	100%

2021-22

Sr. No.	Class	Admitted Student			SC			ST			OBC			OPEN		
		M	F	Total	M	F	Total	M	F	Total	M	F	Total	M	F	Total
1	B.A.F.Y. S.L.HIN S.L.	46	36	82	21	20	41		01	01	10	13	23	15	02	17
	B.A.F.Y. Opt HIN	16	19	35	05	08	13				07	10	17	01	4	05
2	B.A.S.Y.Hin S.L.	23	16	39	05	11	16	-	-	-	04	10	14	03	06	09
	B.A.S.Y.Hin Opt	10	12	22	01	03	04	-	-	-	03	07	10	03	05	08
	B.A.S.Y. SEC	06	01	07	01	-	01	-	-	-	02	-	02	03	01	04
3	B.A.T.Y.Opt	02	05	07	01	03	04	-	-	-		02	02	-	-	-
	B.A.T.Y. SEC	01	03	04	01	01	02	-	-	-	-	02	02	-	-	-

Department of English

Annual Report (2021-22)

The department of English is one of the leading departments in the college. It offers UG course.At present one facultyis working in the department. The department of English tries to motivate to learn English language. The department conducts various activities for the enrichment of students such as seminars, group discussion &wallpaper publication.etc.

Every year Department of English forms English Literary Association at of Academic Year. Through English Literary Association runs wallpaper "Daffodils". Active students are nominated for the Editorial Board of the wallpaper "Daffodils".

The aim and objectives of English Literary Association is to inculcate among students a fondness for language and enhance their literary skills, to work overall personality development of students. Department tries to develop leadership qualities in the students by allowing them to arrange certain functions, to run wall-paper, to develop literary taste and writing skills among the students and to promote students for creative and critical thinking skills.

The English Literary Association was inaugurated with all its splendor and grandeur. Principal D.M. Mugale, Yeshwant B.Ed.CollegeAhmedpur the inaugurator and chief guest of this festive day. Hon'ble Principal Dr. Vasant Biradar was the Chairperson of this inaugural function. Mr. A.C.Akade, (Head, Department of English, M. P. M. Ahmedpur) and students were present at that time.

During this academic year Department of English organized One day national seminar on "Reflection of Society and Culture in Indian Literature in English" on 18th December 2021 morning at 11.30am on Zoom platform and YouTube Live. The Inaugural function was chaired by Hon'ble Principal Dr. Vasant Biradar, Mahatma Phule Mahavidyalaya Ahmedpur. The honourable Dean, Humanities and Social Sciences, Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded Dr. Ajay Tengse inaugurated the Seminar.

The key note address was delivered by Prof. Dr. Sachin Ketkar, Dept of English, Faculty of Arts, The Maharaja Sayajirao University of Baroda, Vadodara, Gujarat . His key note address with PPT presentation mapped broadly the history of poetry in Indian Writing in English. His presentation itself is a model for many of the delegates in writing research papers. His step by step analysis, dividing his presentation in to definite areas and then explaining in depth, quoting appropriate quotations from critics showed his serious nature of presentation. Undoubtedly, it was scholarly and informative. Principal Dr. Vasant Biradar in his presidential address wished the seminar a great success.

The Second session, which was Chaired by Dr.Dhananjay Deolalkar, Associate Professor, Government Vidarbha Institute of Science and Humanities, Amravati. In this Paper presentation session papers were presented by scholars and teachers.

The third session Valedictory session was chaired by Hon'ble Principal Dr. Vasant Biradar and Dr. Umesh Jagdale Professor, Dept of English, SN Arts, Malpani Commerce and BN Sarda Science College (Autonomus) Sangamner, Dist.- Ahmednagar, Maharashtra was the Chief Guest. Asst.Prof.Mr. Atish Akade, Convenor of the Seminar proposed Vote of thanks

The total registration crossed 750 and received 76 Research Papers. Dept. of English published these Research Papers in Reputed Peer Reviewed Journal.

The department is excelling in its research contribution through publication of research papers.

Class wise and Gender wise Students strength of Department of English

Sr.No.	Class	Male	Female	Total
1	B.A.F.Y.English (Comp.)	65	57	122
2	B.A.F.Y.English (Optional)	09	08	17
3	B.A.S.Y.English (Comp.)	31	36	67
4	B.A.S.Y.English (Optional)	01	03	4
5	B.A.T.Y.English (Optional)	02	10	12

Result of Department of English
Winter 2020
Semester I,III&V

Class	Paper No.	Name of the Teacher	Appeared	Pass	Fail	Result in %
B.A.F.Y. English (Comp.)	I	A.C.Akade	87	87	--	100%
B.A.F.Y. English (Opt.)	I	A.C.Akade	11	11	--	100%
	II	A.C.Akade	11	11	--	100%
B.A.S.Y English (Comp.)	III	A.C.Akade	44	44	--	100%
B.A.S.Y English (Opt.)	V	A.C.Akade	09	09	--	100%
	VI	A.C.Akade	09	09	--	100%
B.A.T.Y English (Opt.)	IX	A.C.Akade	08	08	--	100%
	X	A.C.Akade	08	08	--	100%

Result of Department of English
Summer 2021
Semester II,IV&VI

Class	Paper No.	Name of the Teacher	Appeared	Pass	Fail	Result in %
B.A.F.Y. English (Comp.)	II	A.C.Akade	74	74	--	100%
B.A.F.Y. English (Opt.)	III	A.C.Akade	09	09	--	100%
	IV	A.C.Akade	09	09	--	100%
B.A.S.Y English (Comp.)	IV	A.C.Akade	45	44	01	97,77%
B.A.S.Y English (Opt.)	VII	A.C.Akade	10	10	--	100%
	VIII	A.C.Akade	10	10	--	100%
B.A.T.Y English (Opt.)	XII	A.C.Akade	08	08	--	100%
	XIII	A.C.Akade	08	08	--	100%

सांस्कृतिक विभाग

वार्षिक अहवाल २०२१– २०२२

सांस्कृतिक विभाग हा महात्मा फुले महाविद्यालयातील सर्वात महत्त्वाचा विभाग आहे. या विभागातर्फे वर्षभर विविध उपक्रमांचे व कार्यक्रमांचे आयोजन करुन विद्यार्थ्यांच्या सुप्त गुणांना चालना दिली जाते. या विभागातर्फे २०२१–२०२२ या शैक्षणिक वर्षात विविध उपक्रम राबवून महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी अनेक कार्यक्रम घेण्यात आले. ते पुढीलप्रमाणे आहेत.

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेडच्या युवक महोत्सवात दरवर्षी महात्मा फुले महाविद्यालयाचे विद्यार्थी सहभागी होतात आणि चांगल्या प्रकारे आपल्या कलेचे प्रदर्शन करतात. परंतु यावर्षी कोरोना महामारी मुळे स्वामी रामानंद तीर्थ विद्यापीठ नांदेडचा युवक महोत्सव झाला नाही, तरीसुद्धा महात्मा फुले महाविद्यालयात ऑनलाईन व ऑफलाईन अनेक कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

विविध महापुरुषांच्या जयंत्या व पुण्यतिथी यांचे आयोजन.

महात्मा फुले महाविद्यालयात सांस्कृतिक विभागातर्फे विविध जयंत्या व स्मृती दिनांचे आयोजन केले जाते. माननीय प्राचार्य साहेबांच्या मार्गदर्शनाखाली महात्मा फुले महाविद्यालयातर्फे कॉलेजच्या सभागृहात दिनांक १९ फेब्रुवारी २०२२ रोजी शिवजयंती साजरी करण्यात आली. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादर पाटील होते. तर प्रमुख पाहुणे म्हणून संस्कृत विभाग प्रमुख डॉ.प्रशांत बिरादार हे उपस्थित होते.

महात्मा फुले जयंती, हुतात्मा दिन, छत्रपती संभाजी महाराज बलिदान दिन, शहीद दिन, महात्मा गांधी जयंती, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती, बिरसा मुंडा जयंती, स्वामी विवेकानंद जयंती, राजमाता जिजाऊ जयंती, सावित्रीबाई फुले जंयती, शहाजीराजे जयंती, अण्णा भाऊ साठे जयंती, लालबहादूर शास्त्री जयंती अशा अनेक जयंत्या व पुण्यतिथी यांचे आयोजन सांस्कृतिक विभागातर्फे होते.

भारत सरकारच्या आणि महाराष्ट्र सरकारच्या विविध परिपत्रकाद्वारे विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी जे उपक्रम राबविले जातात, त्या सर्व कार्यक्रमांचे आयोजन महात्मा फुले महाविद्यालयात सांस्कृतिक विभागाच्या द्वारे सातत्याने आयोजित केले जातात. सामाजिक समता दिन, राष्ट्रीय एकात्मता दिन, शहीद दिवस, संविधान दिवस या कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. तसेच दक्षता अभियानाचे आयोजन करण्यात आले.

विविध कार्यक्रमांचे आयोजन.

महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांसाठी ऑनलाइन निबंध स्पर्धा, वादविवाद स्पर्धा, वक्तृत्व स्पर्धा आयत्या वेळचे भाषण, रांगोळी स्पर्धा, बी.ए. प्रथम वर्ष विद्यार्थ्यांचा स्वागत कार्यक्रम, बी.ए. तृतीय वर्ष विद्यार्थ्यांसाठी निरोप समारंभ, वार्षिक स्नेहसंमेलन इत्यादी कार्यक्रमांचे ऑनलाईन व ऑफलाईन आयोजन सांस्कृतिक विभागातर्फे करण्यात आले व विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना वाव देण्यात आला.

डॉ. बब्रुवान मोरे

सांस्कृतिक विभाग प्रमुख

समाजशास्त्र विभाग

वार्षिक अहवाल २०२१-२०२२

किसान शिक्षण प्रसारक मंडळ उदगीर व्दारा संचलित महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूरची सुरुवात इ.स. २००० पासून झाली. महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून समाजशास्त्र विषयाची सुरुवात झाली. सामाजिक संबंधाचा अभ्यास करणारे शास्त्र म्हणजे समाजशास्त्र होय. समाजशास्त्राच्या अध्ययनामुळे व्यक्ती हा सामाजिक प्राणी बनतो. इतकेच नव्हे तर व्यक्तिच्या व्यक्तिमत्वाचा विकासही होतो. आज जगात दिवसेंदिवस समाजशास्त्राच्या अध्ययनाचे महत्त्व वाढू लागले आहे. कारण मानव हा भौतिक सुखाच्या पाठीमागे धावत असल्यामुळे आज अनेक प्रश्न व समस्या निर्माण झाल्या आहेत. त्यावर उपाय म्हणून समाजशास्त्र विषयाचे अध्ययन करणे आता जणू काळाची गरज बनली आहे.

इ.स. २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षाची सुरुवात झाली प्रवेश प्रक्रियेनंतर महाविद्यालयाचे सन्माननीय प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांच्या आदेशानुसार नियोजित केलेल्या वेळापत्रकानुसार समाजशास्त्र विषयाच्या तासिका सुरु झाल्या. या विभागात समाजशास्त्र विभाग प्रमुख म्हणुन प्रा. डॉ. सतिश ससाणे कार्यरत आहेत. समाजशास्त्र विभागात बी.ए. प्रथम वर्षात ५८ विद्यार्थी, बी. ए. व्दितीय वर्षात २९ तर बी. ए. तृतीय वर्षात १६ विद्यार्थी प्रवेशित झालेली आहेत.

माननीय प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली दरवर्षी समाजशास्त्र अभ्यासमंडळाचे उद्घाटन केले जाते. या शैक्षणिक वर्षात समाजशास्त्र अभ्यास मंडळाच्या निर्मितीसाठी समाजशास्त्र विषयाच्या सर्व विद्यार्थ्यांना एकत्र करुन बैठक आयोजित करण्यात आली. तेंव्हा समाजशास्त्र अभ्यास मंडळाचे व संपादक मंडळाच्या पदाधिकाऱ्यांची निवड अतिशय खेळीमेळीच्या व प्रसन्न वातावरणात करण्यात आली. ती पुढील प्रमाणे-

समाजशास्त्र अभ्यास मंडळ
२०२१-२२

अ.क्र.	पद	पदाधिकाऱ्याचे नाव	वर्ग
०१	**अध्यक्ष**	ससाणे मेघा अतुल	बी.ए. तृतीय वर्ष
०२	**उपाध्यक्ष**	हुलगुंडे अंजली बालाजी	बी.ए. तृतीय वर्ष
०३	**सचिव**	हंगरगे अश्विनी नामदेव	बी.ए. तृतीय वर्ष
०४	**सहसचिव**	काळे प्रीतम त्रिशरण	बी.ए. तृतीय वर्ष
०५	**कोषाध्यक्ष**	बनसोडे रत्नदीप श्रीराम	बी.ए. तृतीय वर्ष
०६	**सदस्य**	कांबळे सुषमा सूर्यकांत	बी. ए. व्दितीय वर्ष
०७	**सदस्य**	घेरे मोनिका लक्ष्मण	बी. ए. व्दितीय वर्ष

संस्कार भितीपत्रक संपादक मंडळ
२०२१-२२

अ.क्र.	पद	पदाधिकाऱ्याचे नाव	वर्ग
०१	संपादक	रेचेवाड ऐश्वर्या	बी.ए. व्दितीय वर्ष
०२	सह संपादक	मोरे संजीवनी मधुकर	बी.ए. व्दितीय वर्ष
०३	कार्यकारी संपादक	केगादे सीमा भागवत	बी. ए. तृतीय वर्ष
०४	रेखाटन	पठाण नुरजहाँ शौकत	बी. ए. प्रथम वर्ष
०५	सजावट	पठाण फिजा महेबुब	बी. ए. प्रथम वर्ष
०६	मांडणी	वाघमारे प्रियंका संतराम	बी. ए. प्रथम वर्ष
०७	सदस्य	पदमपल्ले गायत्री उद्धव	बी. ए. प्रथम वर्ष
०८	सदस्य	कांबळे प्रतिक्षा सोनबा	बी. ए. प्रथम वर्ष

दिनांक ०८ जानेवारी २०२२ रोजी महाविद्यालयाच्या महात्मा फुले सभागृहात समाजशास्त्र अभ्यास मंडळ उद्‌घाटन सोहळा व संस्कार भित्तीपत्रकाचे प्रकाशन कार्यक्रम महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांच्या अध्यक्षतेखाली संपन्न झाला. या कार्यक्रमाला प्रमुख पाहुणे म्हणुन कर्मयोगी तुळशीराम पवार महाविद्यालय हाडोळती येथील प्रभारी प्राचार्य डॉ. रमेश गंगथडे, इतिहास विभाग प्रमुख हे उपस्थित होते. या कार्यक्रमात प्रमुख पाहुण्यांनी आजच्या समाजाचा संस्कार आणि संस्कृतीची नव्याने गरज आहे. कारण आजचा समाज हा भौतिक सुखाच्या मागे धावतो आहे. म्हणून समाजात नवनवीन समस्या निर्माण होत आहेत. यावर उपाय म्हणुन विद्यार्थ्यांनी समाजशास्त्राचा अभ्यास करणे व नवसमाजाची निर्मिती करणे हे विद्यार्थ्यांचे कर्तव्यच असले पाहिजे असे प्रमुख पाहुण्यांनी विद्यार्थ्यांना या प्रसंगी मार्गदर्शन केले. या कार्यक्रमाच्या अध्यक्षीय समारोपात महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांनीही अमूल्य मार्गदर्शन केले. सर्व मान्यवरांच्या हस्ते अभ्यास मंडळ व संपादक मंडळाच्या सर्व पदाधिकाऱ्यांचे स्वागत करण्यात आले. व संस्कार नावाच्या भित्तीपत्रकाचे प्रकाशन सर्व मान्यवरांच्या हस्ते करण्यात आले.

समाजशास्त्र विभागाच्या वतीने वर्षभरात महापुरुषांच्या जयंती व स्मृती दिनानिमित्त व विविध दिनांचे औचित्य साधुन विविध विषयांवर एकुण सहा भित्तीपत्रकाचे प्रकाशन मा. प्राचार्य साहेबांच्या हस्ते करण्यात आले.

दिनांक २८ नोव्हेंबर २०२१ रोजी बहुजन तत्ववेत्ता महात्मा जोतिराव फुले यांच्या जीवन कार्यावर अमुल्य प्रकाश टाकणारा संपादित ग्रंथ मा. प्राचार्य साहेबांच्या अध्यक्षतेखाली प्रकाशित करण्यात आला.

समाजशास्त्र आंतरराष्ट्रीय परिषदेचे ऑनलाईन आयोजन

दि. ९ एप्रिल २०२२ रोजी समाजशास्त्र विभागाव्दारे युगपुरुष डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर या विषयावर एक दिवसीय आंतरराष्ट्रीय ऑनलाईन परिषदेचे आयोजन करण्यात आले होते. या परिषदेला जगभरातुन जवळपास १०० समाजशास्त्राचे अभ्यासक, संशोधक व इतर संशोधक, लेखक सहभागी झाले होते. यामध्ये जवळपास १२० संशोधकांनी आपले अभ्यासपूर्ण शोधनिबंध पाठविले होते. हा ग्रंथ डॉ. सतिष ससाणे यांनी मा. प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली सिद्धी प्रकाशन नांदेड यांच्या वतीने ISBN जर्नल प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या मुख्य संपादकत्वाखाली प्रकाशित केले.

दि. ०८ मार्च २०२२ रोजी जागतिक महिला दिनानिमित्त 'जागर कर्तृत्वाचा सन्मान जिजाऊ सावित्रीच्या लेकिचा' या विषयावर महात्मा फुले

सभागृहामध्ये कार्यक्रम घेण्यात आला. शैक्षणिक, सामाजिक, संशोधन क्षेत्रात कर्तृत्व सिद्ध करणाऱ्या आठ महिलांचा या प्रसंगी मोमेंटो, शाल, पुष्प देवून त्यांचा गुणगौरव करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील हे होते तर या कार्यक्रमाला प्रमुख पाहुणे म्हणून प्रा. डॉ. बालाजी कारामुंगीकर हे उपस्थित होते.

वर्गनिहाय विद्यार्थी संख्या २०२१-२०२२

अ. क्र.	वर्ग	प्रवेशित		एकुण	OPEN		OBC		SC		NT	
		मुले	मुली		M	F	M	F	M	F	M	F
01	बी.ए.प्रथम वर्ष	25	33	58	8	15	7	12	4	5	3	4
02	बी.ए.व्दितीय वर्ष	15	14	29	5	5	5	6	2	3	2	1
03	बी.ए.तृतीय वर्ष	7	9	16	2	3	3	2	2	1	1	2

हिवाळी २०२० चा समाजशास्त्र विषयाचा निकाल

अ.क्र.	वर्ग	पेपर क्र.	प्रवेशित संख्या	परिक्षा दिलेले	अनुपस्थित	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	टक्केवारी
०१	बी.ए.प्रथम वर्ष	I	४३	३५	८	३५	०	१०० %
०२	बी.ए.प्रथम वर्ष	II	४३	३५	८	३५	०	१०० %
०३	बी.ए.व्दितीय वर्ष	VII	१४	१४	०	१४	०	१०० %
०४	बी.ए.व्दितीय वर्ष	VIII	१४	१४	०	१४	०	१०० %
०५	बी. ए. तृतीय वर्ष	XI	२१	२१	०	२१	०	१०० %
०६	बी. ए. तृतीय वर्ष	XII	२१	२१	०	२१	०	१०० %

उन्हाळी २०२१ चा समाजशास्त्र विषयाचा निकाल

अ.क्र.	वर्ग	पेपर क्र.	प्रवेशित संख्या	परिक्षा दिलेले	अनुपस्थित	उत्तीर्ण	अनुत्तीर्ण	टक्केवारी
०१	बी.ए.प्रथम वर्ष	III	३५	३०	५	३०	०	१०० %
०२	बी.ए.प्रथम वर्ष	IV	३५	२९	६	२९	०	१०० %
०३	बी.ए.व्दितीय वर्ष	VII	१४	१३	०	१३	०	१०० %
०४	बी.ए. व्दितीय वर्ष	VIII	१४	१३	०	१३	०	१०० %
०५	बी.ए.तृतीय वर्ष	XI	२१	२०	१	२०	०	१०० %
०६	बी.ए.तृतीय वर्ष	XII	२१	२०	१	२०	०	१०० %

प्रा. डॉ. सतीश ससाणे
समाजशास्त्र विभाग प्रमुख,
महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूर

अर्थशास्त्र विभाग

(अहवाल २०२१ – २२)

महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून म्हणजेच शै.व.२०००– २००१ पासून अर्थशास्त्र विभाग महाविद्यालयामध्ये यशस्वीपणे शैक्षणिक ज्ञानयज्ञात ‘शिक्षणाचं देणं, गुणवत्तेचं लेणं’ या उक्तीप्रमाणे कार्यरत आहे. विद्यार्थी केंद्रबिंदू मानून विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्तेसोबत व्यवहारिक ज्ञान व सर्वांगीण विकास घडावा या दृष्टीने ‘फुले पॅटर्न’ चा महत्वाचा भाग म्हणून अर्थशास्त्र विभाग प्रयत्नरत राहिलेला आहे. विद्यार्थ्यांना अर्थशास्त्राच्या सैद्धान्तिक ज्ञानासोबत, व्यवहारिक ज्ञान तसेच त्यांच्यातील सुप्त कौशल्य विकसित होण्याच्या दृष्टीने विविध प्रेरणात्मक कार्यक्रम यशस्वीपणे प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनातून राबवत आलेला आहे. यामध्ये विद्यार्थ्यांच्या स्वागत कार्यक्रमापासून ते अर्थशास्त्र अभ्यास मंडळ, संपादक मंडळ स्थापन करणे, विद्यार्थ्यांच्या संशोधन वृत्तीला वाव मिळविण्यासाठी ‘अर्थस्पंदन’ भित्तीपत्रक दर महिन्याला प्रकाशित करणे, औद्योगिक सहल काढणे, यासारख्या वेगवेगळ्या उपक्रमांच्या माध्यमातून अर्थशास्त्र विभाग विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानकक्षा विस्तारण्यासाठी सातत्यपूर्ण प्रयत्न करत राहिला आहे.

कोरोना विषाणू साथरोगाच्या प्रादुर्भावामुळे २०२१–२२ हे शैक्षणिक वर्ष प्रभावीत असल्याने या शैक्षणिक वर्षातील प्रथम सत्रात दि. १५ नोव्हेंबर २०२१ पर्यंत प्रत्यक्ष तासिका घेता न आल्यामुळे उपरोक्त नियमित उपक्रम राबवता आले नाहीत. परंतु असे असले तरी ऑनलाईन क्लासच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचा शैक्षणिक ज्ञानयज्ञ खंडित होऊ दिला नाही. या काळात ऑनलाइन शिक्षणासोबत यूट्यूब, व्हाट्सअप ग्रुप च्या माध्यमातून शैक्षणिक साहित्य व माहिती विद्यार्थ्यांना दिल्या गेली.

दि. १५ नोव्हेंबर २०२१ नंतर कोव्हिड नियमांचं पालन करून प्रत्यक्ष तासिका सुरू करण्यात आल्या होत्या.

नियमित उपक्रमाचा भाग म्हणून नवे प्रवेशित विद्यार्थ्यांची बैठक घेऊन अर्थशास्त्र अभ्यास मंडळ व अर्थशास्त्र विषयाचे संपादक मंडळ स्थापन करण्यात आले.

अर्थशास्त्र अभ्यास मंडळ –

पद	**विद्यार्थ्यांचे नाव**
अध्यक्ष	दोडे गीता व्यंकटराव (बी.ए.तृ.व.)
उपाध्यक्ष	बनसोडे समृद्धी सुदास (बी.ए.तृ.व.)
सचिव	दहीकांबळे दिव्या राजीव (बी.ए.तृ.व.)
सहसचिव	ससाणे संजना शांतीशील (बी.ए.तृ.व.)
कार्याध्यक्ष	पोले कोमल संभाजी (बी.ए.तृ.व.)
सदस्य	जाधव रामप्रसाद ऊकांडी (बी.ए.तृ.व.)
	गायकवाड प्रज्ञा प्रकाश (बी.ए.द्वि.व.)
	सपना कांबळे शिवाजी (बी.ए.प्र.व.)

अर्थशास्त्र संपादक मंडळ –

पद	**विद्यार्थ्यांचे नाव**
संपादक	रागिरी श्रिवाणी तिरुपती (बी.ए.तृ.व.)
सहसंपादक	रेचेवाड ऐश्वर्या दयानंद (बी.ए.द्वि.व.)
कार्यकारी संपादक	नंदवंशी विश्वनंदा दयानंद (बी.ए.द्वि.व.)
मांडणी	येडले संजीवनी मुक्तिराम (बी.ए.तृ.व.)

रेखाटन	पदमपल्ले गायत्री उद्धव (बी.ए.प्र.व.)
सजावट	बडगिरे वैष्णवी ज्ञानोबा (बी.ए.प्र.व.)
सदस्य	ससाणे मेघा अतुल (बी.ए.तृ.व.)
	गायकवाड प्रज्ञा प्रकाश (बी.ए.द्वि.व.)
	गवळी आरती राम (बी.ए.द्वि.व.)

दि. ०८ जानेवारी २०२२ रोजी सामाजिकशास्त्र अभ्यास मंडळ उद्‌घाटन कार्यक्रमांमध्ये अर्थशास्त्र अभ्यास मंडळाच्या उद्‌घाटनाचा कार्यक्रम संपन्न झाला. तसेच अर्थशास्त्र संपादक मंडळाच्या वतीने तयार करण्यात आलेल्या 'अर्थस्पंदन' या भित्ती पत्रक विमोचन मान्यवरांच्या हस्ते झाले. या कार्यक्रमासाठी अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार तर प्रमुख मार्गदर्शक म्हणून कर्मयोगी तुळशीराम पाटील महाविद्यालय, हडोळती चे प्राचार्य डॉ.रमेश गंगथडे हे होते.

दि.११ जानेवारी २०२२ ते दि. ३१ जानेवारी २०२२ या काळात पुन्हा शासन व विद्यापीठाच्या निर्देशानुसार ऑनलाईन अध्यापनाचे कार्य सुरू झाले. दि.०८ फेब्रुवारी २०२२ ते दि. २२ फेब्रुवारी २०२२ या काळात विद्यापीठीय परीक्षा संपन्न झाल्या. दि. २३ फेब्रुवारी २०२२ पासून द्वितीय सत्राला सुरुवात झाली. परंतु एसटी कर्मचार्यांच्या संपामुळे महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांच्या नियमित उपस्थिती ला मर्यादा आली. त्यामुळे प्रत्यक्ष अध्यापनात सोबत ऑनलाईन अध्यापन करण्यात आले प्रत्यक्ष उपस्थिती कमी असल्यामुळे नियमित उपक्रम राबविण्यास मर्यादा आल्या असे असले तरी माननीय प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनानुसार 'अर्थस्पंदन' या भित्तीपत्रकाचे विविध महत्त्वपूर्ण विषयावरचे विशेषांक नियमितपणे प्रकाशित करून विद्यार्थ्यांच्या सुप्तगुणांना संशोधन कौशल्याला वाव देण्याचा प्रयत्न केला गेला.

विद्यार्थ्यांत संशोधन विषयक जाणीव जागृती व्हावी यासाठी महाविद्यालयाच्या वतीने स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाच्या सहकार्याने, दिनांक ९ मे २०२२ रोजी 'भारतीय आर्थिक विचारांची वैश्विक प्रासंगिकता' या विषयावर एक दिवसीय आंतरराष्ट्रीय ऑनलाईन परिषद घेण्यात आली या परिषदेस मोठ्या प्रमाणात प्रतिसाद लाभला. जवळपास १२५ हून अधिक संशोधन क्षेत्रातील प्राध्यापक, संशोधक, विद्यार्थ्यांची उपस्थिती होती. या परिषदेच्या निमित्ताने आलेल्या शोधलेखांचा संग्रह असलेला एक बहारदार अंक, संशोधन पुस्तिका म्हणून प्रकाशित होत आहे.

थोडक्यात, २०२१-२२ हे शैक्षणिक वर्ष सुद्धा कोरोना साथ रोगाने प्रभावित झालेले वर्ष असले तरीही 'संकटाला संधी' समजून अर्थशास्त्र विभागाने मा. प्राचार्यांच्या मार्गदर्शनाखाली शैक्षणिक कार्यात व गुणवत्ता विकासात खंड पडू दिला नाही.

शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ - विद्यार्थी संख्या

वर्ग	विद्यार्थी	विद्यार्थिनी	एकूण
बी. ए. प्रथम वर्ष	१८	१२	३०
बी. ए. द्वितीय वर्ष	०९	१३	२२
बी. ए. तृतीय वर्ष	०४	१७	२१
एकूण	३१	४२	७३

अर्थशास्त्र विभागाचा निकाल
बी.ए.प्रथम वर्ष, द्वितीय वर्ष, तृतीय वर्ष (२०२०- २१)

सत्र/ पेपरक्रमांक		प्रवेशितविद्यार्थी	परीक्षेसबसलेले	परीक्षादिलेले	अनुपस्थित	उत्तीर्ण	निकालशे.प्रमाण
प्रथमसत्र	I	34	34	27	07	27	100 %
	II	34	34	27	07	27	100 %
द्वितीयसत्र	III	34	28	25	03	25	100%
	IV	34	28	25	03	25	100%
तृतीयसत्र	V	23	23	22	01	22	100 %
	VI	23	23	22	01	22	100 %
	SEC-I	6	6	6	-	6	100 %
चतुर्थसत्र	VII	23	22	21	-	21	100 %
	VIII	23	22	21	-	21	100 %
	SEC-II	6	6	6	-	6	100 %
पाचवेसत्र	IX	21	21	21	-	21	100 %
	X	21	21	21	-	21	100 %
	SEC-III	6	6	6	0	6	100 %
सहावेसत्र	XI	21	21	20	1	20	100 %
	XII	21	21	20	1	20	100 %
	SEC-IV	6	6	6	0	6	100 %

प्रा. डॉ.डी.डी.चौधरी
अर्थशास्त्र विभाग प्रमुख

राज्यशास्त्र विभाग

वार्षिक अहवाल २०२१-२२

विद्यार्थी संख्या

अ. क्र	वर्ग	प्रवेशित विद्यार्थी			Open		OBC		SC		ST	
		मुले	मुली	एकूण	M	F	M	F	M	F	M	F
1	बी.ए.प्रथम वर्ष	35	24	**59**	06	04	04	14	24	06	01	.
2	बी.ए.व्दितीय वर्ष	20	16	**36**	03	02	07	10	10	04	.	.
3	बी.ए.तृतीय वर्ष	11	19	**30**	02	03	03	10	05	07	.	.

विभागातर्फे आयोजित करण्यात येणारे कार्यक्रम

राज्यशास्त्र विभागामार्फत दर वर्षी ऑगस्ट महिन्यात भिती पत्रकाचे प्रकाशन करण्यात येते परंतु यावर्षी कोरोना प्रभावित काळ असल्यामुळे फक्त तीन भीती पत्रकाचे विमोचन करण्यात आले सदरील भीती पत्रकाचे नाव जनता राज असे ठेवण्यात आले होते सदरील किती पत्रकाच्या माध्यमातून वेगवेगळ्या विषयावर विशेष अंक काढण्यात आलेल्या भीती पत्रकाचे प्रकाशन ज्या संपादक मंडळामार्फत व अभ्यास मंडळामार्फत केले जाते त्याची यादी खालील प्रमाणे आहे

• अभ्यास मंडळ •

१) अध्यक्ष : दहीकांबळे दिव्या राजीव BA TY
२) उपाध्यक्ष : हुलगुंडे अंजली बालाजी BATY
३) सचिव : नरवटे वर्षाराणी किशनराव Sy
४) सहसचिव : जाधव शालू भीमा FY
५) सदस्य : १) शेख नगमा खलील
२) शिंदे प्रिया संतोष

• संपादक मंडळ •

१) संपादक : केजकर गीतांजली रामराव TY
२) सहसंपादक : कदम शंकर, काळे प्रीतम TY
३) कार्य संपादक : शेख सानिया, शेख सिमा SY
४) रेखाटन : साबळे सुप्रिया बालाजी SY
५) मांडनी : जाधव रामप्रसाद उकंडी TY
६) सजावट : केगादे अभिषेक माधव FY

राज्यशास्त्र विभागाअंतर्गत २० डिसेंबर २०१९ रोजी एक दिवसीय राष्ट्रीय ऑनलाईन परिषद घेण्यात आली व या निमित्ताने भारतीय राजकारण आणि केंद्र-राज्य संबंधातील तणाव या विषयावर चर्चासत्र आयोजित करण्यात आले होते या चर्चासत्राचे बीज भाषक म्हणून डॉ. डी. एम. कुंचलवाड राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख तथा राज्यशास्त्र अभ्यास मंडळ सदस्य स्वा.रा.ती.म.वि. नांदेड हे उपस्थित होतेतसेच सत्राध्यक्ष अध्यक्ष म्हणून डॉ. एन.जी. अडकिणे राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख कैलासवासी बाबासाहेब देशमुख गोरठेकर महाविद्यालय उमरी हे उपस्थित

होते सदरील चर्चासत्रावर आधारीत एक अंक काढण्यात आला या सर्व प्रक्रियेत विद्यार्थ्यांचा प्रत्यक्ष–अप्रत्यक्ष सहभाग नोंदवून त्यांना संशोधनात्मक मार्गदर्शन प्राप्त होण्यास मदत झाली

विद्यार्थ्यांना मतदार जागृती अभियाना अंतर्गत मतदान लोकशाही साठी किती आवश्यक आहेया विषयावर प्रबोधन व्हावे म्हणून मतदार जागृती निकोप लोकशाहीसाठी आवश्यक या विषयावर २५ जानेवारी २०२२ रोजी ऑनलाइन कार्यक्रम घेण्यात आला या कार्यक्रमाचे प्रमुख पाहुणे डॉ.कल्पना माणिकराव कदम राज्यशास्त्र विभागनेताजी सुभाष चंद्र बोस महाविद्यालय नांदेड हे होते तसेच कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉक्टर वसंत बिरादार सर हे होते . सदरील कार्यक्रमात प्रमुख पाहुण्यांनी मतदानाबाबत ची उदासीनता आणि त्याचा लोकशाहीच्या यशस्वीतेवर होणारा परिणाम याविषयी आपले विचार मांडले सदरील कार्यक्रमाला विद्यार्थी व इतरही मान्यवर उपस्थित होते.

राज्मशास्त्र विषयाचा निकाल

Result of Winter 2020

Class	Paper	Admitted	Present	Absent	Pass	Fail	%
BAFY	I	**60**	**50**	10	**50**	**00**	**100**
	II	**60**	**50**	10	**50**	**00**	**100**
BASY	V	**28**	**27**	1	**27**	**00**	**100**
	VI	**28**	**27**	1	**27**	**00**	**100**
BATY	IX	20	19	1	**19**	**00**	**100**
	X	20	19	1	19	**00**	**100**

Result of Summer 2021

Class	Paper	Admitted	Present	Absent	Pass	Fail	%
BAFY	III	**48**	39	09	38	01	**97.43**
	IV	**48**	39	09	38	01	**97.43**
BASY	VII	**28**	27	01	26	01	**96.29**
	VIII	**28**	27	01	26	01	**96.29**
BATY	XI	**19**	19	0	19	0	**100**
	XII	19	19	0	19	0	**100**

डॉ. पी.पी. चौकटे

राज्यशास्त्र विभाग प्रमुख

संस्कृत विभाग
वार्षिक अहवाल २०२१-२२

विद्यार्थी संख्या

अ. क	वर्ग	प्रवेशितविद्यार्थी			Open		OBC		SC		NT	
		मुले	**मुली**	**एकूण**	**M**	**F**	**M**	**F**	**M**	**F**	**M**	**F**
1	बी.ए.प्रथम वर्ष	14	06	**20**	02	01	0	03	11	01	01	01
2	बी.ए.व्दितीय वर्ष	07	07	**14**	00	01	03	01	04	02	0	03
3	बी.ए.तृतीय वर्ष	01	02	**03**	0	0	0	01	0	01	0	01

महाकवि कालिदास व संस्कृतदिन

संस्कृत विभागातर्फे दरवर्षी आषाढ महिन्याचा प्रथम दिवस 'महाकवि कालिदास दिन' म्हणून साजरा करण्यात येतो. हीच पंरपरा कायम ठेवत या वर्षीही कोरोनामुळे विद्यार्थ्यांना ऑनलाईन कालिदासाच्या प्रतिमा, माहिती व साहित्य इत्यादी पाठवून 'महाकवि कालिदास दिन' व संस्कृत दिन साजरा करण्यात आला.

'संस्कृत वाङमय' मंडळ व संपादकमंडळ उदघाटन

संस्कृत वाङ्मय मंडळ व संपादक मंडळ उद्घाटन संस्कृत विभागातर्फे दरवर्षी वाङ्मय मंडळ व संपादक मंडळ उद्घाटन कार्यक्रम ही साजरा करण्यात येतो. भारतीय स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवानिमित्त्य दिनांक ०५ जानेवारी २०२२ रोजी हा कार्यक्रम साजरा करण्यात आला.या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार होते. उद्घाटक म्हणून यशवंत अध्यापक महाविद्यालय, अहमदपूरचे मा. प्राचार्य डी. एम. मुगळे होते. प्रमुख उपस्थितीत महाविद्यालयाचे उपप्राचार्य प्रो. डॉ. डी.डी. चौधरी होते. विद्यार्थ्यांनीही मोठया उत्साहाने कार्यक्रमात सहभाग घेतला.

'संस्कृतसुधा' भित्तीपत्रकाचे प्रकाशन

संस्कृत संपादक मंडळ तर्फे दरवर्षी संस्कृतसुधा भित्तीपत्रकाचे प्रकाशन करण्यात येते. या वर्षीही संस्कृतसुधा भित्तीपत्रकाच्या संस्कृतभाषा ज्ञान व संभाषण अशा विविध विषयावर आधारित विषेशांकाचे प्रकाशन महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार व प्रमुख पाहुण्यांच्या हस्ते करण्यात आले.

ऑनलाईन इंटरनॅशनल सेमीनार

शिकवणीसह विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानामध्ये भर पडावी व इतर उपक्रमात त्यांना सहभागी करून घ्यावे यासाठी संस्कत विभागातर्फे भारतीय स्वातंत्र्याच्या अमृत महोत्सवानिमित्य 'संस्कृत व्याकरण की आचार्य परंपरा एवं वैष्ट्यि' या विषयावर ऑनलाईन इंटरनॅशनल सेमीनार दिनांक ०५ मार्च २०२२ रोजी घेण्यात आला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार होते. प्रमुख उपस्थितीत किसान शिक्षण प्रसारक मंडळ, संस्थेचे सचिव, मा. श्री ज्ञानदेव झोडगे होते, उद्घाटक म्हणून मा. श्री धर्मपाल महेंद्र जैन, (टोरांटो कॅनडा) हे होते. प्रमुख वक्ते म्हणून दिल्ली विश्वविद्यालयाचे संस्कृत विभाग प्रमुख मा. प्रो. डॉ. सत्यपाल सिंह होते.

निमंत्रित वैश्विक संस्कृत मंच महाराष्ट्र प्रांतच्या उपाध्यक्षा प्रो. डॉ. सौ. मंजुषा कुलकर्णी होत्या. संयोजक म्हणून संस्कृत विभागप्रमुख डॉ. प्रशांत बिरादार व सहसंयोजक नेताजी सुभाषचंद्र बोस महाविद्यालयाचे संस्कृत विभागप्रमुख डॉ. शशिकांत दरगु होते. परामर्षदाता म्हणून वैश्विक संस्कृत मंचचे सचिव डॉ. राजेशकुमार मिश्रा होते. या कार्यक्रमात सर्व विद्यार्थ्यांनी उत्साहाने सहभाग घेतला.

संस्कृत विषयाचा निकाल (२०२०-२०२१)

Result of Winter 2020

Class	Paper	Admitted	Present	Absent	Pass	Fail	%
BAFY	I	**13**	**13**	00	**13**	**00**	**100%**
	II	**13**	**13**	00	**13**	**00**	**100%**
BASY	V	**03**	**03**	00	**03**	**00**	**100%**
	VI	**03**	**03**	00	**03**	**00**	**100%**
BATY	IX	04	04	00	**04**	**00**	**100%**
	X	04	04	00	**04**	**00**	**100%**

Result of Summer 2021

Class	Paper	Admitted	Present	Absent	Pass	Fail	%
BAFY	III	**13**	10	03	10	00	**100%**
	IV	**13**	10	03	10	00	**100%**
BASY	VI	**04**	04	00	04	00	**100%**
	VIII	**04**	04	00	04	00	**100%**
BATY	XI	**04**	03	01	03	00	**100%**
	XII	04	3	01	03	00	**100%**

भूगोल विभाग
वार्षिक अहवाल २०२१-२०२२

महाविद्यालयाच्या सुरुवातीपासुन म्हणजेच इ. स.२००० पासून भूगोल ऐच्छिक विषयाला महाविद्यालयात सुरुवात झाली. विषय वेगवेगळ्या स्पर्धा परीक्षेस उपयुक्त असल्यामुळे विषयाला विद्यार्थ्यांचा भरभरून प्रतिसाद मिळत असतो. विभागात मी डॉ. दिगंबर माने व डॉ. सचिन गर्जे कार्यरत आहेत. गेल्या २१ वर्षात विभागाने अनेक गुणवंत विद्यार्थी घडविले आहेत व ते आज वेगवेगळ्या ठिकाणी शिक्षण घेत आहेत व वेगवेगळ्या पदावर कार्यरत आहेत.

महाविद्यालयाचा उज्ज्वल यशाच्या परंपरेत व जडणघडणीत भूगोल विभागाच्या विद्यार्थ्यांचे योगदान नक्कीच मोलाचे आहे. भूगोल विषयाच्या विद्यार्थ्यांनी विद्यापीठ स्तरावर सर्वाधिक गुण घेऊन सुवर्णपदकाचे दोन वेळा मानकरी ठरले आहेत व यांनी महाविद्यालयाचे नावलौकिक वाढविले आहे.

शैक्षणिक वर्ष २०२० -२०२१ मध्ये भूगोल विषयाच्या प्रथम, द्वितीय आणि तृतीय वर्षाचा हिवाळी आणि उन्हाळी परीक्षेचा निकाल १००% लागला.

शैक्षणिक वर्ष २०२१-२०२२ मध्ये भूगोल विषयाला विद्यार्थी संख्या ही पुढील प्रमाणे होती

बी.ए.प्रथम वर्ष १६मुले -१७मुली- एकूण-३३
बी.ए.द्वितीय वर्ष ६मुले१२ मुली -एकूण-१८
बी.ए.तृतीय वर्ष ३मुले-६-मुली एकूण-९
बी.ए.द्वितीय वर्ष SEC 3मुले-४ मुली-एकूण-७
बी.ए.तृतीय वर्ष SEC-5 मुले-० मुली-एकूण-५

Covid-19 या आपत्कालीन परिस्थितीमुळे महाविद्यालयात१६ नोव्हेंबर पासून प्रवेश प्रक्रिया सुरू झाली. प्रत्यक्ष तास सुरू झाल्यानंतर भूगोल अभ्यास मंडळाची बैठक संपन्न झाली. या बैठकीमध्ये लोकशाही पद्धतीने अभ्यास मंडळ सदस्यांची निवड करण्यात आली सर्वानुमते भूगोल अभ्यास मंडळाच्या अध्यक्षपदी पवार रोहित ची निवड करण्यात आली व उपाध्यक्षपदी पोले कोमल ची निवड करण्यात आली. अभ्यास मंडळाकडून भित्ती पत्रक तयार केली जातात. तसेच वेगवेगळे दिवस साजरे करण्यात येतात.

८ जानेवारी २०२२ रोजी अभ्यास मंडळ उद्घाटन कार्यक्रम घेण्यात आला व कार्यक्रमात भित्ती पत्रकाचे प्रकाशन करण्यात आले व नंतर १४ जानेवारी २०२२ रोजी भूगोल दिन कार्यक्रम साजरा करण्यात आला.

अभ्यास मंडळामार्फत माळेगाव या गावचे ग्राम सर्वेक्षण करण्यात आले व अहवाल लेखन करून विद्यार्थ्यांनी विभागात सादर केले.

अभ्यास मंडळ

अध्यक्ष	पवार रोहित
उपाध्यक्ष	पोले कोमल
सचिव	रागिरी श्रीवाणी
सहसचिव	ससाणे संजना
कोषाध्यक्ष	द्याडे वीरेंद्र
सदस्य	गुटे कांचन
सदस्य	गवळी आरती

संपादक मंडळ

संपादक	कांबळे धनश्री

सहसंपादक	शेख जुफेशा
प्रसिद्धी प्रमुख	कोटंबे दिशा
मांडणी	गायकवाड प्रज्ञा
सजावट	जाधव शालू
	डांगे गीता
	बडगिरे वैष्णवी

भूगोल विभागाच्या वतीने राष्ट्रीय ऑनलाईन चर्चासत्राचे आयोजन करण्यात आले. कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील हे होते. तर प्रमुख उपस्थिती मा. झोडगे साहेब हे होते. कार्यक्रमाचे उद्घाटन डॉ. एम.पी मानकरी यांनी केले. बीजभाषक प्राचार्य डॉ. एच. बी. राठोड हे होते. तर सेवानिवृत्त प्राचार्य डॉ. बी.जी वेळापूरकर यांनी मार्गदर्शन केले सत्रअध्यक्ष म्हणून डॉ. राजू गवारे यांनी शोधनिबंधाचे मूल्यमापन केले. कार्यक्रमाचे प्रास्तावीक विभाग प्रमुख डॉ. दिगंबर माने यांनी केले. या राष्ट्रीय चर्चासत्रातील शोधनिबंधाचे संशोधन पत्रिकेच्या माध्यमातून प्रकाशन करण्यात आले.

विद्यार्थ्यांची ज्ञानाची पातळी वाढवणे हा विभागाचा मुख्य उद्देश असून, यासाठी भूगोल विभाग सदैव कार्यरत आहे. यासाठी महाविद्यालयाचे माननीय प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील वेळोवेळी मार्गदर्शन करत असतात.

डॉ. दिगंबर माने
भूगोल विभाग प्रमुख
प्रा. डॉ. सचिन गर्जे
भूगोल विभाग

छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्र

वार्षिक अहवाल २०२१– २०२२

महान राष्ट्रीय पुरुषांच्या कार्याची ओळख नव्या पिढीला व्हावी म्हणून विविध विद्यापीठांमध्ये अध्यासन केंद्रे ही महापुरुषांच्या नावाने चालविली जातात.छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्राची स्थापना हा एक अभिनव उपक्रम संपूर्ण विद्यापीठासाठी आदर्श ठरलेला आहे. महात्मा फुले महाविद्यालयात, महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांच्या कल्पकतेतून, किसान शिक्षण प्रसारक मंडळाच्या परवानगीने छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्राची स्थापना दिनांक ०६.०२.२०१९ रोजी करण्यात आली. प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांच्या हस्ते रीतसर इतिहास विभागात या अध्यासन केंद्राचे उद्घाटन करण्यात आले व डॉ. बब्रुवान मोरे यांची संचालक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली.

छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्रातर्फे वर्षभर अनेक उपक्रम राबविले गेले ते पुढील प्रमाणे आहेत.

राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धेचे आयोजन :

दरवर्षी विद्यार्थ्यांच्या वक्तृत्वशैलीचा विकास करण्यासाठी मा. प्राचार्य साहेबांच्या मार्गदर्शनानुसार महाविद्यालयात वक्तृत्व स्पर्धेचे आयोजन करण्यात येते.महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना राष्ट्रीय एकात्मतेचे धडे देण्यासाठी छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्रातर्फे शिवजयंती महोत्सवाच्या निमित्ताने राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धेचे आयोजन करण्यात आले.दिनांक १९ फेब्रुवारी २०२२ रोजी राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धेचा पारितोषिक वितरण सोहळा माननीय प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली पार पाडण्यात आला.

राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धेत प्रथम क्रमांक कुमारी वैष्णवी शरद गायकवाड या विद्यार्थिनीस मिळाला. रोख रक्कम ५०५१ रुपये, स्मृतिचिन्ह आणि प्रमाणपत्र देण्यात आले. द्वितीय क्रमांक कुमारी रचना राजेंद्र हजारे या विद्यार्थिनीस मिळाला. रोख रक्कम ३०५१ रुपये, स्मृतिचिन्ह आणि प्रमाणपत्र प्रदान करण्यात आले. तृतीय क्रमांक कुमारी सुमित्रा नागनाथ पारखे या विद्यार्थिनी मिळाला. रोख रक्कम २०५१ रुपये, स्मृतिचिन्ह आणि प्रमाणपत्र प्रदान करण्यात आले.

महाराष्ट्र राज्यातील प्रतिथयश अशा महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांनी भरघोस असा प्रतिसाद या राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धेस दिलेला आहे.

महात्मा फुले महाविद्यालयात शिवजन्मोत्सवाचे भव्य आयोजन:

छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्रातर्फे दिनांक १९ फेब्रुवारी २०२२रोजी महात्मा फुले महाविद्यालयाच्या महात्मा फुले सभागृहात शिवजन्मोत्सव साजरा करण्यात आला. शिवजन्मोत्सव कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार पाटील होते तर प्रमुख व्याख्याते म्हणून संस्कृत विभाग प्रमुख डॉ.प्रशांत बिरादार उपस्थित होते, या कार्यक्रमासाठी महाविद्यालयातील विद्यार्थी, सर्व प्राध्यापक व शिक्षकेतर कर्मचारी उपस्थित होते. शिवजन्म उत्सवाच्या कार्यक्रमात राज्यस्तरीय निबंध स्पर्धेच्या प्रथम तीन पुरस्कार प्राप्त विद्यार्थ्यांना पुरस्कार प्रदान करण्यात आले.कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन डॉ.

अनिल मुंडे यांनी केले तर आभार डॉ. सतीश ससाणे यांनी मानले.

अध्यासन केंद्रामार्फत विविध उपक्रमांचे आयोजन– छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्रातर्फे गरीब व होतकरू मुलांना शैक्षणिक मार्गदर्शन, स्पर्धा परीक्षेची तयारी, ऐतिहासिक सहलींचे आयोजन, वक्तृत्व स्पर्धा, निबंध स्पर्धा यांचे आयोजन केले जाते. विद्यार्थ्यांना इतिहास विषयाबरोबरच महामानवांचा आदर्श समजावला जातो.

छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्राचे स्वतंत्र वाचनालय: प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादर यांची अभिनव योजना–

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांच्या अभिनव कल्पनेतून छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्रातर्फे गरीब व होतकरु बुद्धिमान विद्यार्थ्यांसाठी महाविद्यालयाच्या ग्रंथालयात स्वतंत्र वाचनालय सुरु करण्यात आले आहे. महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांना विविध स्पर्धा परीक्षांचा अभ्यास करण्यासाठी व सर्वांगीण प्रगती करण्यासाठी वेगवेगळ्या विषयातील पुस्तके अभ्यासता यावीत हा यामागे प्रमुख उद्देश आहे. या अध्यासन केंद्राला पुस्तके भेट देण्यासंदर्भात प्राचार्यांनी व संचालकांनी आवाहन केले. यानुसार डॉ. चेरेकर मधुसूदन यांनी ४१ ग्रंथ भेट देवून सुरुवात केली. तसेच संत गाडगे महाराज महाविद्यालय, लोहा येथील ग्रंथपाल प्रा. राजेश गोरे यांनी २० हजार रुपयांचे ८६ ग्रंथ महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांकडे भेट स्वरुपात दिले. तसेच महाविद्यालयाचे प्राचार्य, प्राध्यापक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी यांनी ग्रंथ भेट दिले. सर्वांच्या ग्रंथ भेटीमुळे ग्रंथसंख्या ९०० झालेली आहे. वर्षाअखेर ही ग्रंथ संख्या १५०० पर्यंत नेण्याचा मा. प्राचार्यांचा मानस आहे. अशा प्रकारे छत्रपती शिवाजी महाराज अध्यासन केंद्रातर्फे स्वतंत्र वाचनालय चालवणारे स्वामी रामानंद तीर्थ विद्यापीठ नांदेड मधील असलेल्या महाविद्यालयांमधून एकमेव अध्यासन केंद्र आहे.

डॉ. बब्रुवान मोरे
संचालक, छत्रपती शिवाजी महाराज
अध्यासन केंद्र

यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ,नाशिक

अभ्यास केंद्र अहवाल २०२१-२२

'ज्ञानगंगा घरोघरी' हे ब्रीद घेऊन स्थापन झालेले यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक हे आज महाराष्ट्राच्या कानाकोऱ्यापर्यंत पोहचलेले आहे. या विद्यापीठाचे अभ्यास केंद्र २०११-१२ पासून आमच्या महाविद्यालयात कार्यरत आहे.

पदवी आणि पदयुत्तर शिक्षणांची संधी शिक्षणापासून वंचित राहिलेल्यांना आणि आपल्या नोकरी, व्यवसाय सांभाळून शिकणाऱ्यांना सर्व मार्गदर्शन करून देण्यासाठी हे अभ्यास केंद्र सातत्याने प्रयत्न करत आहे. लातूर जिल्हयात विषेशत: अहमदपूर तालूक्यातील वाडी, वस्ती, तांडयापर्यंत जाऊन तेथील मुला मुलींना शिक्षणाच्या प्रवाहात आणण्याचे प्रयत्न सातत्याने केले जात आहेत.

शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ मध्ये जवळपास ५००विद्यार्थ्यांनी या अभ्यास केंद्रात येऊन प्रवेश घेतला आहे.

सध्या पूर्वतयारी,बी.ए.,एम.ए.मराठी हे अभ्यासक्रम शिकविण्याची सोय आमच्या अभ्यास केंद्रात उपलब्ध आहे.

दहावी बारावीप्रर्यंतचे शिक्षण पूर्ण होऊ शकले नाही. त्यांना बी.ए. पूर्वपरीक्षा देऊन बी.ए. पदवी अभ्यासक्रमात प्रवेश घेण्याची सोय आहे.

पदवी वर्गात मराठी, हिंदी, इंग्रजी, इतिहास , समाजशास्त्र, अर्थशास्त्र, मानसशास्त्र, राज्यशास्त्र, इ.विषय शिकविण्याची सोय उपलब्ध आहे.

प्रत्येक विद्यार्थ्यांना वैयक्तिक लक्ष देऊन मार्गदर्शन केले जाते.

भौतिकदृष्या व ऑनलाईन प्रणालीसह सर्व तांत्रिक सोयी सुविधा उपलब्ध असणारे अभ्यासकेंद्र आहे.

अभ्यास केंद्राचे केंद्रप्रमुख प्राचार्य डॉ.वसंत बिरादार पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली केंद्रसंयोजक प्रो. डॉ.अनिल मुंढे, सहाय्यक डॉ.संतोष पाटील हे नियोजनपूर्वक कामकाज करत आहेत.

२०२१-२२ पासून राष्ट्रीय सेवा योजनेचे युनिट आपल्या अभ्यास केंद्रास मंजूर झाले आहे.

डॉ.संतोष पाटील
केंद्र सहाय्यक
य.च.म.मु.वि.नाशिक
अभ्यास केंद्र
महात्मा फुले महाचिद्यालय,अहमदपूर
मो.न. ९४२३३९९०५९

स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र

वार्षिक अहवाल २०२१– २०२२

महाराष्ट्र प्रशासन सेवा तसेच भारतीय प्रशासन सेवेत महाविद्यालयाच्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदवावा यासाठी महाविद्यालयात स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र कार्यरत आहे. तळागाळातील मजुरांची व शेतकऱ्यांची मुले राजपत्रीत अधिकारी व्हावेत म्हणून प्राचार्य डॉ.वसंत बिरादार पाटील यांच्या मार्गदर्शनाखाली हा विभाग वाटचाल करीत आहे.आमच्या महाविद्यालयातील जास्तीत जास्त प्राध्यापक SET आणि NET परीक्षा उत्तीर्ण असून Ph.D.प्राप्त केलेले आहेत. कठोर मेहनत करून सर्व प्राध्यापक स्पर्धा परीक्षा केंद्राच्या मोफत तासिका घेतात व विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षा देण्यासाठी प्रेरित करतात. प्रत्येक आठवड्यात दर शुक्रवारी व शनिवारी स्पर्धा परीक्षा केंद्राच्या तासिका होतात.यावर्षी कोरोना महामारीमुळे ऑनलाइन तासिका घेण्यात आल्या व विद्यार्थ्यांना विविध परीक्षा संदर्भात मार्गदर्शन करण्यात आले. स्पर्धा परीक्षा केंद्रातर्फे वर्षभर विविध उपक्रम राबविण्यात आले. आमच्या स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्रात अभ्यास केलेले विद्यार्थी महाराष्ट्र व केंद्र शासनाच्या महसूल, पोलीस, परिवहन, मंत्रालय, दूरचित्रवाणी, एअर फोर्स, नेव्ही, मिल्ट्री आदी विविध विभागात कार्यरत आहेत.

डॉ. बब्रुवान मोरे

प्रमुख, स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन केंद्र, महात्मा फुले

महाविद्यालय, अहमदपूर

क्रीडा विभाग
वार्षिक अहवाल २०२१-२२

- आंतर महाविद्यालयीन नेटबॉल (मुले) संघ विद्यापीठात व्दितिय
- आंतर महाविद्यालयीन रस्सीखेच (मुली) संघ विद्यापीठात व्दितीय.
- आंतर महाविद्यालयीन फेंन्सीग स्पर्धेत यशपाल बनसोडे याचा फॉइल प्रकारात रौप्य पदक मिळाले
- आंतर महाविद्यालयीन फेन्सीग स्पर्धेत कु.मनिषा सुरनर हिने सेबर प्रकारात रौप्य पदक मिळविले.
- आंतर महाविद्यालयीन 'ब' झोन मैदानी स्पर्धेत हॅमर थ्रो मध्ये कु. शिंदे प्रिया हिने कास्य पदक मिळविले.
- आंतर महाविद्यालयीन 'ब' झोन मैदानी स्पर्धेत कोटंबे दिशा हिने थाळीफेक स्पर्धेत सुर्वण पदक मिळविले.

आंतर महाविद्यालयीन 'ब' झोन तलवारबाजी स्पर्धेत खालील खेळाडुंनी यश मिळविले.

१) कु.गीता दोडे	फॉइल	ब्रांझ पदक
२) कु.रेचवाड ऐश्वर्या	फॉइल	बांझ पदक
३) कु. निशा ससाणे	इप्पी	ब्रांझ पदक
४) कु. मनीषा सुरनर	सेवर	ब्रांझ पदक
५) कु.कांचन गुटटे्	सेवर	ब्रांझ पदक
६) शेख अल्ताफ	इप्पी	ब्रांझ पदक
७) यशपाल बनसोडे	सेवर	ब्रांझ पदक

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठाचे प्रतिनिधित्व केलेले खेळाडू

१) यशपाल बनसोडे, तलवारबाजी, गुरु नानकदेव विद्यापीठ, अमृतसर पंजाब.

२) कु.मनीषा सुरनर, तलवारबाजी, गुरु नानकदेव विद्यापीठ, अमृतसर पंजाब.

३) काळे प्रीतम, नेटबॉल, कन्नूर विद्यापीठ केरळ

४) भालेराव स्वप्नील, नेटबॉल, कन्नूर विद्यापीठ केरळ

५) कु. जुफिशाना शेख, रस्सीखेच, कन्नूर विद्यापीठ केरळ

६) कु. नरवटे वर्षाराणी, रस्सीखेच, कन्नूर विद्यापीठ केरळ

७) कु. रेचवाड ऐश्वर्या, रस्सीखेच, कन्नूर विद्यापीठ केरळ

८) कु. शिंदे प्रिया, रस्सीखेच, कन्नूर विद्यापीठ केरळ

- आंतर महाविद्यालयीन नेटबॉल स्पर्धेचे अयोजन
- नेटबॉल स्पर्धेचे कोचिंग कॅँप चे आयोजन
- तलवारबाजी खेलो इंडिया कोचिंग कॅँप चे आयोजन
- कुस्ती खेला इंडिया कोचिंग कॅँपचे आयोजन

इतिहास विभाग

वार्षिक अहवाल २०२१-२२

महाविद्यालयाच्या स्थापनेपासून इतिहास विषयाची सुरुवात झालेली आहे. या शैक्षणिक वर्षाची सुरुवात जून महिन्यात विद्यार्थी प्रवेश प्रकिया होऊन पूर्ण झाली.प्रेवशप्रक्रिया पूर्ण झाल्यावर विद्यापीठाच्या आदेशानुसार व महाविद्यालयाच्या वेळापत्रकानुसार इतिहास विभागाच्या तासिका सुरु झाल्या. सध्या विभागात इतिहास विभाग प्रमुख प्रा.डॉ.बब्रुवान मोरे व प्रा.डॉ. संतोष पाटील हे कार्यरत आहेत.इतिहास विभागात बी.ए. प्रथम वर्ष ७० विद्यार्थी बी.ए.द्वितीय ३६ विद्यार्थी,व बी.ए. तृतीय वर्ष १९ विद्यार्थी संख्या आहे.

इतिहास विषयाच्या सर्व विद्यार्थ्यांची मिटिंग घेऊन इतिहास अभ्यास मंडळाच्या पदाधिकाऱ्यांची व इतिहास विषयाच्या संस्कृती भित्तीपत्रकाच्या संपादक मंडळाचीनिवड करण्यात आली.ती पुढील प्रमाणे आहे.

*** इतिहास अभ्यास मंडळ ***

२०२१-२०२२

अनु.क्र.	पद	नाव
१	अध्यक्ष	कदम शंकर रमाकांत (B.A.T.Y.)
२	उपाध्यक्ष	द्याडे वीरेंद्र चंद्रकांत (B.A.T.Y.)
३	सचिव	कु.केजकर गीतांजली राम (B.A.S.Y.)
४	सहसचिव	कु. बनसोडे समृद्धी सुदास (B.A.F.Y.)
५	कोषाध्यक्ष	कु.सुरनर मनीषा (B.A.S.Y.)
६	संघटक	कु.शिंदे प्रिया संतोष (B.A.T.Y.)
७	सदस्य	केगादे अभिषेक माधव (B.A.F.Y.)
		जाधव ज्ञानेश्वर बालासाहेब (B.A.F.Y.)

'संस्कृती' भित्तीपत्रक संपादक मंडळ

२०२१-२०२२

अनु.क्र.	पद	नाव
१	संपादक	कु.कांबळे धनश्री प्रकाश (B.A.S.Y.)
२	कार्यकारी संपादक	कु. नंदवंशी विश्वनंदा दयानंद (B.A.S.Y.)
३	सहसंपादक	कु. शेख जुफिशानाजरीन जैनोद्दीन (B.A.S.Y.)
४	रेखाटक	कु.साबळे सुप्रिया बालाजी (B.A.S.Y.)
५	मांडणी	पवार रोहित सुदर्शन (B.A.T.Y.)
६	सजावट	कांबळे स्वप्नील संदीपान (B.A.S.Y.)
७	सदस्य	कु.दोडे गीता व्यंकटराव (B.A.T.Y.)
		रेचवाड माधव (B.A.F.Y.)

इतिहास विभागाच्या विविध कार्यक्रमाचे आयोजन व नियोजन इतिहास अभ्यास मंडळाच्या सदस्यांनी व भित्तीपत्रकाच्या संपादक मंडळाने वर्षभर आनंदाने व उत्साहाने करण्यात आले.

इतिहास अभ्यास मंडळ उद्घाटन व भित्तीपत्रक प्रकाशन कार्यक्रम

दिनांक ०८-०१ -२०२२ रोजी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.वसंत बिरादारपाटील यांच्या अध्यक्षतेखाली प्रभारी प्राचार्य.डॉ. रमेश गंगथडे, इतिहास विभाग प्रमुख,कर्मयोगी तुळशीराम पवार महाविध्यालय हाडोळती यांच्या उपस्थितीत इतिहास अभ्यास मंडळाचे उद्घाटन करण्यात आले.पदाधिकारी व भित्तीपत्रकाचे संपादकीय मंडळ यांचा सत्कार मा. प्राचार्य व प्रमुख पाहुणे यांच्या हस्ते झाला.या कार्यक्रमात पाहुण्यांनी ऐतिहासिक संदर्भ देत स्वातंत्र्य लढ्याची माहिती दिली.विद्यार्थ्यांनी मनोगते मांडली.इतिहास विषयाच्या प्राध्यापकांनी व प्राचार्यांनी समयोचित भाषणे केली.

वर्षभर विविध भित्तीपत्रकाचे प्रकाशन

इतिहास विभागाच्या "संस्कृती" भित्तीपत्रक संपादक मंडळातर्फे वर्षभर विविध विषयावर एकूण सहा भित्तीपत्रकाचे प्रकाशन मा. प्राचार्यांच्या हस्ते करण्यात आले . या भित्तीपत्रक प्रकाशनाच्या माध्यमातून ऐतिहासिक लेखाद्वारे प्रबोधन करण्याचे कार्य संपादक मंडळाचे उत्तमरित्या केले .

इतिहास राष्ट्रीय ऑनलाईन परिषेदेचे आयोजन

दि.०३-१२-२०२१ रोजी इतिहास विभागातर्फे लोककल्याणकारी राजा शिवछत्रपती या विषयावर ऑनलाईन राष्ट्रीय परिषेदेचे आयोजन करण्यात आले होते. या परीषेदेसाठी भारतातून एकूण ८० इतिहासाचे अभ्यासक आणि संशोधक सहभागी झाले होते. ५७ संशोधकांनी शोध निबंध पाठवले होते व लोककल्याणकारी राजा शिवछत्रपती या विषयावर संपादक डॉ.बब्रुवान मोरे यांनी सिद्धी प्रकाशन नांदेड यांच्या वतीने ISBN पुस्तक प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांच्या मार्गदर्शनाखाली प्रकाशित केले.

इतिहास आंतरराष्ट्रीय ऑनलाईन परिषेदेचे आयोजन

दि.११-०४-२०२२ रोजी इतिहास विभागातर्फे भारतीय स्त्री शिक्षणाचे जनक महात्मा फुले व सावित्रीबाई फुले या विषयावर ऑनलाईन आंतरराष्ट्रीय परिषेदेचे आयोजन करण्यात आले होते. या परीषेदेसाठी जगभरातून एकूण ९० इतिहासाचे अभ्यासक आणि संशोधक सहभागी झाले होते. ७० संशोधकांनी शोध निबंध पाठवले होते व भारतीय स्त्री शिक्षणाचे जनक महात्मा फुले व सावित्रीबाई फुले या विषयावर दोन ग्रंथ संपादक डॉ. बब्रुवान मोरे यांनी सिद्धी प्रकाशन नांदेड यांच्या वतीने ISBN पुस्तक प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांच्या मुख्य संपादकत्वाखाली प्रकाशित केले.

वर्ग निहाय विद्यार्थी संख्या
२०२१-२०२२

अ.क्र.	वर्ग	प्रवेशित		एकूण	OPEN		OBC		SC		NT	
		मुले	मुली		M	F	M	F	M	F	M	F
१	बी.ए. प्रथम वर्ष	४०	३०	७०	०७	०८	०४	०४	२५	१२	०३	०७
२	बी.ए.द्वितीय वर्ष	१३	२३	३६	०२	०५	०२	०१	०५	०७	०२	०८
३	बी.ए.तृतीय वर्ष	०५	१४	१९	०२	०२	०१	०३	०२	०५	००	०४

Winter 2020 Result of History Subject

Sr.no.	Class	Paper No	Student Admitted	Exam given	Absent	Pass	Fail	Pass Percentage
1	B.A.F.Y.	I	51	43	08	43	0	100%
		II	51	43	08	43	0	100%
2	B.A.S.Y	V	26	23	03	23	0	100%
		VI	26	23	03	23	0	100%
3	B.A.T.Y.	IX	14	13	01	13	0	100%
		X	14	13	01	13	0	100%

Summer 2021 Result of History Subject

Sr.no.	Class	Paper No	Student Admitted	Exam given	Absent	Pass	Fail	Pass Percentage
1	B.A.F.Y.	III	38	38	0	35	03	92.00%
		IV	38	35	03	35	0	100%
2	B.A.S.Y	VII	25	24	01	23	01	95.63%
		VIII	25	24	01	22	02	91.66%
3	B.A.T.Y.	XI	12	12	0	12	0	100%
		XII	12	12	0	12	0	100%

प्रा. डॉ. बब्रुवान मोरे
इतिहास विभाग प्रमुख,
महात्मा फुले महाविध्यालय, अहमदपूर

किसान शिक्षण प्रसारक मंडळ,उदगीर

महात्मा फुले महाविद्यालय, अहमदपूर जि. लातूर

राष्ट्रीय सेवा योजना

वार्षिक अहवाल २०२१-२२

आमच्या महाविद्यालयात राष्ट्रीय सेवा योजनेचे १०० विद्यार्थ्याचे १ यूनिट आहे. शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ मध्ये बी.ए. प्रथम, व्दितीय,तृतीय वर्षाची प्रवेश प्रक्रिया संपन्न झाल्यानंतर राष्ट्रीय सेवा योजनेची प्रवेश प्रक्रिया विद्यापीठाने ठरवून दिलेल्या कालावधीमध्ये पूर्ण करण्यात आली आहे. ऑगस्ट २०२१ पासून राष्ट्रीय सेवा योजने तर्फे विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करून राष्ट्रीय सेवा योजनेसंबंधी पोशक वातावरण निर्माण करण्याचा प्रयत्न महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. वसंत बिरादार यांच्या मार्गदर्शनाखाली करण्यात आला. या शैक्षणिक वर्षामध्ये कोविड-१९ चा प्रार्दुभाव असल्यामुळे काही कार्यक्रम ऑनलाईन पद्धतीने राबविण्यात आले. यासंबंधीचा अहवाल खालील पद्धतीने सादर करण्यात येतो.

आमच्या महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रमाधिकरी डॉ.पांडुरंग चिलगर यांची स्वामी रामानंद तीर्थ मरावाडा विद्यापीठ नांदेडने शै.वर्ष २०२१-२२ साठी विभागीय समन्वयक पदी निवड केली.

२१ जून रोजी आंतरराष्ट्रीय योग दिन ऑनलाईन पद्धतीने साजरा करण्यात आला.तसेच २६ जून राजी राजर्षी शाहू महाराज यांची जयंती सामाजिक न्याय दिन म्हणून साजरी करण्यात आली. दिनांक १ जूलै रोजी महाराष्ट्राचे माजी मुख्यमंत्री कै. वसंतराव नाईक यांची जयंती कृषी दिन म्हणून साजरी करण्यात आली. व याही वर्षी महाविद्यालयात वृक्षारोपण करण्यात आले. तसेच ११ जुलै हा दिवस जागतीक लोकसंख्या दिवस म्हणून साजरा करण्यात आला. १ ऑगस्ट रोजी लोकमान्य टिळक पूण्यतिथी व लोक शाहीर अन्नाभाऊ साठे यांची जयंती साजरी करण्यात आली. तसेच २० ऑगस्ट रोजी भारताचे माझी पंतप्रधान राजीव गांधी यांची जयंती सद्भावना दिन म्हणून साजरी करण्यात आली. याप्रसंगी कार्यक्रमाधिकारी डॉ.पी.डी.चिलगर यांनी उपस्थित प्राध्यापक,कर्मचारी व विद्यार्थ्यांनां सद्भावनेची षपथ दिली तसेच ऑगस्ट २०२० मध्ये 'माझे कुटुंब, माझी जबाबदारी' या अभियाना अंतर्गत कारोना प्रतिबंध संबंधी कार्यक्रम घेण्यात आले.

दि. ५ सप्टेंबर रोजी शिक्षक दिन ८ सप्टेंबर रोजी आंतरराष्ट्रीय साक्षरता दिन १७ सप्टेंबर मराठवाडा मुक्ती संग्राम दिन व स्वामी रामानंद तिर्थ मराठवाडा वर्धापन दिन साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी महाविद्यालयाचे प्राचार्य यांच्या हस्ते ध्वजारोहन करण्यात आला. तसेच राष्ट्रगीत व विद्यापीठ गीत एन.एस.एस. विद्यार्थी प्रतिनिधी कु. विश्वनंदा नंदवंशी व गायत्री पद्मपल्ले या विद्यार्थीनीनी गायले तसेच महाविद्यालयात स्वच्छता अभियान राबविण्यात आले. दिनांक २४ सप्टेंबर रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना दिन साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमा प्रसंगी डॉ. सतीश ससाणे यांनी मार्गदर्शन केले तसेच २४ सप्टेंबर ते २ ऑक्टोबर 'स्वच्छता हीच सेवा' हा सप्ताह साजरा करण्यात आला. या सप्ताह दरम्यान स्वच्छता अभियान, फिट इंडिया अधिक कार्यक्रम

घेण्यात आले. तसेच २ ऑक्टोबर रोजी लाल बहादूर शास्त्री यांची जयंती साजरी करण्यात आली. ३ ऑक्टोबर या दिवशी महाविद्यालयात स्वामी रामानंद तीर्थ यांच्यी जयंती साजरी आली. १५ ऑक्टोबर या दिवशी माजी राष्ट्रपती भारतरत्न डॉ.ए.पी.जे अब्दुल कलाम यांची जयंती वाचन प्रेरणा दिन म्हणून साजरी करण्यात आली. दिनांक ३१ऑक्टोबर रोजी सरदार वल्लभभाई पटेल यांचा जन्म दिवस राष्ट्रीय एकात्मता दिन म्हणून साजरा करण्यात आला. तसेच इंदिरा गांधी यांचा स्मृतिदिन साजरा करण्यात आला.

माहे नोव्हेंबर मध्ये दिनांक १४ नोव्हेंबर रोजी भारताचे पंतप्रधान पंडीत जवाहरलाल नेहरू यांचा जन्म दिन 'बालक दिन' म्हणून साजरा करण्यात आला १९ नोव्हेंबर रोजी भारताच्या पहिल्या महिला पंतप्रधान स्व. इंदिरा गांधी यांची जयंती साजरी करण्यात आली. दिनांक १९ ते २४ नोव्हेंबंर या दरम्यान महाविद्यालयात कैामी एकता सप्ताहाचे आयोजन करण्यात आले होते. २५ नोव्हेंबर रोजी महाराष्ट्राचे पहीले मुख्यमंत्री श्री.यशवंतराच चव्हाण यांचा स्मृती दिन साजरा करण्यात आला. २६ नोव्हेंबर या दिवशी मा. प्राचार्य डॉ.वसंत बिरादार यांच्या अध्यक्षेतेखाली 'संविधान दिन' साजरा करण्यात आला. यावेळी कार्यक्रमाधिकारी डॉ.पी.डी. चिलगर यांनी संविधान प्रस्ताविकेचे निवेदनासह सामुहीक वाचन केले. २८ नोव्हेंबर रोजी महात्मा फुले यांच्या स्मृती दिन साजरा करण्यात आला. यावेळी डिसेंबर मध्ये महाविद्यालयात एड्स जनजागरण कार्यक्रम घेण्यात आला. तसेच दि. ६ डिसेंबर रोजी डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर यांचा महापरिनिर्वाण दिन तसेच १ ते १५ डिसेंबर एडस संबधी जनजागृती पंधरवाडा साजरा करण्यात आला. स्वच्छता अभियान राबविण्यात आले.

दि. २४ डिसेंबर रोजी साने गुरूजी यांची जयंती साजरी करण्यात आली. यावेळी डॉ.अनिल मुंढे यांनी मार्गदर्शन केले दि. २५ डिसेंबर या दिवशी भारताचे माझी पंतप्रधान भारतरत्न अटल बिहारी वाजपेयी यांचा जन्म दिवस 'सुशासन दिन' म्हणून साजरा करण्यात आला. या दिवशी तणाव मुक्ती व्यवस्थापन या विषयावर डॉ.संतोष पाटील यांचे व्याख्यानं आयोजित करण्यात आले. ३ जानेवारी रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना तर्फे सावित्रीबाई फुले यांची जयंती 'बालिका दिन' म्हणून साजरी करण्यात आली. या प्रसंगी कार्यक्रमाधिकारी डॉ.पी.डी.चिलगर यांनी प्रस्ताविक केले व एन.एस.एस. विद्यार्थी प्रतिनिधी कु. विश्वनंदा नंदवंशी हीने मनोगत व्यक्त केले.

राजमाता जिजाऊ व स्वामी विवेकानंद यांची जयंती दि. १२ जानेवारी रोजी राष्ट्रीय सेवा योजना विभागातर्फे राजमाता जिजाऊ आणि स्वामी विवेकानंद यांची जयंती साजरी करण्यात आली.

दि. २३ जानेवारी रोजी छत्रपती शहाजीराजे यांची पुण्यतिथी व नेताजी सुभाषचंद्र बोस यांची जयंती साजरी करण्यात आली.

राष्ट्रीय मतदार दिन

दि. २५ जानेवारी रोजी महात्मा फुले महाविद्यालयामध्ये राष्ट्रीय सेवा विभागातर्फे राष्ट्रीय मतदार दिन साजरा करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष डॉ.वसंत बिरादार हे होते. तर कार्यक्रम प्रास्ताविक डॉ.पीडी.चिलगर यांनी केले. या प्रसंगी प्राध्यापक डॉ.पी.पी.चौकटे यांनी मार्गदर्शन केले.

प्रजासत्ताक दिन

दि. २६ जानेवारी रोजी महाविद्यालयाने ७३ वा प्रजासत्ताक दिन साजरा करण्यात आला. यानंतर एन.एस.एस. च्या विद्यार्थ्यांनी श्रमदान केले.

दि. ३० जानेवारी रोजी महात्मा गांधी यांची जयंती हुतात्मा दिन म्हणून साजरी करण्यात आली. या प्रसंगी २ मिनिटे स्तब्ध राहून हुतात्म्यांना श्रद्धांजली अर्पण करण्यात आली. दि. १७ फेब्रुवारी रोजी गाडगे बाबा यांची जयंती साजरी करण्यात आली. व महाविद्यालयात स्वच्छता अभियान राबविण्यात आले. दि. १९ फेब्रुवारी रोजी छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती साजरी करण्यात आली. तसेच दि. ८ मार्च रोजी जागतिक महिला दिन म्हणून साजरा करण्यात आला. तसेच दि. १० मार्च रोजी स्त्री शिक्षणाच्या प्रणेत्या सावित्रीबाई फुले यांच्या पुण्यतिथी निमित्त अभिवादन करण्यात आले व दि. १० मार्च २०२२ रोजी मा.प्राचार्य डॉ.वसंत बिरादार यांच्या अध्यक्षतेखाली एन.एस.एस. समितीची बैठक घेण्यात आली. व विशेष शिबिरासाठी मौजे रूई ता.अहमदपूर हे गाव पुढील तीन वर्षासाठी दत्तक घेण्याचे ठरले तसेच या गावामध्ये दि.१३ मार्च ते १९ मार्च २०२२ दरम्यान विशेष शिबिर घेण्याचे ठरले.

अशा प्रकारे शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ महाविद्यालयाच्या राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाने कोविड-१९ चा प्रार्दूभाव आसूनही राष्ट्रीय व सामाजिक उत्तरदायित्व लक्षात घेऊन पर्यावरण, आरोग्य आदि जनजागरण शैलीसह परिसर व शहरातील सार्वजनिक ठिकाणी स्वच्छता अभियान राबवून श्रमदानाचे कार्य वाक्यानूसार कार्य केले. तसेच राष्ट्रीय सेवा योजना च्या उद्धिष्टानूसार छोटया मोठया अनेक उपक्रमात महाविद्यालयाचे राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्य सुरळीतपणे सुरू आहे. हे कार्य सुरळीतपणे पार पाडण्यासाठी मा.विद्यापीठाचे राष्ट्रीय सेवा योजनेचे संचालक डॉ.शिवराज बोकडे, प्राचार्य डॉ.वसंत बिरादार, जिल्हा समन्वयक डॉ.कल्याण सावंत, सल्लागार समितीचे सर्व पदाधिकारी, प्राध्यापक, शिक्षकेत्तर कर्मचारी व राष्ट्रीय सेवा योजना सहकार्य महत्वपूर्ण आहेत. आपल्या सहकार्याशिवाय हे कार्य पूर्णत्वास जाऊ शकत नाही.

धन्यवाद!

डॉ.पी.डी.चिलगर

कर्यक्रमाधिकारी, रा. से. यो.

Department of Library

Annual Report (2021-22)

Library is a 'Heart' of the College. Teaching and learning system are supported by library through reading material. College Central Library has established in 2000 for students as well as for faculty members. Library is well prepared with reference books, textbooks, journals, periodicals and newspapers etc.

In this academic year **2021-22** library has taken a **National seminar** on the topic **of " The role of libraries in the Promotion of Reading Culture."** In this seminar 59 participated around the country. And department of library has **published one edited book with 36 articles**in the title of book is **"The Role of Libraries in the Promotion of Reading Culture."**On the special vocation of birth ceremony of former chief minister of Maharashtra Late.YeshwantaroChavanwe have arranged the books exhibition."Library has organized the orientation to new users for use of library and library services; give the information about the library rules and regulations. This academic year library has purchased **129**. Total collections of books are 9053. Also233users are using the library reading materials in this year. Library has launched last four years book bank scheme, scholar student card and demand on books these services are given by the library. Library is also started new "**Wachansanskratisamrudhiyojana**". Library has giving Current awareness service, newspaper clipping service, and SMS alert service on what's up for using for teachers and students.

Following services are provided by the library:

- Reference services
- Circulations.
- User orientation and information literacy.
- Reading room.
- Newspaper clipping service.
- Inter library loan.
- Internet facility.
- Wachansanskratisamrudhiyojana
- My book my library.

Library staff:

Following library staff is available for the users.

Mr. Ingle P.M.	(Librarian)
Mr.Malkapure W.K.	(Lib. Attended)

Library advisory committee

Dr.Biradar V.M.	{President}
Mr. Ingle P.M.	{Secretary}
Dr. More, B.K.	{Member}
Mr.Akade, A.C.	{Member}
Mr.Murmure, A.S.	{Member}

Mr.Parmeshwar Ingle
Librarian